

การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
นางสาว กรวิกา สุวรรณกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

นางสาว กรวิกา สุวรรณกุล

- 3 ก.ย. 2546

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2546

๒ ๒๒๕๕๘

กรวิกา สุวรรณกุล. (2546). การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา

สารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 1.47 และมีเชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 5 คน เทคนิคและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัดชีวประวัติ บันทึกประจำวัน แบบสอบถาม แบบทดสอบ และระเบียบวิธีแบบสัมภาษณ์ ภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสังเคราะห์ วิเคราะห์ แปลความหมาย และสรุปผลการศึกษารายกรณี ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีสาเหตุมาจากตัวนักเรียน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับนิสัยการเรียน ปัญหาเกี่ยวกับไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่สนใจกิจกรรมการเรียน ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน ตลอดทั้งไม่ทบทวนบทเรียน นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าวยังเกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัวของนักเรียน ซึ่งได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่ส่งผลต่อปัญหาด้านวินัยในการเรียนของนักเรียน อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับบรรยากาศในชั้นเรียนที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2. ภายหลังการศึกษารายกรณี ปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาที่มีสาเหตุมาจากตัวนักเรียนลดลง โดยนักเรียนเข้าใจตนเองมากขึ้น เข้าชั้นเรียนและมีความรับผิดชอบต่อการเรียนมากขึ้น การศึกษารายกรณีนี้ นับว่าเป็นโปรแกรมพื้นฐานของการให้คำปรึกษาที่พยายามให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดียิ่งขึ้นทั้งในห้องเรียนและในโรงเรียน

**A CASE STUDY OF LOW ACADEMIC ACHIEVEMENT STUDENTS OF
ASSUMPTION COLLEGE IN BANGKOK**

ABSTRACT

BY

MISS KORNWIKA SUWANNAKUL

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2003**

Kornwika Suwannakul. (2003). *A Case Study of Low Academic Achievement Students of Assumption College in Bangkok*. Master Project, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School : Srinakharinwirot University. Advisor : Assist. Prof. Dr. Nanthana Wong-In.

The purpose of this case study research focused on the study of low academic achievement students of Assumption College in Bangkok. The subjects consisted of five Mathayom Suksa I students identified as low academic achievement with G.P.A lower than 1.47 and with average level of intelligence located at Assumption College in Bangkok in the first semester of the academic year 2002. The research techniques and instruments were an observation recording, an interview, home – visiting, an autobiography, a diary, questionnaires, tests and an anecdotal record. The 5 case – study materials were synthesized, analyzed, interpreted and summarized in organized forms.

The results of the study were as follows :

1. Causes or problems of the students' low academic achievement were related to their personal problems : study – habits problem, the problems of concentration and attention to academic tasks, the problems of academic activities involvements and the problems of reciting or reviewing the material studied. Besides, the students' low academic achievement problems also related to their families : problems of parental child – rearings that produced discipline problems in studying. In addition, the classroom atmosphere or classroom environments have been linked to low academic achievement students' inattentive classroom behavior and performance.

2. The students' personal problems decreased after exposing the case study approach. Each student became more self understanding, attending classes and taking more learning responsibilities. The case study described in this research was an example of a school – based program of counseling to help students with different problems. It is an effort to take students as they are and help them to acquire behaviors that will serve them better in their own school work and in their interactions in the classroom and the total school situation.

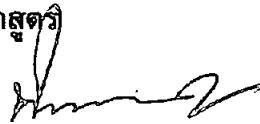
อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

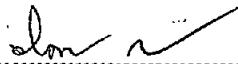
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์)

คณะกรรมการสอบ

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์)

กรรมการ

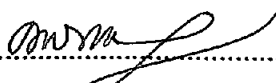
(ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

กรรมการ

(อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. คอมเพชร จิตสุภกุล)

วันที่ เดือน

พ.ศ. 2546

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา และคำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง ซึ่งกรุณาเป็นประธานและกรรมการควบคุมการทำสารนิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในการเอาใจใส่ และให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ด้วยความเมตตาจนสารนิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ในภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณอธิการโรงเรียน คณาจารย์ทุกท่าน นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และนักเรียนที่เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนวทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ และน้อง ๆ ตลอดจนสมาชิกครอบครัวสุวรรณกุลทุกท่านที่สนับสนุนช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาจนกระทั่งสารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จได้โดยสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ ที่ผู้อ่านได้รับจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นคุณความดีของคุณพ่อและคุณแม่ ตลอดจนผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่าน

กรวิกา สุวรรณกุล

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	- ความมุ่งหมายของการวิจัย	2
	- ความสำคัญของการวิจัย	2
	- ขอบเขตของการวิจัย	3
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	3
	ตัวแปรที่ศึกษา	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	3
	ข้อตกลงเบื้องต้น	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี	5
	ความหมายของการศึกษารายกรณี	5
	จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี	7
	ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี	8
	กระบวนการในการศึกษารายกรณี	13
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี	43
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	44
	ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	44
	สาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	45
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	49
3	วิธีดำเนินการวิจัย	53
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	53
	ประชากร	53
	กลุ่มตัวอย่าง	53
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
	วิธีการศึกษารายกรณี	55
	การวิเคราะห์ข้อมูล	59

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
การศึกษากรณีที่ 1.....	60
การศึกษากรณีที่ 2.....	68
การศึกษากรณีที่ 3.....	74
การศึกษากรณีที่ 4.....	81
การศึกษากรณีที่ 5.....	88
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	95
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	95
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	95
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	95
วิธีดำเนินการวิจัย.....	96
สรุปผลการวิจัย	96
อภิปรายผล.....	104
ข้อเสนอแนะ	106
บรรณานุกรม.....	108
ภาคผนวก	113
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	122

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 12) ในสภาพความเป็นจริงของการศึกษาในระดับนี้ ไม่ได้ผลตรงตามเป้าหมายที่ต้องการในลักษณะที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่ประสบผลสำเร็จทางการเรียน สอบไม่ผ่านต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนมากกว่าที่กำหนด หรือลาออกกลางคัน ซึ่งเป็นการสูญเปล่าของการจัดการศึกษา การที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทำให้ผู้เรียนไม่ได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ ให้เจริญงอกงาม และใช้ประโยชน์เท่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังเป็นเครื่องแสดงถึงความสำเร็จ หรือความล้มเหลวทางการศึกษาของนักเรียนและของประเทศชาติ อีกด้วย (ก่อ สวัสดิพานิชย์. 2527 : 35)

นักจิตวิทยาจึงถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะค้นคว้าหาความรู้ที่จะตอบปัญหานี้ และพร้อมที่จะนำผลที่ได้ไปช่วยเหลือปรับปรุงหรือป้องกันปัญหาที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ นักเรียนสามารถมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้นมีหลายประการทั้งที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา และองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา ได้แก่ องค์ประกอบทางเศรษฐกิจ แรงจูงใจในการเรียนและการปรับตัวในสังคม (Anastasi. 1950 : 187-200) การที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาเพียงประการเดียว องค์ประกอบอื่น ๆ อาจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ เช่น วุฒิภาวะ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สภาพครอบครัว และกระบวนการจัดการเรียนการสอน (สุรัตน์ อังกูรวิโรจน์. 2532 : 60-65)

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการสอนในโรงเรียนอัสสัมชัญเป็นเวลา 6 ปี จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและจากการสำรวจปัญหาเบื้องต้น เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนในขณะที่ครูกำลังสอนและในขณะที่ครูให้ทำงาน ซึ่งแสดงออกในลักษณะดังนี้ คือ ขวนเพือนคุย เล่นกับเพื่อน นำอุปกรณ์การเรียนหรือของเล่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในขณะนั้นขึ้นมาเล่น เหม่อลอย มองออกไปที่อื่น เช่น นอกประตู หน้าต่าง ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่ตอบคำถามของครู ฟุบนอนกับโต๊ะเรียน วาดรูปเล่น นำการบ้านวิชาอื่นขึ้นมาทำ อ่านหนังสือการ์ตูน หรือหนังสืออ่านเล่นอื่น ๆ เมื่อครูให้การบ้านหรืองานจะไม่ค่อยทำส่ง ไม่ทบทวนบทเรียนหลังจากเรียนเสร็จในแต่ละวัน ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้

นักเรียนไม่สามารถเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ครูสอนได้อย่างชัดเจนและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้นจะต้องมีการศึกษาอย่างละเอียด และวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การศึกษารายกรณี การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคล ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจใช้วิธีการศึกษารายกรณี เพราะการศึกษารายกรณีเป็นวิธีการที่ผู้วิจัยมีโอกาสศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลอย่างลึกซึ้ง และวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อันจะเป็นแนวทางที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และแก้ปัญหาดังกล่าวได้ตรงจุด การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี (case study) คือการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญโดยเฉพาะรายละเอียดนี้จะต้องศึกษาต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดมาวิเคราะห์ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ เช่น พัฒนาการด้านต่าง ๆ ความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลาย ๆ ด้าน ถ้าในรายที่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือหรือแก้ไข แต่ถ้าในรายที่ไม่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการป้องกันส่งเสริมหรือนำไปเป็นแบบฉบับแก่บุคคลอื่นต่อไปในปัจจุบันและอนาคต (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2529 : 3) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และแนวทางในการดำเนินการช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม โดยศึกษาเป็นรายกรณี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนที่ศึกษารายกรณี ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ครู อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้นำวิธีการศึกษารายกรณีไปช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำให้สามารถมีโอกาสเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และใช้ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอีกด้วย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 1.47

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 5 คน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 1.47 ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การศึกษารายกรณี

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษารายกรณี (Case Study) หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องในระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา แล้วนำรายละเอียดที่ศึกษาได้มาวิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาและสาเหตุของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่ผู้วิจัยตั้งจุดมุ่งหมายว่าจะศึกษาปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และตั้งสมมติฐานว่าการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนเกิดจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียน ลักษณะของครอบครัว การจัดการศึกษาของโรงเรียน

1.2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง การหาข้อมูล และรายละเอียดจากนักเรียนหลังจากที่มีการกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้วโดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน ได้แก่ การสังเกตและการบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การเขียนอัตชีวประวัติ บันทึกประจำวัน แบบสอบถาม และระเบียบสนทนา แล้วนำข้อมูลที่ได้อาแปลความหมาย และวิเคราะห์เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

1.3 การวินิจฉัย หมายถึง การนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมจากหลาย ๆ วิธีที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1.2 มาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

1.4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม หมายถึง วิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลแก่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.5 การทำนายผล หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะได้รับการช่วยเหลือเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มากน้อยเพียงไร

1.6 การติดตามผล หมายถึง การติดตามผลของนักเรียนหลังจากได้รับการช่วยเหลือแล้วและศึกษาเพิ่มเติมภายหลังการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนไปแล้วว่าได้ผลอย่างไร และสำรวจว่ามีปัญหาเกิดขึ้นใหม่อีกหรือไม่ การช่วยเหลือประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด หากมีข้อบกพร่องจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการช่วยเหลือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยดูจากผลการเรียน

1.7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ หมายถึง การที่ผู้วิจัยสรุปสิ่งที่ได้จากการศึกษา นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและบุคคลที่สนใจที่จะศึกษาในลักษณะของปัญหาเช่นเดียวกันต่อไป

2. การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี หมายถึง การประชุมร่วมกันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อปรึกษาหารือร่วมกันพิจารณาข้อเท็จจริงจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ และวินิจฉัยหาสาเหตุของพฤติกรรมตลอดจนหาทางช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขให้แก่บุคคลผู้รับการศึกษาในที่นี้คือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

3. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสะสมทุกรายวิชาต่ำกว่า 1.47 ซึ่งได้มาจากการสอบในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545

ข้อตกลงเบื้องต้น

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำทั้ง 5 คน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้วิจัยได้ใช้ชื่อสมมติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาความลับ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยแบ่งออกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี
 - 1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี
 - 1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี
 - 1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี
 - 1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี
 - 1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลอย่างลึกซึ้ง และวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้น หรือมีพฤติกรรมแปลกไปว่ามีสาเหตุมาจากอะไร รวมทั้งแปลความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุคคลนั้นอย่างไร (พนม ลิ้มอารีย์. 2538 : 8) ซึ่งสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2529 : 3) ที่กล่าวไว้ว่า การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีคือ การศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญของหน่วยหนึ่งในสังคม เช่น บุคคล กลุ่ม ชุมชน สถาบัน ฯลฯ โดยเฉพาะในปัจจุบันมักเน้นศึกษารายละเอียดของแต่ละบุคคล การศึกษารายละเอียดนี้ จะต้องศึกษาต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่งแล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ ได้แก่ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลาย ๆ ด้าน ถ้าในรายที่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน ส่งเสริม หรือนำไปเป็นแบบฉบับแก่บุคคลอื่นต่อไปในปัจจุบันและอนาคต

บุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2523 : 120) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี เป็นขบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลเป็นรายกรณีต่อเนื่องกันไประยะหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะหาทางแก้ไข หรือช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวได้ ช่วยหาทางป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับบุคคลนั้น และรวมถึงการให้บุคคลได้พัฒนาขึ้นทุก ๆ ด้าน เช่น อารมณ์ สังคม สติปัญญา

✓ พรหมธิดา แสนคำเครือ (2528 : 70) กล่าวว่า การศึกษารายกรณีเป็นกระบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลเป็นรายกรณีต่อเนื่องกันไประยะหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะหาทางช่วยให้บุคคลปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน เช่น อารมณ์ สังคม เจตคติ ความสนใจ และการเรียน

นันทิกา แยมสรวล (2529 : 7) ได้สรุปความคิดรวบยอดของการศึกษารายกรณีว่า เป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างละเอียดทุกด้านต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน เป็นการรวบรวมข้อมูลทุกด้านของบุคคลมาจัดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวินิจฉัยปัญหา เพื่อช่วยให้มองเห็นบุคลิกลักษณะของบุคคล จนสามารถเข้าใจถึงธรรมชาติของบุคคล และสาเหตุของปัญหาอย่างชัดเจน แล้วนำข้อมูลมาพิจารณาวางแผนให้การช่วยเหลือ แนะนำ ให้บุคคลพยายามแก้ไขและพัฒนาสภาพชีวิตของตนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

✓ วิชราภรณ์ อภิวัชรางกูร (2535 : 10) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษาเรื่องราวของบุคคลอย่างละเอียดโดยผ่านกระบวนการในการศึกษารายกรณี เพื่อให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงขบวนการของพฤติกรรม ประสบการณ์ และการเปลี่ยนแปลงอย่างสมบูรณ์ที่สุด พร้อมทั้งแนวทางการช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม เพื่อให้บุคคลที่ถูกศึกษานั้นสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

✓ รุ่งทิพย์ ยอดประดู่ (2536 : 9) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษาเรื่องราวของบุคคลอย่างละเอียดโดยผ่านกระบวนการในการศึกษารายกรณี เพื่อให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงสาเหตุของการเกิดปัญหา เพื่อจะหาทางช่วยเหลือบุคคลให้สามารถปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นทุกด้าน พร้อมทั้งแนวทางในการช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริมให้บุคคลที่ถูกศึกษานั้นสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษาบุคคลอย่างต่อเนื่องกันไปเป็นระยะเวลาหนึ่ง การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลอย่างละเอียดและนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ ตีความหมาย เพื่อหาทางช่วยเหลือ ป้องกันแก้ไข ตลอดจนส่งเสริมให้บุคคลที่ถูกศึกษาสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี มีจุดมุ่งหมายหลายประการดังที่ อาร์ยี่ ดัณฑ์เจริญรัตน์ (2526 : 219) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีมีดังนี้

1. เพื่อการรู้และเข้าใจเด็กได้ดีขึ้น ทั้งพฤติกรรมที่แสดง เหตุผลการแสดง พฤติกรรมของเด็กในส่วนตัวที่เด็กรู้ตัว สามารถบอกได้ และส่วนที่เด็กเองก็ไม่รู้ตัว
2. เพื่อการวินิจฉัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือเด็ก ทั้งในรูปการ ส่งเสริมพัฒนาทักษะความสามารถต่าง ๆ หรือหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือหาทางป้องกัน ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นแก่คนอื่น
3. เพื่อการค้นคว้าวิจัย ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ทางจิตวิทยา หรือทางการแนะแนว ในรูปของการปรับปรุงเทคนิคหรือเครื่องมือต่าง ๆ
4. เพื่อติดตามผลของการใช้เทคนิคต่าง ๆ

✓ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 8-9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีว่ามีจุดมุ่งหมายหลัก 2 ประการคือ

1. เพื่อใช้ในการแนะแนวและให้คำปรึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็นจุดมุ่งหมายย่อย ๆ ดังนี้
 - 1.1 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวินิจฉัยและการรักษาในรายที่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการเรียน ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การลักขโมย การพูดประชด โรคจิต โรคประสาท ฯลฯ
 - 1.2 เพื่อทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจบุคคลได้อย่างละเอียด ลึกซึ่งทุกแง่ทุกมุม อันเป็นประโยชน์ในการให้คำปรึกษา
 - 1.3 เพื่อทำให้บุคคลที่รับการศึกษาได้รู้จักวิเคราะห์ตนเอง จนเกิดความเข้าใจตนเอง ได้อย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง
 - 1.4 เพื่อใช้อบรมครูประจำการให้เข้าใจวิธีการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณียิ่งขึ้นอันเป็นผลให้งานแนะแนวและให้คำปรึกษามีบุคลากรที่จะช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น
2. เพื่อใช้ในกรณีอื่น ๆ ได้แก่
 - 2.1 เพื่อใช้ในการวิจัย โดยศึกษาสาเหตุในอดีตและปัจจุบัน เพื่อทำนายพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในอนาคต อาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้
 - 2.2 เพื่อการติดตามผลของการใช้เทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ อันเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อ ๆ ไป
 - 2.3 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษามุคบุคคลทั่ว ๆ ไป ที่ผู้ศึกษาสนใจอาจเป็นความสามารถพิเศษ การมีบุคลิกภาพดีเพื่อนำไปใช้เป็นแบบฉบับที่ดีต่อไป

คมเพชร จิตรศุภกุล (2529 : 78) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีไว้ดังนี้

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นข้อเท็จจริงในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียน เช่น ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพ ด้านการเรียน
2. เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้มาจากหลายบุคคล หลายสถานการณ์จะต้องนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้
3. เพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กที่ควรจะได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ เด็กที่ปรับตัวไม่ดี เด็กที่เรียนเก่ง ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้รับความสำเร็จในชีวิต

นอกจากนี้ พนม ลัมอารีย์ (2538 : 10) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษารายกรณีไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสืบค้นหาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมผิดปกติ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้ความช่วยเหลือและแก้ไขได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อสืบค้นกระบวน (Pattern) ของพัฒนาการของนักเรียนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้การส่งเสริมพัฒนาได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง สามารถพัฒนาตนเอง สามารถวางแผนชีวิต สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางศึกษาต่อและเลือกอาชีพ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนได้ดีขึ้น และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแก้ปัญหาของบุตรหลานของตน
5. เพื่อช่วยให้คณะครูได้เข้าใจนักเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้งซึ่งถูกต้อง และนำผลของการศึกษารายกรณีไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการให้บริการต่าง ๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีเป็นเทคนิคที่มีประโยชน์ต่องานของบุคคลที่นำมาใช้ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังที่ อารีย์ ตันท์เจริญรัตน์ (2526 : 2-3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณีดังนี้

1. ประโยชน์เบื้องต้นก็คือ ครู ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ได้รู้จักและเข้าใจตัว นักเรียน และในขณะเดียวกันนักเรียนเองก็มีโอกาสได้สำรวจตนเองและเข้าใจตนเองมากขึ้น
2. ประโยชน์ต่อครู หรือครูแนะแนว ในการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาไปใช้ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การจัดการเรียนการสอน ครูสามารถเลือกวิธีการสอน การสร้างแรงจูงใจให้เหมาะสมกับผู้เรียน มอบหมายงานให้ผู้เรียนเหมาะสมกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ เชื่อมมั่นในตนเองมากขึ้นหรือในกรณีที่มีการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มได้เหมาะสมกับสภาพของงาน ครูสามารถควบคุมบรรยากาศขณะทำการสอนให้เป็นไปด้วยดี รวมทั้งครูมีโอกาสนช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน ไม่เข้าใจเนื้อหา โดยจัดซ่อมเสริมพิเศษให้ โรงเรียนยังสามารถจัดการเรียน จัดกิจกรรม เพิ่มหลักสูตรในโรงเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียนตามสภาพของโรงเรียน

2.2 การแนะแนว ผู้แนะแนวสามารถจัดกิจกรรมทางการแนะแนวให้สอดคล้องกับปัญหา หรือความต้องการของผู้เรียน โดยผู้เรียนเองมีโอกาสดัดสันใจ หรือเลือกวิชาเรียน เลือกอาชีพ ให้เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสปรับปรุงตนเองในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วผู้แนะแนวใช้ข้อมูลในการวินิจฉัยปัญหาของผู้เรียน เพื่อช่วยในการให้คำปรึกษาครู ผู้ปกครอง สามารถร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียน ในรูปของการส่งเสริม การพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขได้อย่างเหมาะสม

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 970) ได้สรุปประโยชน์ของการศึกษานุคละเป็นรายการดังนี้

1. ประโยชน์ทางตรง คือประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ศึกษาเอง ซึ่งแบ่งออกได้หลายประการ คือ ทำให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น เข้าใจสาเหตุของปัญหาได้กว้างขวาง ขณะเดียวกันก็ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นระบบระเบียบ

2. ประโยชน์ทางอ้อม คือประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้ได้รับการศึกษา คือทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจพฤติกรรมของผู้รับการการศึกษา ซึ่งสามารถให้การช่วยเหลือได้ถูกต้องทันต่อเหตุการณ์ และในขณะเดียวกันผู้รับการศึกษาก็จะเข้าใจตนเองมากขึ้นและรู้จักวิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาหรือส่งเสริมให้มีการพัฒนาดตนเองให้ดียิ่งขึ้น

นันทิกา แยมสรวล (2529 : 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. ทำให้ผู้ทำการศึกษาทราบรายละเอียดของบุคคลหลายด้าน ได้รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของบุคคลอย่างแท้จริง

2. ทำให้ผู้ทำการศึกษาเข้าใจถึงสาเหตุ และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิด พฤติกรรมที่เป็นปัญหา จนให้ผู้ทำการศึกษามองเห็นแนวทางที่จะช่วยเหลือบุคคลได้

3. ทำให้ผู้ทำการศึกษามีความรู้ และเกิดทักษะในการแนะแนวเพิ่มขึ้น รู้จักแก้ปัญหาโดยใช้ข้อเท็จจริงมาประกอบการพิจารณาดัดสันใจ

4. ทำให้ผู้ถูกศึกษามีโอกาสได้ปรับปรุงตนเอง แก้ไขปัญหาให้มีสภาพที่ดีขึ้น

5. ทำให้ผู้ถูกศึกษาเข้าใจตนเองมากขึ้น
6. ทำให้สถานศึกษาได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของบุคคล และนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
7. ผลของการศึกษารายกรณีสามารถนำมาใช้เป็นตัวอย่างของการเกิด สถานการณ์ต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการศึกษาวิจัยและการสอนเกี่ยวกับบุคคลที่มีรูปแบบการพัฒนาการพิเศษ

พนม ลีมอารีย์ (2538 : 10) ได้สรุปประโยชน์ของการศึกษารายกรณีไว้คือ

1. ประโยชน์ต่อครูหรือผู้แนะแนวที่เป็นผู้ศึกษาโดยตรง มีดังนี้

1.1 ช่วยให้ผู้หรือผู้แนะแนวได้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างกว้างขวางทำให้รู้จัก เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ได้อย่างแท้จริง ช่วยให้ผู้หรือผู้แนะแนวมีความเข้าใจและยอมรับเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลดีขึ้น มีจิตใจเป็นกลางไม่มีอคติต่อบุคคลที่มาเกี่ยวข้อง

1.2 ช่วยให้ผู้หรือผู้แนะแนวเข้าใจถึงสาเหตุ และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ทำให้มองเห็นช่องทางในการแก้ปัญหาและให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม ทันเวลา และทันเหตุการณ์

1.3 ช่วยให้ผู้หรือผู้แนะแนวมีความรู้ มีทักษะในการใช้เครื่องมือและกลวิธีต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน และยังช่วยให้เป็นคนที่มีเหตุผล รู้จักเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ รู้จักการแก้ปัญหา โดยใช้ข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้มาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ

2. ประโยชน์ต่อนักเรียนที่เป็นผู้ได้รับการศึกษา ดังนี้

2.1 ช่วยให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับความเป็นจริงเกี่ยวกับตนเอง มีการปรับปรุงตนเอง หรือแก้ไขปัญหของตน เพื่อช่วยให้สภาพชีวิตดีขึ้นกว่าเดิม

2.2 ช่วยให้นักเรียนมีกำลังใจและความเต็มใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีความหวังและเข้มแข็ง

3. ประโยชน์ต่อคณะครูและโรงเรียน ดังนี้

3.1 ช่วยให้คณะครูรู้จักและเข้าใจนักเรียนของตนดีขึ้น ยินดีให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหให้กับนักเรียน

3.2 ให้โรงเรียนได้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของนักเรียนทำให้สามารถนำข้อเท็จจริงเหล่านั้น มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีนั้น มีประโยชน์มากไม่ว่าจะเป็น ผู้ศึกษา ผู้ถูกศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคคลภายในครอบครัว สถาบันการศึกษา รวมไปถึงผู้สนใจ เป็นต้น การศึกษารายกรณี และผลของการศึกษานอกจากจะเป็นแนวทางในการพิจารณาช่วยเหลือผู้ถูกศึกษาแล้ว ยังสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และช่วยในการคิดหาแนวทางการป้องกันการเกิดปัญหาต่าง ๆ ได้ต่อไป

1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีเป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างละเอียดทุกด้านอย่างต่อเนื่องกัน เป็นเวลานาน โดยใช้เทคนิคการแนะแนวหลาย ๆ อย่าง ในการรวบรวมข้อมูลทุกด้านของบุคคลโดยมีขั้นตอนในการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพยายามทำให้เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ควรแก่การเชื่อถือได้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2529: 23)

ธีรวุฒิ ประทุมณพรัตน์ (2520 : 16-17) ได้กล่าวว่า ในการศึกษารายกรณีจะต้องมีการชี้แจงให้ทราบว่า เพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาเด็กคนใดคนหนึ่งแล้วจึงเริ่มต้นทำการศึกษารายกรณีดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลหลาย ๆ ด้าน เกี่ยวกับตัวเด็ก ในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน
2. นำข้อมูลที่รวบรวมมาได้มาวิเคราะห์ โดยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กมาประชุมปรึกษาหารือกัน
3. วินิจฉัยปัญหาโดยนำผลของการวิเคราะห์มาทำการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าน่าจะมีอะไรเป็นสาเหตุของปัญหานั้น
4. สังเคราะห์ข้อมูล โดยศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม แล้วนำมาประกอบกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้เข้าใจปัญหาและสาเหตุได้ดียิ่งขึ้น
5. แก้ไขปัญหา โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้หมดไป
6. ติดตามผล เพื่อที่จะทราบผลของการศึกษารายกรณีว่ามีผลดี หรือมีข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

สุภาพรรณ โคตรจรัส (2528 : 4) ได้เสนอขั้นตอนในการศึกษารายกรณีเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลอย่างเป็นระบบ
3. การรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเพิ่มเติมเพื่อทำความเข้าใจหรือการวินิจฉัยปัญหา
4. การวินิจฉัย รวมถึงการประเมินผล แปลความหมายของข้อมูลและการตั้งสมมติฐาน
5. การเสนอแนะเพื่อดำเนินการ และดำเนินการ

6. การประเมินงาน เพื่อการติดตามผลการดำเนินการ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 22-23) กล่าวว่า “กระบวนการในการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีไม่มีกฎตายตัวแน่นอนลงไป” แต่จากความรู้และประสบการณ์จริงที่เคยได้ฝึกทำการศึกษาค้นคว้าบุคคลเป็นรายกรณี จึงแบ่งกระบวนการในการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีออกเป็น 7 ขั้นตอนคือ

1. การกำหนดปัญหา และการตั้งสมมติฐาน
2. การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

พนม ลิมอารีย์ (2530 : 12 – 13) มีแนวคิดว่าการศึกษารายกรณีอาจจำแนกเป็นขั้นตอนการดำเนินงานได้ 6 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับบุคคล (Collecting of the Necessary Data) ซึ่งจะช่วยให้รู้จักนักเรียนที่ถูกศึกษา ตลอดจนช่วยให้ทราบความเป็นไปในปัจจุบันของนักเรียนผู้นั้นอีกด้วย

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้รวบรวมเอาไว้มาวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงต่าง ๆ และจำแนกออกเป็นด้าน ๆ เพื่อสะดวกในการตีความข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis) ขั้นนี้เป็นการนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นที่ 2 มาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุของปัญหา

ขั้นที่ 4 ขั้นสังเคราะห์ข้อมูลหรือขั้นรวบรวมเพิ่มเติม (Synthesis) กล่าวคือเมื่อตรวจวินิจฉัยว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุของปัญหาแล้วก็ควรจะได้ศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหานั้นเพิ่มเติมด้วยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบและกลวิธีอื่น ๆ แล้วนำข้อเท็จจริงที่ได้มาสังเคราะห์เข้าด้วยกันกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว เพื่อช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าใจลักษณะของปัญหาอย่างถ่องแท้

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ความช่วยเหลือ (Treatment) เมื่อผู้ศึกษารายกรณีแน่ใจว่าการตรวจวินิจฉัยปัญหาของตนถูกต้องแล้ว ก็จะคิดหามาตรการต่าง ๆ เพื่อนำมาช่วยเหลือแนะแนวทางนักเรียนในการแก้ปัญหาแล้วดำเนินการให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง ให้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

ขั้นที่ 6 ขั้นติดตามผล (Follow – up) เมื่อทำการศึกษารายกรณีได้ให้ความช่วยเหลือหรือให้การแนะแนวกับนักเรียนที่ถูกทำการศึกษาไปแล้ว สิ่งที่เขาได้ไม่ได้ในการศึกษารายกรณีคือ การติดตามผลเพราะจะทำให้ทราบว่าการศึกษากรณีประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไรบ้าง และจะต้องให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมอีกหรือไม่ เพื่อผู้ที่ทำการศึกษาจะดำเนินการต่อไปอย่างเหมาะสม

✓ วัชร ทรัพย์มี (2531 : 36) ได้เสนอขั้นตอนในการศึกษารายกรณีไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การเลือกบุคคลสำหรับศึกษารายกรณี
2. การรวบรวมข้อมูล
3. การตีความหมายข้อมูลและการวินิจฉัยปัญหา
4. การแก้ปัญหา ป้องกันปัญหา หรือส่งเสริมพัฒนาการ
5. การติดตามผล

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่ากระบวนการศึกษารายกรณีของแต่ละท่านที่ได้เสนอแนวความคิดนั้น มีความคิดที่ใกล้เคียงกันมาก แต่ก็มีขั้นตอนบางข้อที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าการทำการศึกษากรณีนั้น จะต้องทราบว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกศึกษาผู้ถูกศึกษารายนั้น ฉะนั้นจึงต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาให้ชัดเจน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้รูปแบบกระบวนการศึกษารายกรณีของ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 22-23) ซึ่งแบ่งกระบวนการในการศึกษารายกรณีออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน
- ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นที่ 3 การวินิจฉัย
- ขั้นที่ 4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม
- ขั้นที่ 5 การทำนายผล
- ขั้นที่ 6 การติดตามผล
- ขั้นที่ 7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

✓ กระบวนการศึกษารายกรณีทั้ง 7 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา และการตั้งสมมติฐาน

การกำหนดปัญหา หมายถึง การที่ผู้ศึกษารายกรณีตั้งจุดมุ่งหมายหรือกำหนดว่าจะศึกษาสิ่งใดในบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นปัญหาหรือมิใช่ปัญหา แต่เป็นความสนใจ ความสามารถ พิเศษหรืออื่น ๆ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2529 : 23)

ในการตั้งสมมติฐานนั้น ควรตั้งไว้หลาย ๆ สมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากการป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่พบว่า ข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนั้นการที่คนเราแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งออกมานั้น อาจไม่ได้เกิดจากสาเหตุเดียว และในทำนองเดียวกัน พฤติกรรมที่แตกต่างกันก็อาจเกิดจากสาเหตุเดียวกันก็ได้ ฉะนั้นจึงควรตั้งสมมติฐานไว้หลาย ๆ สมมติฐาน

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล คือ การหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงหลังจากที่มีการกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้ว โดยใช้เครื่องมือการแนะแนวเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่เรากำลังศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ ระเบียบสะสม การทดสอบ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การตีความหรือแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในแต่ละวิธีหรือเทคนิค เพื่ออธิบายเหตุและผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลนี้อาจจะทำโดยวิธีประชุมปรึกษา ด้วยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เราศึกษา ร่วมกันพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่ดีนั้น ควรจะต้องใช้หลาย ๆ เทคนิค และแต่ละเทคนิคควรจะใช้หลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เข้าถึงพฤติกรรมของบุคคลที่ได้รับการศึกษาอย่างละเอียด และตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด เทคนิคต่าง ๆ ที่นิยมใช้มี 9 เทคนิค ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2529 : 29-30)

1. การสังเกต (Observation)
2. การบันทึกการสังเกต (Observational Record)
3. การสัมภาษณ์ (Interview)
4. การเยี่ยมบ้าน (Home-Visit)
5. อัตชีวประวัติและบันทึกประจำวัน (Autobiography and Diary)
6. สังคมมิติ (Sociometry)
7. แบบสอบถาม (Questionnaire)
8. แบบทดสอบ (Testing)
9. ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

เทคนิคต่าง ๆ ทั้ง 9 เทคนิคดังกล่าว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation)

การสังเกตเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกสังเกตในการศึกษารายกรณีที่ใช้มาก บางครั้งอาจใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ วิธีการนี้สามารถปฏิบัติได้ทุกวัน ข้อมูลที่

ได้จากการสังเกตจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ได้ดีขึ้น

1.1 ความหมายของการสังเกต

ธีรภูมิ ประทุมพรรัตน์ (2520 : 32) กล่าวว่า การสังเกตหมายถึงวิธีการหรือเทคนิคอย่างหนึ่งที่บุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้สังเกต ทำการดูหรือสังเกตโดยตั้งใจล่วงหน้า บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ถูกสังเกต

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2522 : 21) ได้ให้ความหมายของการสังเกตไว้ว่าเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กอีกวิธีหนึ่ง เพื่อนำมาศึกษาพิจารณาพฤติกรรมของเด็ก ทำให้รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนดีขึ้น การสังเกตนั้นเป็นสิ่งที่ทำไม่ยาก แต่สำคัญที่ผู้สังเกตจะต้องเข้าใจวิธีการสังเกตที่แน่นอน จึงจะได้ผลตรงตามจุดมุ่งหมาย

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 44 – 45) กล่าวว่า การสังเกต เป็นกลวิธีในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของบุคคลอย่างมีระบบ แบบแผน และมีจุดหมาย ผู้สังเกตจะสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกในวัน เวลา สถานที่ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ แล้วบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ภายหลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่บันทึกไว้มาวิเคราะห์ โดยอาศัยความรู้ทางจิตวิทยาเพื่อช่วยให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 30) กล่าวว่า การสังเกตคือ การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่ง อย่างมี “จุดมุ่งหมาย” โดยการใช้อวัยวะรับสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วน (หู,ตา,จมูก,ลิ้น,ผิวหนัง) โดยเฉพาะตาและหู ในการพิจารณาสิ่งอื่นนั้น ๆ

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531 : 116) กล่าวว่า การสังเกต เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องอาศัยประสาทสัมผัสหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสาทสัมผัสทางตาและหูเป็นสำคัญ การสังเกตใช้ได้ดีสำหรับการศึกษาคูณลักษณะ และพฤติกรรมของบุคคล รวมถึงปรากฏการณ์ต่าง ๆ ใช้เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลได้ดีทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพและทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์

วิชราภรณ์ อภิวัชรางกูร (2535 : 20) กล่าวว่า การสังเกตหมายถึงการพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่ง อย่างมีจุดมุ่งหมาย ทั้งในลักษณะการเผชิญหน้าซึ่งกันและกัน หรือพิจารณาตามลำพัง โดยการใช้วัยวะรับสัมผัสที่สำคัญคือ ตาและหู

จากเอกสารดังกล่าว ความหมายของการสังเกต พอจะสรุปได้ว่า การสังเกตหมายถึงการพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งของบุคคลที่แสดงออกมาในลักษณะที่เป็นจริงตามธรรมชาติ โดยที่บุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้สังเกต ทำการดูหรือสังเกต อีกบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้ถูกสังเกต

✓ 1.2 จุดมุ่งหมายของการสังเกต

✗ รัตรี พัฒนรังสรรค์ (2522 : 21) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการสังเกตมีดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเด็ก แล้วจัดบันทึกไว้ในระเบียบนระสม
2. เพื่อหาสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก ได้แก่ ปัญหาการเรียน และการปรับตัวของเด็ก
3. เพื่อให้ผู้สังเกตได้รู้จักและเข้าใจเด็กอย่างถูกต้องทุกด้าน
4. เพื่อทราบความสามารถพิเศษและความถนัดตามธรรมชาติเพื่อส่งเสริมเด็กแต่ละคนอย่างถูกต้อง
5. ใช้ในการติดตามผลนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือจากบริการแนะแนวไปแล้วว่ามีพฤติกรรมเป็นอย่างไรดีขึ้นไม่ เพียงใด เพื่อนำไปพิจารณาว่าควรจะทำอย่างไรต่อไป

✓ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2529 : 32) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่ใช้ในการแนะแนว ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง
2. เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสังเกต
3. เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการของปัญหา
4. เพื่อให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความคิดรอบคอบและไวต่อการมีปฏิกิริยาโต้ตอบจากสิ่งแวดล้อม จนเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดี และรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

✓ 1.3 ชนิดของการสังเกต

การแบ่งชนิดของการสังเกต อาศัยเกณฑ์ต่าง ๆ 4 เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. ใช้วิธีการในการสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตเป็น 2 ชนิด ดังต่อไปนี้

1.1 การสังเกตทางตรง (Direct Observation) เป็นวิธีการสังเกต พฤติกรรมผู้ถูกสังเกตด้วยตนเอง

1.2 การสังเกตทางอ้อม (Indirect Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตให้บุคคลอื่นไปสังเกตพฤติกรรมผู้ถูกสังเกต ผู้สังเกตจะทราบพฤติกรรม ของผู้ถูกสังเกตได้จากคำบอกเล่าของบุคคลที่ไปสังเกตแทน

2. ใช้ผู้สังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด ดังต่อไปนี้

2.1 การสังเกตโดยการเข้าร่วม (Participant Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตจะต้องเข้าไปอยู่ในกลุ่ม ในสถานการณ์นั้น ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม

2.2 การสังเกตโดยการไม่เข้าร่วม (Non-participate Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น แต่อยู่ภายนอกเพื่อคอยสังเกตอย่างเดียวไม่มีบทบาทในกลุ่มนั้น

3. ใช้ผู้ถูกสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด ดังต่อไปนี้

3.1 การสังเกตแบบเป็นพิธีการ (Formal Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวว่าถูกสังเกต เนื่องจากมีการนัดหมายกันล่วงหน้าก่อนการสังเกต

3.2 การสังเกตแบบไม่เป็นพิธีการ (Informal Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ว่าถูกสังเกต เนื่องจากไม่ได้มีการนัดหมายกันล่วงหน้า

4. ใช้ลักษณะการบันทึกการสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด คือ

4.1 การสังเกตในระดับที่เห็นโดยตรง (Manifest Level Observation) เป็นวิธีการสังเกตเข้าไปอยู่ในสถานการณ์แล้วบันทึกเหตุการณ์ ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เช่น มีเข้าประชุม 10 คน มีคนคัดค้าน 7 คน เห็นด้วย 3 เป็นต้น

4.2 การสังเกตในระดับที่เป็นพฤติกรรมแฝง (Latent Level Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตต้องลงความเห็น หรือตีความจากสิ่งที่สังเกตเห็นออกมาด้วย เช่น บรรยากาศในที่ประชุมตึงเครียดมาก เป็นต้น

1.4 หลักการสังเกต

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2523 : 14) กล่าวว่า การสังเกตในครั้งจะต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความตั้งใจ (Attention) การรับรู้ (Perception) และความไวของการรับรู้ (Sensation) จึงจะได้ข้อมูลที่แท้จริง

อารีย์ ดัณฑ์เจริญรัตน์ (2526 : 21) ได้กล่าวว่า การสังเกตแต่ละครั้งควรใช้เวลา นานพอที่จะเห็นภาพของพฤติกรรมที่แสดงในสถานการณ์นั้น โดยทั่วไปควรใช้เวลาในการสังเกตแต่ละครั้งอย่างน้อย 15 นาทีขึ้นไป

พนม ลิ้มอารีย์ (2530 : 55 – 57) ได้สรุปหลักการสังเกตที่ดีไว้ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่สังเกตให้ชัดเจนก่อนจะเริ่มศึกษารายกรณี
2. การสังเกตพฤติกรรม ผู้สังเกตจะต้องสังเกตพฤติกรรมควบคู่ไปกับสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม
3. ควรทำการสังเกตเพียงคนเดียวในการสังเกตครั้งหนึ่ง ๆ เพื่อศึกษาพฤติกรรมได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน
4. ควรสังเกตในการทำกิจกรรมปกติ เช่น ในห้องเรียน ห้องประชุม สนามเด็กเล่น เป็นต้น เพื่อทำนายพฤติกรรมในอนาคตได้ดีที่สุด
5. ทำการสังเกตเป็นระยะเวลานาน ผู้สังเกตจำเป็นต้องใช้เวลาสังเกตเป็นระยะเวลาหลาย ๆ วัน เพราะมนุษย์ทุกคนย่อมมีอารมณ์แตกต่างกันไป ในแต่ละวันอาจเป็นระยะเวลา 3 เดือน หรือ 1 ภาคเรียน
6. ควรจะทำการสังเกตในสถานการณ์วิกฤต ซึ่งผิดแผกไปจากสถานการณ์ปกติบ้าง เพราะจะทำให้ทราบบุคลิกภาพที่แท้จริงบางประการของเด็กได้

7. การสังเกตเพื่อให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมที่แท้จริง ควรมีผู้สังเกตหลาย ๆ คน เป็นการช่วยป้องกันข้อบ่งพร่อง ซึ่งอาจเกิดจากความไม่เที่ยงธรรมหรือการมีอคติของผู้สังเกต และยังช่วยให้สามารถทำการสังเกตพฤติกรรมได้กว้างขวาง

8. ควรสังเกตพฤติกรรมด้านใดด้านหนึ่งแต่เพียงด้านเดียวในการสังเกตครั้งหนึ่ง ๆ

9. ผู้สังเกตต้องพยายามฝึกตนเองอย่าให้เกิดความลำเอียง พยายามทำให้เที่ยงตรงมากที่สุด ขณะสังเกต อย่างน่าเอาใจใส่รูปร่างหน้าตาหรือคุณลักษณะประจำตัวของเด็กหรือสิ่งอื่น ๆ มามีอิทธิพลต่อการสังเกตได้

10. การสังเกตจะมีคุณค่าเมื่อมีการบันทึกการสังเกตไว้อย่างถูกต้อง เพื่อเป็นหลักฐานนำไปคิดค้นหาสาเหตุแห่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และคิดหาทางช่วยเหลือต่อไป

11. การสังเกตที่ดีจะต้องตรวจสอบผลที่ได้ ด้วยเครื่องมือวัดแน่นอนอื่น ๆ ประกอบด้วย เพื่อให้เป็นที่เชื่อมั่นได้มากยิ่งขึ้น

12. ควรสังเกตในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน เช่น ขณะอยู่ในห้องเรียน ในโรงอาหาร ในชุมชนและในบ้าน นอกจากนี้ควรสังเกตขณะทำงาน เพื่อให้ผู้สังเกตได้มองเห็นกระบวนการพฤติกรรมที่แท้จริง และแบบแผนพัฒนาการที่สำคัญของผู้ถูกสังเกต

13. ผู้สังเกตต้องระลึกไว้เสมอว่า การสังเกตเพียงครั้งเดียวไม่เป็นการเพียงพอที่จะเข้าใจเด็ก จำเป็นต้องสังเกตหลาย ๆ ครั้ง แล้วนำข้อมูลต่าง ๆ มาประมวลกันเข้าจึงจะช่วยให้เข้าใจได้ถูกต้องแม่นยำ

1.5 ลักษณะของพฤติกรรมที่ควรสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2529: 41-42) ได้เสนอแนะ ลักษณะของพฤติกรรมที่ควรสังเกตไว้ ดังนี้

1. พฤติกรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่สนใจ หรือดึงดูดความสนใจ ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางบวกและทางลบ เช่น เรียนเก่ง มีพฤติกรรมก้าวร้าว

2. พฤติกรรมที่แสดงถึงความบกพร่องด้านร่างกายหรือจิตใจ เช่น ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว เดินเขยยกเท้า เป็นต้น

3. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำซาก หรือบ่อยครั้ง เกินความจำเป็น ซึ่งอาจจะเกิดจากปัญหาทางจิตใจ เช่น กระพริบตาบ่อยครั้ง การล้างมือบ่อยครั้งจนเกินปกติ เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ในการสังเกต

การสังเกตมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ให้รายละเอียดเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้รับจากวิธีการอื่น ๆ
2. ให้ข้อเท็จจริงบางประการซึ่งไม่สามารถได้มาด้วยวิธีอื่น ๆ

3. ช่วยให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล โดยเฉพาะการสังเกตในขณะที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัว

4. ช่วยให้เข้าใจบุคคลได้ดีขึ้น และช่วยเหลือได้ทันที โดยไม่ต้องเสียเวลา และงบประมาณมาก

1.7 ปัญหาในการสังเกต

การสังเกตสำหรับการวิจัยส่วนใหญ่กระทำกับมนุษย์ ฉะนั้นจึงมักจะมีปัญหาในการสังเกตดังนี้

1. การเข้าถึงผู้ที่จะถูกสังเกต จะต้องได้รับการยอมรับจากผู้ถูกสังเกต จึงสามารถสังเกตได้ โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นการสังเกตแบบพริศการ
2. โอกาสที่จะสังเกต บางครั้งมีโอกาสนในการสังเกตน้อย
3. ลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ บางครั้งมีเหตุการณ์เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันหลายเหตุการณ์ ผู้สังเกตต้องวางเหตุการณ์สังเกตให้ดี
4. การจดบันทึกข้อมูล อาจไม่ได้บันทึกทันที อาจทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนไปได้

การบันทึกการสังเกต (Observational Record)

การบันทึกการสังเกตเป็นการกระทำเมื่อมีการสังเกตแล้ว โดยใช้หลักในการบันทึกดังนี้

- 1 บันทึกพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจนโดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง
- 2 ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจและสื่อความหมาย เพื่อผู้อื่นจะได้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจตรงกับผู้บันทึก

3 ควรบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกต แยกไปจากการแสดงความคิดเห็นของผู้สังเกต และบันทึกเป็นพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตในแต่ละครั้ง ไม่ควรใช้วิธีการสรุปรวมพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตหลาย ๆ ครั้ง เข้าด้วยกัน

4 ควรบันทึกทันทีหลังการสังเกตเสร็จสิ้นลง หรืออาจบันทึกในขณะที่สังเกต หากมีการสังเกตในระยะเวลาสั้น และมีผู้สังเกตหลายคน โดยการแบ่งเวลาในการสังเกตและบันทึก

วิธีการบันทึกการสังเกต

การบันทึกการสังเกตโดยทั่วไปมี 2 วิธีดังนี้

1. การบันทึกแบบอัตนัย (Subjective Record) เป็นวิธีการบันทึกที่ใส่ความคิดเห็นของผู้สังเกตไปพร้อม กับพฤติกรรมที่สังเกตได้ วิธีการบันทึกแบบนี้ที่นิยมกันมาก คือ การบันทึกพฤติกรรมแบบพรรณนา (Descriptive Record) ซึ่งสามารถทำได้ง่ายโดยเขียนเป็นความเรียงไปเรื่อย ๆ แต่ถ้าผู้สังเกตมีอคติต่อผู้ถูกสังเกต ข้อมูลที่บันทึกอาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริงก็ได้

2. การบันทึกแบบปรนัย (Objective Record) เป็นการบันทึกเฉพาะพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และแยกความคิดเห็นของผู้สังเกตออกจากกัน ซึ่งการบันทึกแบบนี้อาจจะกระทำได้ 2 วิธี ดังนี้

2.1 การบันทึกแบบไม่เป็นระบบ คือ บันทึกพฤติกรรมที่สังเกตตามจุดมุ่งหมายและตามลำดับเหตุการณ์ การบันทึกแบบนี้ที่นิยมใช้เรียกว่าระเบียบเหตุการณ์ (Anecdotal Record) เป็นวิธีที่นิยมมากกว่าการบันทึกพฤติกรรมแบบพรรณนา เนื่องจากผู้อ่านสามารถเข้าใจพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ถูกสังเกตได้มากกว่า

2.2 การบันทึกแบบเป็นระบบ คือ การบันทึกหลังจากที่มีการตีความหรือเข้าใจลักษณะของพฤติกรรมที่สังเกตได้อย่างถูกต้อง เป็นการบันทึกที่เป็นปรนัยมากที่สุดมีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ ซึ่งการบันทึกพฤติกรรมแบบนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

2.2.1 การบันทึกพฤติกรรมโดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Graphic Rating Scale) คือ การบันทึกการสังเกต โดยทำเป็นมาตราส่วนประเมินลักษณะพฤติกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการสังเกต

2.2.2 การบันทึกพฤติกรรมแบบกำหนดลักษณะพฤติกรรม (Behavioral Descriptive Scale) คือ การบันทึกการสังเกตโดยกำหนดลักษณะพฤติกรรมแล้วบรรยายลักษณะพฤติกรรมนั้น ๆ ไว้หลาย ๆ ข้อความ ให้ผู้บันทึกทำเครื่องหมายหน้าข้อความที่คิดว่าตรงกับลักษณะพฤติกรรมที่สังเกตได้

2.2.3 การบันทึกพฤติกรรมแบบให้คะแนน (Scoring Scale) คือ การบันทึกพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกต โดยการที่ผู้บันทึกประเมินลักษณะของพฤติกรรมที่สังเกตได้เป็นตัวเลขและตัวเลขนี้จะเป็นรหัสที่แปลความหมายออกเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการสังเกต

การบันทึกการสังเกตครั้งที่.....

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....อายุ.....ปี เพศ.....
 วันเวลาที่สังเกต.....
 สถานที่.....

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น(บรรยายพฤติกรรมพร้อมกับความคิดเห็น).....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

ตำแหน่ง.....

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์เป็นการสนทนาหรือพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป อย่างมีจุดมุ่งหมาย (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2529 : 93) รายละเอียดในการสนทนามักจะเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งควรต้องเก็บไว้เป็นความลับ ดังนั้นการสนทนานี้จึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นอย่างมาก (อารี ตันต์เจริญรัตน์. 2526 : 96)

1.1 ความหมายของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนาหรือการพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีจุดประสงค์ในการสนทนา ซึ่งอาศัยสัมพันธภาพและมนุษยสัมพันธ์เป็นกุญแจสำคัญของวิธีการสัมภาษณ์

1.2 ชนิดของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ที่นิยมใช้ในวงการแนะแนวและจิตวิทยามี 2 ชนิด (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 94-96) ดังนี้

1.2.1 การสัมภาษณ์เพื่อค้นหาหรือทราบข้อเท็จจริง (Fact Finding Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์สนทนาหรือซักถามข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ในด้านความคิดเห็น ความรู้สึก ความสนใจ เจตคติ และค่านิยมของผู้ถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อเป็นการหาข้อเท็จจริง หรือข้อมูลเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ รวมทั้งยังเป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่มีอยู่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือไม่

1.2.2 การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา (Counseling Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้รับสัมภาษณ์สนทนาหรือซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจและมองเห็นสภาพปัญหาของตนเองได้ชัดเจน จนสามารถพิจารณาแก้ไขหรือตัดสินใจปัญหาของเขาได้ หลังจากการให้การสัมภาษณ์ นอกจากนั้นการสัมภาษณ์ชนิดนี้จะช่วยสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้สัมภาษณ์ และผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย

1.3 กระบวนการสัมภาษณ์

กระบวนการสัมภาษณ์มี 3 กระบวนการดังนี้

1. ก่อนการสัมภาษณ์
2. ขณะสัมภาษณ์
3. การยุติการสัมภาษณ์

1. ก่อนการสัมภาษณ์

กระบวนการขั้นนี้ มีองค์ประกอบ 4 ประการดังนี้ คือ

1.1 การเตรียมบุคคล เป็นการเตรียมทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ในเรื่องของความพร้อมของทั้งสองฝ่าย คือมีการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์บอกจุดมุ่งหมายให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบ

1.2 การเตรียมจุดมุ่งหมายและหัวข้อในการสัมภาษณ์ อาจมีการบันทึกหัวข้อก่อนการสัมภาษณ์ และมีการจดบันทึกในขณะสัมภาษณ์ด้วย แต่ถ้าหากเป็นการสัมภาษณ์ในลักษณะที่ไม่บอกจุดมุ่งหมายที่แท้จริง ก็ไม่ควรบันทึกหัวข้อที่จะมาสัมภาษณ์

1.3 การเตรียมสถานที่ ซึ่งจะต้องมีลักษณะสะดวก สบาย ควรเป็นที่มิดชิด หรือมีความเป็นส่วนตัว ปราศจากสิ่งรบกวน เพื่อผลของการสัมภาษณ์

1.4 การเตรียมวัน เวลา ในการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มักให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เลือกวัน เวลา ที่เขาสะดวก พร้อมทั้งจะให้สัมภาษณ์ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงมากขึ้น

2. ขณะสัมภาษณ์

ในขณะสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคทั่วไป และเทคนิคเฉพาะ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 99-108) กล่าวว่า ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ชนิดใดจะต้อง ใช้เทคนิคทั่วไป 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation) โดยใช้อวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5
 2. การฟัง (Listening) เป็นเทคนิคที่ดีที่สุดในการแนะแนวและให้คำปรึกษา

3. การใช้คำถาม (Questioning) ผู้สัมภาษณ์อาจจะต้องถามผู้ถูกสัมภาษณ์ในสิ่งที่ยังไม่กระจ่าง โดยการใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นมิตร ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังแล้วเข้าใจว่าผู้สัมภาษณ์มีความตั้งใจที่จะช่วยเหลืออย่างแท้จริง

4. การพูด (Talking) การพูดที่ดีนั้นจะต้องแสดงการยอมรับเจตคติและความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์ ใช้ภาษาและถ้อยคำที่เหมาะสม ในขณะเดียวกันก็ต้องพยายามพูดเพื่อควบคุมให้การสัมภาษณ์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ดังนี้

- 1) การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport)
- 2) การแสดงความเห็นใจ (Sympathy)
- 3) การแสดงอารมณ์ร่วม (Empathy)
- 4) การทำให้เกิดความมั่นใจ (Assurance)
- 5) การแสดงความเห็นด้วย (Approval)
- 6) การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification)
- 7) การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of Feeling)
- 8) การใช้ความเงียบ (Using Silence)
- 9) การสร้างอารมณ์ขัน (Sense of Humor)

3. การยุติการสัมภาษณ์

การยุติการสัมภาษณ์เป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น จึงต้องพยายามให้เป็นธรรมชาติมากที่สุดเพื่อที่จะเป็นผลดีต่อการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป จึงควรปฏิบัติดังนี้

1. ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความมั่นใจว่า สิ่งที่เขาพูดไปนั้นจะเป็นความลับ และเป็นผลดีแก่เขา

2. ผู้สัมภาษณ์อาจตั้งคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์นำไปคิดก่อนยุติการสัมภาษณ์เพื่อจะได้มีเรื่องราวต่อเนื่องในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

3. ผู้สัมภาษณ์ให้ผู้สรุปสิ่งที่เขาคิดรู้สึกในขณะสัมภาษณ์เพื่อจะช่วยให้เขาเข้าใจสภาพปัญหายิ่งขึ้น และอาจจะต้องมีการเพิ่มเติมหรือแก้ไขในบางตอน โดยผู้สัมภาษณ์

4. ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้คำพูดและท่าทีที่นุ่มนวล มีความจริงใจต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่าต้องการสัมภาษณ์ในคราวต่อไปอีก

5. มีการนัดวัน เวลา สถานที่ ในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไปเมื่อยุติการสัมภาษณ์แล้ว ผู้สัมภาษณ์จะต้องรีบบันทึกผลการสัมภาษณ์ลงในแบบฟอร์มบันทึกการสัมภาษณ์ทันที ทั้งนี้เพื่อป้องกันข้อมูลผิดพลาด

ตัวอย่างแบบฟอร์มสำหรับบันทึกการสัมภาษณ์
การสัมภาษณ์ครั้งที่

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
เวลา.....น. สถานที่

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์.....
สรุปผลจากการสัมภาษณ์.....
.....
.....
.....
.....

ความคิดเห็น.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....
.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไป วันที่..... เวลา.....
สถานที่.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
ตำแหน่ง.....

3. การเยี่ยมบ้าน (Home Visit)

การเยี่ยมบ้านเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและร่วมมือกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ข้อมูลที่ควรได้จากการไปเยี่ยมบ้าน เช่น สภาพทั่วไปของบ้าน สภาพแวดล้อมของบ้าน ลักษณะท่าทีของผู้ปกครอง ลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว เป็นต้น โดยทั่วไปผู้ไปเยี่ยมบ้านคือครูแนะแนวหรือครูประจำชั้นซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษา ส่วนในสถาบันทางการแพทย์ ผู้มีหน้าที่เยี่ยมบ้านคือ นักสังคมสงเคราะห์

3.1 วัตถุประสงค์ของการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อต้องการทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางบ้าน
2. เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบันกับบ้าน

3. เพื่อหาข้อมูลบางประการที่ไม่สามารถได้มาด้วยวิธีการอื่น ๆ

3.2 ข้อปฏิบัติในการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านมีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527

: 122-124)

1. ขั้นเตรียมก่อนการเยี่ยมบ้าน
2. ขณะเยี่ยมบ้าน
3. หลังการเยี่ยมบ้าน

1. ขั้นเตรียมก่อนการเยี่ยมบ้าน จะต้องปฏิบัติดังนี้

- 1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการเยี่ยมบ้าน
- 1.2 นัดหมายวัน เวลา ที่จะไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครอง

2. ขณะเยี่ยมบ้าน จะต้องปฏิบัติดังนี้

- 2.1 แสดงสัมมาคารวะต่อเจ้าของบ้าน และแสดงความเป็นผู้มี

มนุษยสัมพันธ์ที่ดี

- 2.2 ใช้ความสังเกตและจดจำสิ่งที่ได้พบเห็น

2.3 ระยะเวลาของการสนทนาควรหาทางสนับสนุนให้ผู้รับการศึกษาร่วมสนทนาด้วย เพื่อสังเกตสัมพันธภาพระหว่างผู้รับการศึกษากับผู้ปกครอง

2.4 พยายามกระตุ้นให้ผู้ปกครองแสดงทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้รับการศึกษและสถาบันให้มากที่สุด

- 2.5 กล่าวถึงผู้รับการศึกษาด้านดีที่เป็นจริง

- 2.6 ไม่ควรทำตัวเป็นพิธีรีตรอง

2.7 ใช้เวลาในการเยี่ยมบ้านประมาณ 30-60 นาที หรือสังเกตจากกริยาอาการของเจ้าของบ้านที่แสดงว่าอึดอัดหรือมีธุรกิจที่ต้องทำ

3. หลังการเยี่ยมบ้าน ควรมีการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ทันทันทีเมื่อกลับจากเยี่ยมบ้านโดยใช้แบบฟอร์มในการบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ชื่อครูที่ไปเยี่ยม.....

ชื่อนักเรียน.....อายุ.....ปี ชั้น.....

ชื่อครูประจำชั้น.....

ชื่อบิดา.....ชื่อมารดา.....ชื่อผู้ปกครอง.....

ที่อยู่.....

วันที่ไปเยี่ยม.....เวลา.....ถึงเวลา.....

1. บรรยายรูปร่างลักษณะภายนอกตัวบ้านและบริเวณสนามหญ้า.....
2. บรรยายลักษณะภายในบ้าน.....
3. บรรยายลักษณะของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง.....
4. บรรยายเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน.....
5. บรรยายเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อสถาบันการศึกษา.....
6. บรรยายสถานการณ์การทำงานและโอกาสที่นักเรียนได้ทำการบ้านที่บ้าน.....
7. บันทึกถ้อยคำของผู้ปกครองที่ท่านคิดว่าสำคัญ ที่จะช่วยให้เข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น...
8. บันทึกข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง เกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือนักเรียน และปรับปรุงสถาบันการศึกษาให้ดีขึ้น.....

4. อัตชีวประวัติ (Autobiography)

อัตชีวประวัติ คือ การที่บุคคลได้เขียนบรรยายประวัติความเป็นมาของตนเองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนความคาดหวังในอนาคต (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 138) นอกจากนี้ พนม ลิ้มอารีย์ (2530 : 111) ยังกล่าวว่า อัตชีวประวัติ เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล วิธีการจัดทำก็คือการทำให้บุคคลเขียนประวัติความเป็นมา และเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งสุภาพรรณ โคตรจรัส (2528 : 128) ยังได้กล่าวว่าอัตชีวประวัติเป็นเทคนิคการรวบรวมข้อมูลโดย ให้บุคคลเขียนเรื่องราวประวัติชีวิตของตนเอง นอกจากจะให้ภาพ

ประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล ยังทราบถึงทัศนคติ และความรู้สึกของบุคคลต่อประสบการณ์นั้น จากข้อความดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า อัตชีวประวัติเป็นเสมือนเครื่องมือชนิดหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เขียนได้บรรยายเรื่องราวของเขาอย่างเสรี ตั้งแต่อดีต ปัจจุบันไปจนถึงความหวังในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงลักษณะของบุคคลนั้นได้

4.1 วัตถุประสงค์ในการเขียนอัตชีวประวัติ

การเขียนอัตชีวประวัติ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้บุคคลได้ระบายความรู้สึกที่มีต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจบุคคลที่เขียนอัตชีวประวัติได้ดีขึ้น
3. เพิ่มทราบข้อเท็จจริงเพิ่มขึ้นจากการรวบรวมข้อมูลโดยวิธีอื่น ๆ

4.2 รูปแบบของอัตชีวประวัติ

1. แบบไม่กำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Unstructured Autobiography)
2. แบบกำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Structured Autobiography)

1. แบบไม่กำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ

การเขียนแบบนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้เขียนบรรยายเรื่องราวของเขาเอง เป็นความเรียงอิสระการเขียนแบบนี้จะให้ประโยชน์และคุณค่ามากในการให้คำปรึกษาแต่ยากต่อการตีความหมายเพราะไม่ได้เขียนตามรูปแบบใด ๆ

2. แบบกำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ

การเขียนแบบนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้ให้เขียน ว่าต้องการทราบเกี่ยวกับเรื่องใด

5. บันทึกประจำวัน (Diary Record)

การเขียนบันทึกประจำวันหรืออนุทินส่วนตัว เป็นส่วนหนึ่งของอัตชีวประวัติโดยการเขียนถึงประสบการณ์ในด้านกิจกรรมและความรู้สึกในแต่ละวันซึ่งเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน การวิเคราะห์ก็คือการสรุปเรื่องราวที่เขียนเล่ามาในแต่ละวันนั่นเอง โดยก่อนให้เขียนบันทึกประจำวันผู้ให้เขียนจะต้องเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยกันพอสมควรกับผู้เขียน นอกจากนั้นผู้ให้เขียนจะต้องชี้แจงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการให้เขียน และให้เขียนต่อเนื่องกันอย่างน้อย 1 สัปดาห์ ในการบันทึกอาจมีแบบฟอร์ม หรือไม่มีก็ได้ แต่ต้องมีหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ อายุ เพศ ของผู้บันทึก
2. วัน เดือน ปี ที่บันทึก
3. กิจกรรมที่ทำในวันนั้น โดยต้องทำต่อเนื่องอย่างน้อย 1 สัปดาห์ จะทำให้ทราบนิสัยของผู้เขียนบันทึกได้

6. แบบสอบถาม (Questionnaires)

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้น โดยการทำเป็นชุดคำถาม ข้อความที่เป็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง เช่น ความรู้สึก ความต้องการ สภาพครอบครัว ความสนใจ ข้อมูลส่วนตัว สุขภาพ เป็นต้น

6.1 ชนิดของแบบสอบถาม

แบบสอบถามหากแบ่งตามเกณฑ์ สามารถแบ่งโดยใช้เกณฑ์ 2 เกณฑ์ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ 2527 : 217-270)

เกณฑ์ที่ 1 ในเกณฑ์ของวัตถุประสงค์ซึ่งใช้มากในการแนะแนว จะแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1. แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคลหรือการรวบรวมข้อมูล
(Collecting of data)

2. แบบสอบถามแบบการประเมินผล (Evaluation Form)

3. แบบสอบถามแบบการติดตามผล (Follow-up Form)

เกณฑ์ที่ 2 ใช้เกณฑ์ของลักษณะแบบสอบถาม จะแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ชนิดดังนี้

1. แบบสอบถามแบบปลายเปิดหรือไม่มีโครงสร้าง (Opened Form)

2. แบบสอบถามแบบปลายปิดหรือมีโครงสร้าง (Closed Form)

3. แบบสอบถามชนิดรูปภาพ (Pictorial Form)

4. แบบสอบถามแบบผสม (Mixed Form)

ซึ่งชนิดของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบเกณฑ์ที่ 2 คือ ใช้เกณฑ์ของลักษณะแบบสอบถาม ยกเว้นแบบสอบถามชนิดรูปภาพ

เกณฑ์ของลักษณะแบบสอบถาม

1.แบบเปิดหรือแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured or Opened form) เป็นแบบสอบถามที่ไม่ได้กำหนดคำตอบที่แน่นอนตอบสนองความคิดเห็นของตนได้อย่างเสรี ไม่มีการตัดสินว่าถูกหรือผิด ใช้แบบสอบถามชนิดนี้ เพื่อต้องการทราบความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น เจตคติ แรงจูงใจต่างๆ เช่น

1. เมื่อฉันยังเด็กอยู่ ครอบครัวฉัน.....
2. เวลาที่มีเรื่องกลุ้มใจมาก ฉันมักจะ.....

2.แบบปิดหรือแบบมีโครงสร้าง (Structured or Closed Form) เป็นแบบสอบถามที่ผู้สร้างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนวางไว้แล้ว มีข้อความที่เป็นคำถามและมีคำตอบไว้พร้อม เช่น อาจจะให้เลือกว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ หรือไม่บางกรณีก็มีคำตอบเป็นประโยคหรือวลีสั้นๆ ไว้ให้เลือกตอบ หรือเลือกตามน้ำหนักของความชอบมากน้อย หรือไม่ก็ตอบโดยการเขียนสัญลักษณ์สั้นๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 เป็นแบบสัญลักษณ์แทนคำตอบโดยให้เขียนเครื่องหมายหน้าข้อความที่ต้องการ เช่น นักเรียนอาศัยอยู่กับใคร

- ก. บิดา-มารดา
- ข. ผู้ปกครอง
- ค. ญาติพี่น้อง
- ง. พระภิกษุ
- จ. อื่นๆ

2.2 แบบเติมคำ เช่น

วัน เดือน ปีเกิดของท่าน.....
เชื้อชาติ..... สัญชาติ.....

2.3 แบบประมาณค่า มากน้อย แล้วแต่การกำหนดค่าของผู้สร้างแบบสอบถามปกติ ก็จะมีค่า 3, 5, 7, 9 ช่อง เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย ไม่มีเลย เป็นต้น

2.4 แบบให้เลือกตอบเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น จงวงกลมรอบล้อมข้อที่ตรงกับความจริง

2.5 แบบให้เลือกตอบว่า ใช่หรือไม่ใช่ เช่น ห้องสมุดมีหนังสือเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสม ใช่..... ไม่ใช่.....

3.แบบสอบถามแบบผสม (Mixed Form) คือ แบบสอบถามที่มีทั้งปลายปิดและปลายเปิดอยู่ในชุดเดียวกัน แบบสอบถามชนิดนี้นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน เพราะเป็นแบบสอบถามที่พยายามแก้ไขข้อบกพร่องที่เป็นข้อดีและข้อเสียของแบบสอบถามแต่ละชนิด กล่าวคือผู้ตอบไม่ต้องเสียเวลามากจนเกินไป และมีอิสระที่จะตอบ ถ้าไม่พอใจตัวเลือกที่กำหนดให้ก็จะตอบในช่องอื่นๆ เป็นต้น (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ 2527 : 266)

6.2 การสร้างแบบสอบถาม

ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการแนะแนว ควรปฏิบัติดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่าต้องการทราบเรื่องราวของนักเรียนในด้านใดบ้าง

2. การสร้างคำถามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และคำถามแต่ละข้อจะต้องมีความหมายเป็นนัยเดียว โดยการถามเพียงสิ่งเดียว

3. แยกคำถามออกเป็นหมวดหมู่ จัดให้มีความต่อเนื่องของเรื่องและเรียงลำดับความสำคัญ

4. ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ควรจะมีความกระชับรัดกุม เข้าใจง่าย เหมาะกับระดับชั้นและวัยของผู้ตอบ

5. แบบสอบถามทุกฉบับ ควรจะมีคำสั่งให้ชัดเจนเพื่อเป็นการขอความร่วมมือนักเรียนในการตอบแบบสอบถาม โดยให้กรอกข้อความให้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง

6. ผู้ที่ใช้แบบสอบถามจะต้องแจ้งให้นักเรียนทราบว่า ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับ และข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของนักเรียนเท่านั้น

7. คำถามที่ไม่จำเป็น ควรจะได้ตัดทิ้งให้หมดและควรหลีกเลี่ยงคำถามที่แนะคำตอบให้ เพราะนักเรียนส่วนมากชอบที่จะให้คำตอบที่ถูกแนะว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้อง จะทำให้ไม่เข้าใจนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังทำให้ข้อมูลที่ได้ขาดความเชื่อถือได้ และไม่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

8. แบบสอบถามที่จัดทำไว้อย่างเรียบร้อยแล้ว ควรจะได้นำไปให้นักเรียนทดสอบตอบดูก่อน และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ตรวจสอบและแก้ไขให้เหมาะสมจึงค่อยนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มที่ต้องการถามจริง ๆ

9. การกำหนดขอบข่ายความสั้นยาวของแบบสอบถามให้เหมาะสมเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์ แบบสอบถามที่ดีควรจะสั้นเท่าที่จะทำได้ ถ้ามีสิ่งที่ต้องการทราบหลายเรื่อง ก็สร้างแบบทดสอบแยกเป็นตอน ๆ เป็นเรื่อง ๆ ไป

10. แบบสอบถามที่ต้องการให้แสดงความคิดเห็น หรือเจตคติออกมาไม่ควรให้นักเรียนเขียนชื่อเพราะอาจทำให้ไม่กล้าตอบตามความเป็นจริงเกรงว่าจะมีผลสะท้อนในภายหลัง แต่แบบสอบถามที่ใช้เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำเป็นที่จะต้องให้นักเรียนบอกชื่อของตนในแบบสอบถามด้วย

6.3 ประโยชน์ของแบบสอบถาม

แบบสอบถามมีประโยชน์ดังนี้

1. เป็นการรวบรวมข้อมูลพร้อมๆ กันหลายๆ ด้านในเวลาเดียวกันซึ่งการเก็บข้อมูลวิธีอื่น อาจจะต้องจำแนกประเภทของข้อมูล แต่ละชนิด และเก็บได้ที่ละชนิด

2. ไม่เสียเวลาในการเก็บข้อมูลที่ละคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครูแนะแนวมีจำนวนไม่เพียงพอ เพราะสามารถนำแบบสอบถามไปใช้ได้กับจำนวนนักเรียนครั้งละหลายๆ คน

3. ช่วยให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการเก็บข้อมูลที่ได้โดยวิธีอื่นๆ

4. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปจัดบริหารแนะแนวให้กับนักเรียนได้อย่าง

เหมาะสม

5. ทำให้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดที่นักเรียนมีต่อสิ่งต่าง ๆ

6.4 การใช้แบบสอบถาม

เพื่อช่วยให้การใช้แบบสอบถามได้ผลอย่างเต็มที่ครูหรือผู้แนะแนวควรจะปฏิบัติดังนี้

1. จะต้องพยายามกระตุ้นและจูงใจให้นักเรียนกรอกแบบสอบถามด้วยความจริงใจ ไม่ปกปิด ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวอย่างแท้จริง
2. ควรที่จะได้ให้ความมั่นใจกับนักเรียนว่าข้อเท็จจริงต่าง ๆ จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ไม่เปิดเผยให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องได้ทราบ เว้นแต่ว่าจะได้รับอนุญาตจากนักเรียนเสียก่อน
3. ควรที่จะได้อธิบายให้นักเรียนได้ทราบถึง วัตถุประสงค์ของการให้นักเรียนกรอกแบบสอบถามตลอดจนวิธีการตอบอย่างละเอียด เพื่อช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการตอบแบบสอบถามและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

7. แบบทดสอบ (Testing)

การใช้แบบทดสอบเป็น การรวบรวมข้อมูลที่มีระบบ และเป็นวิธีที่ควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรัดกุม มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน และผลที่ได้จากแบบทดสอบมีความหมายชัดเจน ในการแนะแนวจึงมักจะนำแบบทดสอบมาใช้ในการกรณีที่ต้องการจะได้ข้อมูลที่เด่นชัด ซึ่งเฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้แบบทดสอบ เมื่อต้องการจะทราบถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือบุคลิกภาพที่เป็นปัญหาที่เด็กกำลังประสบอยู่ เป็นต้น

7.1 จุดมุ่งหมายของการใช้แบบทดสอบ

จุดมุ่งหมายสำคัญของการนำวิธีการทดสอบมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล มี 5 ประการ ดังนี้

1. เพื่อพยายามรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนซึ่งจะช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนของตนมากขึ้น
2. เพื่อครูและผู้แนะแนวจะได้นำผลจากการทดสอบไปใช้ในการวินิจฉัยนักเรียน
3. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้อง
4. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองนักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับขีดความสามารถและความเข้าใจของบุตรหลานของตน
5. เพื่อทางโรงเรียนจะได้นำผลการทดสอบที่ได้มาใช้ในการจำแนก

ตัวนักเรียนโดยเฉพาะในด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

7.2 แบบทดสอบที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษารายกรณีครั้งนี้ ได้แก่

แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญา (Intelligence Tests)

เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับวัดความสามารถทั่ว ๆ ไปทางสติปัญญาของบุคคลในการแนะนำเอาแบบทดสอบชนิดนี้มาใช้ เพื่อต้องการทราบถึงระดับเชาว์ปัญญาของผู้ถูกวัดโดยการนำเอาผลของระดับเชาว์ปัญญา ที่เรียกว่าเกณฑ์ภาคเชาว์หรือ I.Q. (Intelligence Quatient) มาใช้เพื่อต้องการวินิจฉัยปัญหาและเพื่อทำนายความสำเร็จของผู้ถูกวัด

แบบทดสอบเชาว์ปัญญาที่ใช้ ได้แก่

1. แบบทดสอบไพเรกเรชชีฟแมทริกซิส (Progressive Matrices) ของ ราเวน (Raven) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ

วิธีทดสอบ

ลักษณะแบบทดสอบ

นำแบบทดสอบซึ่งประกอบด้วยรูปภาพ 60 รูป โดยแบ่งออกเป็น 5 ชุด ๆ ละ 12 รูป แต่ละรูปมีส่วนที่ขาดหายไป นักเรียนต้องเลือกชิ้นที่จะต้องนำมาเติมให้สมบูรณ์ โดยเลือกจากชิ้นต่าง ๆ ที่มีไว้ให้เลือกเป็นจำนวน 6 หรือ 8 ชิ้น

การแปลความหมาย

จากคะแนนระดับสติปัญญาที่คำนวณได้ นำมาแปลความหมายได้ดังนี้

ระดับสติปัญญา	ความหมาย
130 ขึ้นไป	อัจฉริยะ (Very Superior)
120 – 129	ฉลาดมาก (Superior)
110 – 119	ฉลาด (Bright Normal)
90 – 109	เกณฑ์ปกติ (Average)
80 – 89	ปัญญาทึบ (Dull Normal)
68 – 79	ปัญญาทึบในขั้นที่รับการศึกษาในชั้นเรียนซ้ำได้ (Borderline)
52 – 67	อ่อนในขั้นพอรับการศึกษพิเศษได้ (Mild Mental Retardation)
36 – 51	ปัญญาอ่อนในขั้นพอรับการฝึกอาชีพง่าย ๆ และเรียนรู้การช่วยเหลือตัวเองได้ (Moderate Mental Retardation)

20 – 35

ปัญญาอ่อนในขั้นไม่สามารถดูแลช่วยเหลือตัวเองได้และต้องมีผู้คุ้มครอง

(Serve Mental Retardation)

ต่ำกว่า 20 ลงไป

ปัญญาอ่อนต่ำสุด

(Profound Mental Retardation)

7.3 ข้อควรคำนึงในการใช้แบบทดสอบ

แบบทดสอบจะมีคุณค่าเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้ใช้แบบทดสอบ ผู้ใช้ควรมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการต่าง ๆ อย่างดีพอเพื่อจะได้ผลดี ข้อมูลมีประสิทธิภาพ จึงมีข้อเสนอแนะในการใช้แบบทดสอบดังนี้

1. ผู้ใช้แบบทดสอบควรเป็นผู้ที่มีความชำนาญ เชี่ยวชาญในแบบทดสอบนั้น ๆ เคยได้รับการเรียนรู้หรืออบรมมาดีพอ
2. ไม่ควรใช้แบบทดสอบเพื่อเป็นเครื่องยืนยันความสามารถหรือเก่งกล้าอย่างใดอย่างหนึ่งให้รู้สึกไว้เสมอว่า ต้องการให้ข้อมูลที่ได้แบบทดสอบไปเพื่อช่วยเหลือบุคคล
3. ใช้แบบทดสอบเมื่อมีความจำเป็น เป็นต้นว่า ไม่สามารถหาข้อมูลด้วยวิธีการอื่น
4. ก่อนใช้แบบทดสอบควรแน่ใจเสียก่อนว่า บุคคลที่จะถูกทดสอบนั้นเหมาะกับแบบทดสอบนั้น ๆ
5. ไม่จำเป็นต้องนำผลที่แปลได้จากแบบทดสอบมารายงาน ให้ผู้ถูกทดสอบทราบโดยละเอียด เพราะบางอย่างควรทราบแต่ส่วนรวมเท่านั้น

7.4 ประโยชน์ของการใช้แบบทดสอบ

1. การทดสอบช่วยให้ครูและผู้แนะแนววินิจฉัยนักเรียนได้ถูกต้องแม่นยำ และเป็นที่ยึดถือได้มากกว่าการไม่ใช้แบบทดสอบเสียอีก
2. การทดสอบที่ดีจะช่วยให้ครูและผู้แนะแนวสามารถจัดกลุ่มนักเรียนหรือจัดวางตัวนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมีความหมายชัดเจนกว่าข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือที่ไม่ใช่แบบทดสอบ
4. การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้ข้อมูลในเวลาอันรวดเร็วและสะดวก

8.ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

บุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2523 : 112) กล่าวว่า ระเบียบสะสม เป็นที่รวบรวมสะสมข้อเท็จจริงของนักเรียนจากที่หลาย ๆ แห่งและเป็นเวลานานเก็บไว้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นภาพพัฒนาการของนักเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน อันจะช่วยให้ครูผู้สอน ผู้แนะแนว ผู้ปกครอง ผู้บริหารได้เข้าใจและรู้จักนักเรียน และทำให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการเองได้ดีขึ้นและนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหาร การสอน และการบริการของโรงเรียน ตลอดจนการวางแผนชีวิตด้านต่าง ๆ ของเด็กเอง

จำเนียร ช่วงโชติ (2527 : 212) ได้ให้ความหมายของระเบียบสะสมไว้ว่า ระเบียบสะสมคือ เอกสารอย่างหนึ่งที่เป็นที่รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง และรายละเอียดต่าง ๆ ของนักเรียนแต่ละคนอย่างมีแบบแผน เช่น ประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว รายงานการเรียน รายงานการทดลอง รายงานสุขภาพ ความถนัด ความสนใจกิจกรรมพิเศษ โครงการศึกษา และอาชีพในอนาคต บันทึกการสัมภาษณ์ บันทึกการให้คำปรึกษา และรายละเอียดอื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนต้องการทราบเกี่ยวกับตัวนักเรียน

วัชร ทรัพย์มี (2531 : 13) กล่าวว่า ระเบียบสะสม เป็นบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่บันทึกสะสมมาตั้งแต่นักเรียนเข้ามาเรียนในโรงเรียนจนกระทั่งจบการศึกษาหรือออกจากโรงเรียน ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้แนะแนวได้เห็นภาพพจน์เกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนทั้งพัฒนาการทางด้านร่างกาย สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน อารมณ์และสังคม ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการที่นักเรียนมารับบริการปรึกษาก็ควรเก็บรวบรวมไว้ในระเบียบสะสมด้วย ระเบียบนี้ต้องเก็บไว้เป็นความลับ

8.1 ชนิดของระเบียบสะสม

โดยทั่วไประเบียบสะสม อาจแบ่งออกได้ดังนี้

1.แบบแผ่นเดียว โดยบรรจุข้อความต่าง ๆ ที่จะเป็นบันทึกทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ระเบียบสะสมชนิดนี้อาจสะดวกต่อการเก็บรักษาไม่เปลืองเนื้อที่ แต่ข้อมูลต่าง ๆ บันทึกได้น้อย เพราะเนื้อที่จำกัด ฉะนั้นระเบียบสะสมชนิดนี้ ถ้านำไปใช้กับนักเรียนมัธยมอาจจะไม่เหมาะสมเพราะอาจต้องมีข้อมูลที่ต้องบันทึกหรือบรรจุลงในระเบียบสะสมมาก

2.แบบแฟ้มหรือเป็นเล่ม มีลักษณะถาวรกว่าชนิดแรกแบบนี้ส่วนใหญ่จะแยกข้อมูลแต่ละอย่างออกจากกันเป็นแผ่น ๆ ไป ฉะนั้นเนื้อที่ในการบันทึกจะมีมาก ข้อเสียของระเบียบสะสมนี้คือ สิ้นเปลืองงบประมาณมากและเสียเนื้อที่ในการเก็บมากพอสมควร การรักษาข้อมูลที่เป็นความลับบางอย่างอาจทำได้ดีพอ เพราะต้องยกไปศึกษาหรือบันทึกทั้งเล่ม

3.แบบเป็นช่องหรือแบบรวม หมายถึงการนำเอาข้อมูล ที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดมารวมกันไว้ในช่องเดียวกัน โดยแยกข้อมูลเป็นแต่ละชนิดออกจากกันเป็นเรื่อง ๆ ไป

สะดวกต่อการบันทึกข้อมูลในแง่ของการรักษาข้อมูลเป็นความลับ ข้อเสียก็คือ อาจง่ายต่อการสูญหาย

8.2 ข้อมูลต่างๆที่ควรรวบรวมไว้ในระเบียบณสะสม

ควรเป็นข้อมูลทุกประเภทที่ได้ศึกษาจากตัวผู้เรียน และรวมถึงการกรอกหรือบันทึกข้อมูลพื้นฐานที่บรรจุอยู่ในระเบียบณสะสมด้วย โดยสรุปข้อมูลที่ควรรวบรวมไว้ในระเบียบณสะสมควรประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ประวัติส่วนตัวของผู้เรียน เช่น

ชื่อ สกุล	เพศ
วันเดือนปีเกิด	เชื้อชาติและสัญชาติ
สถานที่เกิด	ที่อยู่ของผู้เรียน
เหตุการณ์เมื่อตอนเกิด	ที่อยู่ของบิดา-มารดา

2. ประวัติครอบครัวและสภาพความเป็นไปทางบ้าน

ชื่อบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง	ที่อยู่ของผู้เรียนในปัจจุบัน
อาชีพของบิดา-มารดา	สถานที่เกิดของบิดา-มารดา
อาชีพของผู้ปกครอง	ภาษาที่ใช้พูดที่บ้าน
สถานภาพการแต่งงานของบิดา-มารดา	
สถานภาพทางเศรษฐกิจ	
จำนวนพี่น้อง พี่ชาย พี่สาว น้องชาย น้องสาว	

3. ประวัติสุขภาพและรายงานสุขภาพ

ระเบียบสุขภาพที่ได้รับบันทึกโดยแพทย์ หรือพยาบาล
บันทึกการฉีดวัคซีน
การเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุ
การรักษาสุขภาพฟัน
ความบกพร่องทางร่างกาย อื่นๆ

4. ประวัติทางการศึกษา และรายงานพัฒนาการ

คะแนนผลการเรียนประจำภาค และคะแนนรายวิชา
รายงานพิเศษเกี่ยวกับการประมาณค่าผลการเรียน
คะแนนทดสอบอื่นๆ เช่น

- เชาว์ปัญญา
- ความถนัด-ความสนใจ
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- บุคลิกภาพ

รายงานเกี่ยวกับการมาเรียน

อื่น ๆ

5.เบ็ดเตล็ด

ความสนใจในกิจกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรม

ความสนใจและพึงพอใจเกี่ยวกับอาชีพ

โครงการในอนาคต

พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ควรส่งเสริมช่วยเหลือหรือแก้ไข

อื่น ๆ

6.ข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้จากการบริการต่าง ๆ ของสถาบัน

ผลจากการสัมภาษณ์ หรือให้คำปรึกษา

รายงานสังคมมิติ

อัตชีวประวัติ-บันทึกประจำวัน

การสังเกตของครูแนะแนวหรือครูประจำชั้น

รายงานการเยี่ยมบ้าน

อื่น ๆ

8.3 การรวบรวมและบันทึกข้อมูลในระยะเบี่ยนสะสม

ข้อมูลที่สมบูรณ์เพียงพอในการที่จะนำมาศึกษาจะต้องรวบรวมจาก
หลาย ๆ แหล่ง ดังนี้

1. จากตัวผู้เรียนเอง เช่น จากการสัมภาษณ์หรือให้ผู้เรียนเขียน
อัตชีวประวัติ เขียนบันทึกประจำวัน เป็นต้น
2. จากบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง เช่น จากการไปเยี่ยมบ้าน การ
สัมภาษณ์ เป็นต้น
3. จากเพื่อน เช่น การสัมภาษณ์ การใช้สังคมมิติ เป็นต้น
4. จากครู โดยขอความร่วมมือในการสังเกต การทำระเบียบพฤติกรรม
เป็นต้น
5. จากครูแนะแนว เช่น การให้คำปรึกษา หรือการใช้แบบทดสอบ หรือ
การสัมภาษณ์ เป็นต้น
- 6.จากคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการจะ
รวบรวมข้อมูลนั้น เช่น จากแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

ขั้นที่3 การวินิจฉัย

การวินิจฉัย คือ การนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์หรือตีความหมายของข้อมูลที่รวบรวมได้หลาย ๆ วิธีการมาพิจารณาว่าผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกันส่วนใหญ่มีแนวโน้มไปทางใดมากที่สุด จะวินิจฉัยว่ามีปัญหาหรือพฤติกรรมไปแฉะนั้น (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 367)

นันทิกา แย้มสรวล (2559 : 34-35) ได้เสนอแนวความคิดว่า กระบวนการวินิจฉัยปัญหาสามารถดำเนินการเป็น 2 ระยะดังนี้

ก. ขั้นกำหนดปัญหา จะต้องทราบแน่ชัดว่าปัญหาคืออะไร เพื่อให้เป็นไปอย่างมีระบบและน่าเชื่อถือ ผู้ศึกษาควรตั้งเกณฑ์กำหนดขึ้นมา

นอกจากนี้อาจยึดหลักการตอบคำถามต่อไปนี้

1. ปัญหาคืออะไร
2. ปัญหานั้นเกิดขึ้นเมื่อใด ระยะการเกิดปัญหานั้นเพียงใด มีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้นในขณะนั้นบ้าง
3. ปัญหานั้นเกิดขึ้นเมื่อใด มีใครเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากสถานที่นั้นแล้วเกิดปัญหาในสถานที่อื่นอีกหรือไม่
4. ปัญหาเกิดขึ้นได้อย่างไร อะไรเป็นสาเหตุของปัญหา เป็นต้น

ข. การค้นหาสาเหตุของปัญหา เมื่อกำหนดปัญหาแล้ว ให้นำข้อมูลที่อ้างอิงถึงอดีตและปัจจุบันมาพิจารณาหาความสัมพันธ์ของข้อมูลในด้านต่าง ๆ เพื่อดูว่าสาเหตุของปัญหาคืออะไร มีลักษณะอย่างไร เกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมประเภทใด

การวินิจฉัยนี้ มักจะวินิจฉัยโดยคุณสมบัติฐานเป็นหลัก เมื่อกระทำการวินิจฉัยปัญหาแล้ว ก็ควรเขียนสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา สาเหตุของปัญหาคืออะไรและควรเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือไว้ด้วย

ขั้นที่ 4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

การช่วยเหลือ คือ การแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมเมื่อทราบสาเหตุของปัญหาก็ดำเนินการแก้ไขให้ปัญหาลุกล่วงไปให้ได้ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การให้คำปรึกษา (Counseling) ซึ่งจะต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้รับการศึกษารายที่มีปัญหาไม่ซับซ้อน สามารถเข้าใจตนเองได้ หลังจากได้รับคำปรึกษาแล้ว
2. การส่งต่อให้ผู้มีประสบการณ์หรือสนใจปัญหานั้น
3. การใช้ระบบส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา เป็นต้น ในรายที่มีปัญหาซับซ้อนหรือรุนแรง

การป้องกัน เป็นการให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา เป็นต้น ซึ่งการป้องกันนี้อาจทำได้ในรายที่ยังไม่เกิดปัญหาหรือเกิดปัญหาแล้วแต่ป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นมาอีก

การส่งเสริม คือ วิธีการที่จะทำให้บุคคลมีพัฒนาการ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ โดยไม่มีข้อขัดแย้ง ซึ่งอาจทำได้โดยการทำกิจกรรมนั้นหนทางการต่าง ๆ เช่น การร้องเพลง การพูดคุยสนุกสนาน การไปทัศนอาจร เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การทำนายผล

การทำนายผล เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่า ผู้รับการศึกษาจะมีสภาพการณ์เป็นอย่างไรในอนาคต นันทิกา แยมสรวล (2529 : 36) ได้เสนอแนะว่าการทำนายผลจะต้องกระทำโดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล 3 ประการต่อไปนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะเป็นของตัวเอง ซึ่งไม่เหมือนกับผู้อื่น
 2. บุคคลแต่ละคนย่อมพัฒนาการไปตามลักษณะเฉพาะของตัวเอง อย่างต่อเนื่องกันไป
 3. บุคคลแต่ละคนย่อมมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นของตัวเองซึ่งดำเนินไปตามลักษณะประสบการณ์ที่เคยประสบมาและตามแผนการที่วางไว้สำหรับอนาคตของตนเอง
- นอกจากนั้น จะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่สร้างเงื่อนไข และข้อจำกัดในชีวิตของผู้ประสบปัญหาด้วย ฉะนั้นผู้ที่จะสามารถทำนายผลได้ถูกต้องแม่นยำก็จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์อย่างพอเพียง กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529:370) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า หากผู้กระทำการศึกษาเป็นรายกรณีไม่มีความเชี่ยวชาญพอ กระบวนการในขั้นนี้อาจไม่ต้องมีเนื่องจากผลการทำนายผิดพลาดก็อาจเกิดความเสียหายทั้งผู้ทำนายและผู้ถูกทำนายได้

ขั้นที่ 6 การติดตามผล

การติดตามผลเป็นการกระทำหลังจากให้ความช่วยเหลือไปแล้ว ควรติดตามผลเพื่อประเมินว่าเมื่อทำการศึกษาและช่วยเหลือไปแล้ว ได้ผลอย่างไร และเพื่อสำรวจว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นกับเขามากหรือไม่ ถ้าพบว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นก็จะได้ให้ความช่วยเหลือได้ทันที่ ทั้งนี้ยังเป็นการติดตามผล เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการให้ความช่วยเหลือว่าประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีการติดตามผล

การติดตามผลสามารถกระทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การนัดสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา
2. การสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้รับการศึกษา

3. การสัมภาษณ์ติดตามผลจากผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. ติดต่อซักถามข่าวคราวด้วยการส่งจดหมายหรือแบบสอบถาม
5. ให้ผู้อื่นไปเยี่ยมแทน โดยบอกจุดมุ่งหมายให้ผู้ไปเยี่ยมทราบระยะเวลาในการติดตามผล

การติดตามผลไม่มีระยะเวลาแน่นอน ทั้งนี้แล้วแต่สถานการณ์และโอกาสของผู้ทำการศึกษา กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 371) แนะนำหลักในการพิจารณาระยะเวลาในการติดตามผลดังนี้

1. รายที่มีปัญหาซับซ้อนให้ติดตามผลในช่วงระยะเวลาที่สั้น
2. การติดตามผลระยะแรกควรติดตามในระยะเวลาที่สั้น เช่น ติดตามทุก 2 สัปดาห์ เมื่อดีขึ้นในระยะที่สองจึงติดตามทุกเดือน เมื่อดีขึ้นเรื่อย ๆ ในระยะที่สามก็ติดตามทุกสองเดือนจนแน่ใจว่าอาการดีขึ้นจนหายเป็นปกติ จึงปล่อยช่วงเวลาให้ห่างออกไปโดยไม่ต้องกำหนดให้สม่ำเสมอหรือตายตัวเช่นครั้งแรก ๆ

การติดตามผลมักติดตามในรายที่มีปัญหา และการติดตามผลไม่จำเป็นจะต้องทำในรายที่ทำการศึกษารายกรณีสิ้นสุดแล้ว แต่การติดตามผลจะทำได้ในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีทุกระยะโดยเฉพาะในแต่ละครั้งที่ไปพบผู้รับการศึกษาหรือแต่ละครั้งที่ให้การช่วยเหลือ ป้องกัน ส่งเสริม เพื่อประเมินผลว่า สิ่งที่ทำไปนั้นถูกต้อง ให้ผลดีหรือไม่ ถ้าไม่ได้ผลดีแสดงว่าไม่ถูกต้อง จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงต่อไป

การติดตามผลทุกครั้งควรเขียนสรุปผลการติดตาม ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลจะเป็นประโยชน์ต่อการให้การช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาในโอกาสต่อไป และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาผู้ประสบปัญหาคนต่อไปด้วย

ขั้นที่ 7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผลและการให้ข้อเสนอแนะ อาจทำได้ทั้งในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีหรือหลังจากทำการศึกษารายกรณีแล้ว โดยทั่วไปพบว่า มักทำควบคู่กันไปทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของการศึกษารายกรณี และก่อนปิดการศึกษารายกรณีเป็นครั้งสุดท้าย ควรสรุปผลของการศึกษาไว้ทั้งหมดและให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่จะมาศึกษาบุคคลรายนี้หรือผู้ที่สนใจต่อไป

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 372) กล่าวว่า การให้ข้อเสนอแนะที่ดี ควรให้ไว้หลาย ๆ ทาง อย่างน้อยควรเสนอไว้ 3 ทาง ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับการศึกษารายกรณี
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษารายกรณี
3. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจหรือบุคคลที่จะศึกษาในลักษณะเช่นเดียวกันต่อไป

วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประโยชน์ทั้งแก่ผู้ศึกษา และผู้ถูกศึกษา นั้นจะต้องใช้วิธีควบคู่กันไป 2 วิธี ดังนี้

1. การศึกษาประวัติรายกรณี (Case History)
2. การประชุมศึกษารายกรณี (Case Conference)

✓ 1. การศึกษาประวัติรายกรณี (Case History)

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 597) ได้ให้ความหมายของการศึกษาประวัติรายกรณีไว้ว่า การศึกษาประวัติรายกรณี เป็นการจดบันทึกหรือรายงานผลจากการใช้วิธีการศึกษาโดยหัวข้อของการจดบันทึกการศึกษารายกรณี มีลักษณะคล้ายคลึงหรือเช่นเดียวกันกับการศึกษารายกรณี เช่น กล่าวถึงลักษณะของผู้รับการศึกษา สาเหตุที่ศึกษา วิธีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การวินิจฉัย การช่วยเหลือ การสรุปผลและข้อเสนอแนะ ตลอดจนการติดตามผล ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวได้กล่าวไว้ในกระบวนการการศึกษารายกรณี

✓ 2. การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference)

ธีรวุฒิ ประทุมรัตน์ (2525 : 216) กล่าวว่า การประชุมปรึกษารายกรณีคือ การประชุมพิจารณาหาสาเหตุของพฤติกรรม โดยอาศัยประวัติที่สืบได้เป็นเกณฑ์ ผู้เข้าประชุมประกอบด้วย ครู พยาบาล ครูแนะแนว และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียน

นอกจากนั้น กมลรัตน์ หล้าสูงส์ (2529 : 599) ให้ความหมายการประชุมศึกษารายกรณีว่า คือ การประชุมกันของบุคคลหลายฝ่าย เพื่อระดมความคิดเห็น โดยยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุม ที่ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา หรือการป้องกัน ส่งเสริมบุคคลที่รับการศึกษานั้น ๆ

จากความคิดเห็นดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า การประชุมปรึกษารายกรณี หมายถึงการประชุมร่วมกันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกศึกษา เพื่อปรึกษาหารือหรือร่วมกันพิจารณาข้อเท็จจริงจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และวินิจฉัยหาสาเหตุของพฤติกรรมตลอดจนหาทางช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกัน หรือแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ให้แก่บุคคล

✓ 2.1 ประโยชน์ของการประชุมปรึกษารายกรณี

การประชุมศึกษารายกรณี มีประโยชน์ดังนี้

1. เป็นประโยชน์โดยตรงกับบุคคลที่ถูกศึกษารายกรณี ซึ่งจะได้รับการช่วยเหลือให้มีการปรับตนเอง และแก้ไขปัญหของตนให้ดียิ่งขึ้น
2. เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการประชุม โดยเฉพาะครูจะได้เห็นคุณค่าประโยชน์ของการศึกษารายกรณี
3. ช่วยให้ผู้ถูกศึกษาได้รับการพิจารณาปัญหาตามข้อเท็จจริงและเป็นการ

ลดความโน้มเอียงหรือการมองบุคคลในแง่ร้ายต่าง ๆ โดยไม่ได้มีการพิจารณาอย่างแท้จริง เช่น ครูมองนักเรียนคนหนึ่งว่าเป็นเด็กเกียจคร้าน ชอบโกหก ชอบขโมย เป็นต้น

2.2 รูปแบบของการประชุมปรึกษารายกรณี

การประชุมปรึกษารายกรณี มี 3 รูปแบบดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงศักดิ์

2529 : 600 -603)

1. การประชุมเฉพาะผู้เชี่ยวชาญในปัญหาหรือในกรณีนั้นๆ และผู้ใกล้ชิดตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เป็นต้น

2. การประชุมกลุ่มใหญ่ จะประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ดังนี้

2.1 ผู้เชี่ยวชาญ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว เป็นต้น

2.2 ผู้ใกล้ชิด เช่น บิดา มารดา เป็นต้น

2.3 ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา เป็นต้น

2.4 ผู้สนใจซึ่งอาจเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือไม่เชี่ยวชาญก็ได้ เช่น นิสิต

นักศึกษา นักเรียน เป็นต้น

3. การประชุมเล็กจะประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ครูแนะแนว และผู้ใกล้ชิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือกรณีนั้น ๆ โดยตรง เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง และผู้รับการศึกษา

จากรูปแบบของการประชุมปรึกษารายกรณีดังกล่าว กมลรัตน์ หล้าสูงศักดิ์ (2529 : 603-604) กล่าวว่า รูปแบบที่ 2 เป็นที่นิยมใช้มากที่สุด และจะต้องเน้นการรักษาความลับมากที่สุด นอกจากนั้นในการประชุมปรึกษารายกรณีทุกรูปแบบ จะต้องมีการปรึกษาหารือ ซึ่งอาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้อาวุโส และจะต้องมีผู้ศึกษารายกรณีเป็นผู้รายงานผลการศึกษา ตลอดจนถึงแจ้งเหตุผลหรือจุดมุ่งหมายของการประชุมให้ที่ประชุมทราบ ส่วนเวลาที่ใช้ในการประชุมมักใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง โดยช่วงเวลาที่สมาชิกทุกคนพร้อมหรือส่วนใหญ่พร้อม ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการประชุม

สรุปว่าในการวิจัยครั้งนี้ ได้เลือกแบบการประชุมปรึกษารายกรณีในรูปแบบที่ 2

2.3 กระบวนการในการจัดประชุมปรึกษารายกรณี

กระบวนการในการจัดประชุมปรึกษารายกรณี มี 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

2. ขั้นดำเนินการประชุม

3. ขั้นยุติการประชุม

1. ขั้นเตรียมการ

ในขั้นเตรียมการ มีการปฏิบัติดังนี้

- 1.1 เตรียมบุคคล โดยการออกจดหมายการประชุมไปยังประธานและสมาชิกโดยระบุวัน เวลา สถานที่ และจุดมุ่งหมายในการประชุม
- 1.2 เตรียมสถานที่ เป็นการจองสถานที่ล่วงหน้าให้มีขนาดพอเหมาะกับสมาชิกรวมทั้งระบบแสง เสียง ที่จำเป็นต้องใช้ในการประชุม
- 1.3 เตรียมข้อมูล อาจเตรียมเฉพาะผู้ศึกษารายกรณีสำหรับรายงานในที่ประชุมหรืออาจมีบันทึกย่อแจกแก่สมาชิกที่เข้าร่วมประชุม ซึ่งแล้วแต่กรณี

2. ขั้นดำเนินการประชุม

ในขั้นดำเนินการประชุม มีการปฏิบัติดังนี้

- 2.1 ประธานกล่าวเปิดประชุม และแนะนำผู้ทำการศึกษารายกรณี พร้อมทั้งอนุญาตให้ผู้ศึกษารายกรณีรายงานผลการศึกษาแก่สมาชิกในชุมชน
- 2.2 ผู้ทำการศึกษารายกรณีรายงานข้อมูลต่างๆที่ศึกษาไปแล้วแก่ที่ประชุม
- 2.3 ประธานเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามข้อมูลหรือข้อสงสัยจากผู้ศึกษาสมาชิกทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น
- 2.4 ประธานสรุปข้อพึงปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุม โดยมีเลขานุการเป็นที่จดบันทึกการประชุม และให้ผู้ศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อผู้รับการศึกษา

3. ขั้นยุติการประชุม

การยุติการประชุม กระทำเมื่อประธานสรุปข้อพึงปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุมแล้ว ประธานจะกล่าวขอบคุณสมาชิก และปิดการประชุม

ข้อควรระวังในการประชุมปรึกษารายกรณี

การประชุมปรึกษารายกรณี ผู้ร่วมประชุมข้อควรระวังดังนี้

1. จะต้องให้ข้อมูลตามข้อเท็จจริง โดยปราศจากอคติ
2. ไม่นำคำกล่าวที่ไม่มีพยานหลักฐานมาแสดงได้จริงในการประชุม
3. ข้อเสนอแนะในที่ประชุมสามารถยืดหยุ่นได้ เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม

4. สมาชิกจะต้องรักษาความลับของข้อมูลที่อยู่ภายในการประชุมทุกครั้งจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงใช้วิธีศึกษารายกรณี โดยมีวิธีการประชุมปรึกษารายกรณีควบคู่ด้วย เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและช่วยเหลือผู้ถูกศึกษารายกรณีได้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

จากเอกสารผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษารายกรณีควบคู่กับการประชุมปรึกษารายกรณี เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและช่วยเหลือผู้ถูกศึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ดูอาเต (Duarte. 1990 ; Abstract) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์และการปรับตัวของกลุ่มปัญญาเลิศ โดยศึกษากับเด็กปัญญาเลิศ 6 คน โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบลึก (Indepth Interview) และใช้แบบสอบถาม พบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว ได้แก่ ญาติพี่น้อง ครอบครัว เพื่อน และครู โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งแวดล้อมในโปรแกรมการศึกษา

ซูเทอร์แลนด์ (Sutherland. 1952 : 353 – 358) ศึกษานักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาเป็นรายบุคคล (Case Study) ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน โดยแบ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ โดยอาศัยระดับสติปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ และบุคลิกภาพบางด้านของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความรู้สึกผิดและมีความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีสุขภาพไม่ดี มีอาการเจ็บป่วยสูงกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

2.2 งานวิจัยในประเทศ

รุ่งทิพย์ ยอดประตู่ (2537 : 106 – 109) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีพฤติกรรมก่อวินในชั้นเรียน จำนวน 5 คน จากการศึกษากรณีพบว่า เหตุที่ทำให้ให้นักเรียนมีพฤติกรรมก่อวินในชั้นเรียนมีสาเหตุมาจากตัวเด็ก เนื่องจากเด็กขาดความอบอุ่นจากบิดามารดา ทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง ส่วนสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมเนื่องจากสภาพครอบครัว การอบรมสั่งสอน บรรยากาศของครอบครัว การประพฤติดของบิดามารดา และสมาชิกของครอบครัวล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก่อวินในชั้นเรียน และอีกสาเหตุหนึ่งคือการเลือกคบเพื่อน

ธวัชวรรณ พิมพ์งาม (2538 : 142) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว จำนวน 4 คน ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้ให้นักเรียนมีปัญหาการปรับตัว มีสาเหตุมาจากตัวนักเรียนคือ เกิดความไม่สบายใจ ได้แก่ ความวิตกกังวล ความ

คับข้องใจ และความเครียดซึ่งเกิดจากการไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานได้ และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมทั้งที่บ้านได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู และที่โรงเรียน นักเรียนมีทัศนคติทางลบต่อครู อาจารย์และเพื่อน ๆ เมื่อทำการศึกษารายกรณี และช่วยเหลือแล้วพบว่านักเรียนมีการปรับตัวดีขึ้น โดยรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง ยอมรับสภาพของตนเอง สามารถเผชิญอุปสรรคและหาแนวทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ดวงกมล วงษ์ศรีหัส (2541 : 156 – 164) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวในครอบครัว ผลการศึกษาพบว่าปัญหาการปรับตัวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากนักเรียนมีบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี และระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยไม่ดี

ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ (2542 : 85-86) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน จำนวน 3 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อนมีสาเหตุมาจากการขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นก็ไม่กล้าปรึกษา ทำให้มีความรู้สึกโดดเดี่ยว และขาดความมั่นใจในตนเอง รู้สึกผิดและตำหนิตนเองว่าเป็นคนไร้ความสามารถในเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ เมื่อทำการศึกษารายกรณี และช่วยเหลือแล้วพบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการปรับตัวเข้ากับเพื่อนดีขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

3.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับจากความพยายาม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ หรือระดับของความสำเร็จที่ได้รับในแต่ละด้านโดยเฉพาะหรือโดยทั่วไป (เดโช สวานานนท์. 2512 : 3-4)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับความสำเร็จที่ได้รับจากการเรียน ซึ่งได้ประเมินผลจากหลายวิธี ดังต่อไปนี้ (อัจฉรา สุขารมณ และอรพินทร์ ชูชม. 2530 : 3)

1. กระบวนการที่ได้จากแบบทดสอบ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป

2 กระบวนการที่ได้จาก เกรดเฉลี่ยของโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อนและช่วงเวลายาวนาน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้กันทั่วไปมักอยู่ในรูปของเกรดที่ได้จากโรงเรียน เนื่องจากให้ผลที่น่าเชื่อถือมากกว่า เพราะการประเมินผลการเรียนของนักเรียน ครูจะต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ หลายด้านจึงย่อมดีกว่าการแสดงความขาดของความล้มเหลว หรือความสำเร็จทางการเรียนจากการทดสอบนักเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่ว ๆ ไป เพียงครั้งเดียว

กรมสามัญศึกษา ได้แบ่งความสามารถในการเรียนของนักเรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยพิจารณาจากเกรดที่ได้รับ ดังต่อไปนี้

เกรด 4 หมายถึง ผลการเรียนดีมาก

เกรด 3 หมายถึง ผลการเรียนดี

เกรด 2 หมายถึง ผลการเรียนปานกลาง

เกรด 1 หมายถึง ผลการเรียนอ่อน

เกรด 0 หมายถึง ผลการเรียนตก

กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 42) ได้กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียน และแบ่งระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำ หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00

คะแนนเฉลี่ยสะสมปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00-2.50

คะแนนเฉลี่ยสะสมสูง หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนที่ได้จากการสอบและวิธีการวัดผลของโรงเรียนต่ำกว่า 2.00

3.2 สาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การที่บุคคลมีระดับสติปัญญาเท่ากันมิได้หมายความว่า จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน (Havighurst. 1963 : 506) เมื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษาของนักเรียน นักจิตวิทยาจึงถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะค้นคว้าหาความรู้ที่จะตอบปัญหาเหล่านี้ และพร้อมที่จะนำผลที่ได้ไปช่วยเหลือปรับปรุงหรือป้องกันปัญหาที่มีผลต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด ส่วนสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้นมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

ทราฟเวอร์ (Travers. 1953 : 17-46) กล่าวว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนนอกเหนือจากสติปัญญาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อนสนิท ปัญหาส่วนตัว และสภาพทางบ้าน

อแนสตาสี (Anastasi. 1950 : 187-209) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านสติปัญญา และองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา ได้แก่ องค์ประกอบทางเศรษฐกิจ การจูงใจ และการปรับตัวในสังคม

เมอห์เรนส์ (Mehrens. 1973 : 402) กล่าวว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาเพียงอย่างเดียว องค์ประกอบอื่นอาจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ วุฒิภาวะ แรงจูงใจ ทักษะทางการเรียนและทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนและต่อวิชาที่เรียน

เพรสคอต (Prescott. 1961 : 17-46) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดังนี้

1. องค์ประกอบด้านร่างกาย (Physical factors) ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพทางร่างกาย ข้อบกพร่องทางร่างกาย และลักษณะท่าทางของร่างกาย
2. องค์ประกอบด้านความรัก (Love Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ของบิดามารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูก ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว เป็นต้น
3. องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมทางสังคมประกิต (Cultural and Socialization Factors) ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมเลี้ยงดู และฐานะเศรษฐกิจทางบ้าน เป็นต้น
4. องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน (Peer Group Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ทั้งทางบ้านและทางโรงเรียน
5. องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเอง (Self – Development Factors) ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ ทักษะคตินของนักเรียนต่อการเรียน
6. องค์ประกอบด้านการปรับตัว (Adjudgement Factors) ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์ เป็นต้น

สุรรัตน์ อังกรวิโรจน์ (2532 : 4-6) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงหรือต่ำ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียว ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบ จะเกิดขึ้นด้วยการที่บุคคลสำนึกถึงภาระหน้าที่ว่าตนนั้นจะต้องรับผิดชอบต่อสังคม ต่อครอบครัว ต่อภาระหน้าที่ที่ตนเป็นอยู่ เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในสังคมทั้งนี้เพราะว่าการที่บุคคลมีความรับผิดชอบ ย่อมจะช่วยให้การทำงานให้ประสบความสำเร็จ ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงานต่าง ๆ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เป้าหมายของการศึกษาต้องการให้นักเรียนมีการพัฒนาค่านิยมทางศีลธรรมและจิตใจ เพื่อให้ นักเรียนมีความรับผิดชอบ ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. ความวิตกกังวล เกิดจากความขัดแย้งระหว่างความต้องการทางสัญชาตญาณกับความต้องการทางสังคม ความวิตกกังวลมีหลายระดับ ถ้ามีเพียงเล็กน้อยจะช่วยให้มีแรงจูงใจที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ถ้ามีมากเกินไปก็จะขัดขวางความสามารถในการเรียนรู้ เพราะความวิตกกังวลทำให้เกิดความเหนื่อยล้าและขัดขวางต่อปฏิกิริยาของร่างกาย
3. อึดทนโน้ทน พัฒนาจากการที่บุคคลมีปะทะสัมพันธ์กับกลุ่มคนในสังคมที่ใกล้ชิดกับบุคคลนั้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะค่อย ๆ พัฒนาต่อไปจนมีความคงตัวขึ้นเรื่อย ๆ แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์ เนื่องจากบุคคลมีประสบการณ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา อึดทนโน้ทนจึงมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. สภาพของระบบโรงเรียน นักเรียนจะต้องอยู่ร่วมกันกับเพื่อนในโรงเรียน มีการ

ทำงานหรือร่วมกิจกรรมเป็นหมู่คณะ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับมัธยม ซึ่งนักเรียนอยู่ในวัยรุ่น การเข้ากลุ่มเพื่อน และการยอมรับซึ่งกันและกันทางสังคมจึงเป็นปัญหาอย่างหนึ่งของนักเรียน สถานภาพทางสังคมมิติของนักเรียนจึงมีส่วนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. นิสัยและทัศนคติทางการเรียน มีอิทธิพลโดยตรงกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน หากนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อครู วิธีการสอนของครู โรงเรียน และกระบวนการเรียนการสอน ยอมรับวัตถุประสงค์และคุณค่าของการศึกษาแล้วย่อมก่อให้เกิดแรงจูงใจ กำลังใจอันที่จะมีความขยัน เอาใจใส่ มานะพยายามตั้งใจเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ แต่หากว่านักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนแล้วย่อมเป็นเหตุให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้เบื่อหน่าย หหมดกำลังใจเรียนซึ่งทำให้ผลการเรียนตกต่ำด้วย

6. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นองค์ประกอบที่ผลักดันให้บุคคลต้องการความสำเร็จสูงชัน เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ก้าวหน้าขึ้น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก

7. ความสนใจ เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกชอบพอ เป็นแรงผลักดันให้บุคคลกระทำการกิจกรรมใด ๆ เพื่อความสำเร็จในการเรียน นอกจากนั้นความสนใจยังแสดงถึงความโน้มเอียงในการที่บุคคลจะเลือก หรือทำสิ่งใดที่ตนชอบมากกว่าสิ่งอื่น ๆ ความสนใจของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันไปในชนิดและปริมาณ และอาจเป็นตัวกำหนดทิศทางของความพยายาม นักเรียนที่มีความสนใจในการเรียนย่อมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีตามไปด้วย

8. องค์ประกอบเกี่ยวกับทางบ้าน มีความสัมพันธ์หรืออิทธิพลต่อชีวิตของเด็กตั้งแต่เล็กจนโต เด็กจะเป็นคนที่สมบูรณ์เพียงใด มีบุคลิกภาพอย่างไร จะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเพียงใด มีอิทธิพลมาจากทางบ้านทั้งสิ้น ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางบ้านในด้านที่อยู่อาศัย เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น

9. กระบวนการเรียนการสอนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลายองค์ประกอบ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ผู้เรียน โปรแกรมการเรียนการสอน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน องค์ประกอบเหล่านี้ จะต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี จึงจะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะตัวผู้เรียนเอง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะการเรียนการสอนไม่ว่าระดับใดก็ตามจะดำเนินไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อครู อาจารย์ ได้รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ อัจฉรา สุขารมณ และอรพินทร์ ชูชม (2530 : 11-40) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวของนักเรียน จำแนกเป็นส่วนย่อย ๆ ดังนี้

1.1 ปัญหาส่วนตัวด้านสุขภาพร่างกาย

- 1.2 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับบิดามารดา
- 1.3 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน
- 1.4 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับครู
- 1.5 ปัญหาส่วนตัวด้านการปรับตัว
- 1.6 ปัญหาส่วนตัวด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง

2. องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระบบ

- 2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล
- 2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
- 2.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

3. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน แบ่งเป็น 4 ด้าน

- 3.1 ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว
- 3.2 ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
- 3.3 ด้านที่อยู่อาศัย
- 3.4 ด้านความคาดหวังของบิดามารดา

4. องค์ประกอบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 37-39) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในด้านโรงเรียนว่า โรงเรียนและการจัดการศึกษาในโรงเรียนมีความสำคัญมากต่อสภาพการเรียนรู้การสอน อันมีผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถของนักเรียน เพราะนักเรียนจะมีความสุขต่อการเรียนการสอนหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ต่อครู และบรรยากาศในโรงเรียน และกล่าวถึงปัจจัยต่าง ๆ ในด้านโรงเรียน 4 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร การจัดอาคารสถานที่ในโรงเรียน

2. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับนักเรียนและกับครู อาจารย์ ตลอดจนความสามารถในการบริหารงานสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น

3. ปัจจัยเกี่ยวกับครู อาจารย์ในโรงเรียน ได้แก่ อัตราเฉลี่ยของครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ประสิทธิภาพในการสอน วุฒิทางการศึกษา ตลอดจนขวัญกำลังใจของครูในการปฏิบัติหน้าที่การสอน

4. กระบวนการเรียนการสอน หมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรมีอิทธิพลมากต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ ทักษะในการสอน ความพร้อมในการสอน จำนวนคาบการสอนต่อสัปดาห์ ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรการศึกษา

จากเอกสารดังกล่าว สรุปว่า สาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าระดับมาตรฐาน แบ่งเป็นสาเหตุใหญ่ได้ดังนี้

1. สาเหตุที่เกิดจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียน
2. สาเหตุที่เกิดจากโรงเรียนและการจัดการศึกษาของโรงเรียน
3. สาเหตุที่เกิดจากภูมิหลังทางครอบครัวของนักเรียน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เทเลอร์ (Taylor. 1964 : 76-82) ได้ศึกษาสาเหตุของความไม่สอดคล้องระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับสติปัญญาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับความสามารถมีความวิตกกังวลน้อยกว่าและมีความสามารถในการควบคุมตนเองดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

เวกแกนด์ (Weigand. 1957 : 518-522) ได้ศึกษาเรื่องการปรับตัวของนักเรียนและบทบาทของพ่อแม่ในครอบครัวของนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนและนักเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. นักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนและไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนมีความแตกต่างกันทางการปรับตัว และทัศนคติต่อวิชาที่เรียน
2. นักเรียนที่ประสบความสำเร็จทางการเรียนมีปัญหาทางครอบครัวน้อยกว่านักเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียน
3. นักเรียนที่ประสบความสำเร็จทางการเรียนได้รับการสั่งสอน การปรับตัวจากทางบ้านและมีทัศนคติที่ดีต่อบ้าน

ฮิลเลียด และรอธ (Hillard and Roth. 1969 : 428) ได้ศึกษาทัศนคติของมารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พบว่ามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมากกว่ามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและทัศนคติของมารดาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม

มอว์ และวิลสัน (Morrow and Wilson. 1961 : 514) ได้ศึกษาพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือต่ำ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบิดามารดาที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดู กล่าวคือ เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยอมรับแสดง ความสนใจ และเข้าใจมากกว่าการทอดทิ้งหรือการอบรมเลี้ยงดูแบบข่มขู่ เข้มงวดกดขี่มากเกินไป

คอฟฟี่ (Coffee, 1968 : 29) ทำการศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเรียนโดยเลือกนักเรียนเกรด 7 แบ่งกลุ่มเป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มที่มีความสามารถในการเรียนสูงและกลุ่มที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงมีความสัมพันธ์กับครู มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองดีกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ

4.2 งานวิจัยในประเทศ

สุกัญญา ศิริตันติกร (2512 : 27 – 31) ได้สำรวจ สภาพแวดล้อมทางบ้านที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดพระนคร พบว่าสภาพบ้านที่ทำให้นักเรียนมีผล การเรียนดี ได้แก่ การมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลภายในบ้าน และนักเรียน ส่วนสภาวะครอบครัวที่เป็นผลเสียต่อการเรียนของนักเรียน ได้แก่ บิดามารดามีความรู้น้อย มีรายได้น้อย มีสภาพแวดล้อมทางบ้านไม่ดี

วัฒนา พุ่มเล็ก (2513 : 52-56) ได้เปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยใช้ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 232 คน ได้ผลการวิจัยว่านักเรียนที่มีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีปัญหาด้านสุขภาพ ด้านการเงินครอบครัว ด้านการวางแผนในอนาคต และด้านอาชีพ ด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความสัมพันธ์กับบิดามารดาและพ่ ื่อนึงดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .02 ตาม ลำดับ

ประยุทธ์ วัชรประดิษฐ์ (2514 : 48-49) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาด หวังกับตัวเด็กมากกว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้ความรัก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สุมาลี สังข์ศรี (2520 : 68-70) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 6 คน จำนวน 233 ราย ผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมโดยทั่ว ๆ ไป ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำต่างก็อยู่ในเกณฑ์สูง นักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางบ้านต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยาและคนอื่น ๆ (2520 : 14) ได้ศึกษาอัตมโนทัศน์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเปรียบเทียบกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีอัตมโนทัศน์ต่ากว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จินตนา ซึ่งจิตวิสุทธิ์ (2529: 52) ได้วิเคราะห์จำแนกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและสูงกว่าระดับความสามารถ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งที่มีส่วนในการจำแนกกลุ่มทั้งสอง คือ ฐานะทางสังคมมิติของนักเรียน โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถมักไม่ได้รับการยอมรับหรือได้รับการคัดเลือกจากเพื่อน

สัมภาษณ์ จิตรบุผา (2529 : 52) ได้ศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสระบุรี พบว่า ความเอาใจใส่ของผู้ปกครองมีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะว่าเมื่อผู้ปกครองให้ความเอาใจใส่ต่อนักเรียนก็จะเป็นแรงกระตุ้น หรือส่งเสริมให้นักเรียนมีความพยายามในการเรียนมากขึ้น ซึ่งตรงข้ามกับเด็กที่ผู้ปกครองไม่สนใจ ขาดความเอาใจใส่ ก็จะทำให้เด็กขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ผลที่ตามมาคือไม่สามารถที่จะเรียนได้ดีตามความต้องการ

อัจฉรา สุขารมณ และอรพินทร ชูชม (2530 : 10) ได้ศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถนักเรียนและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถมีสภาพแวดล้อมทางบ้าน ความสัมพันธ์ในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ปัญหาส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประจิม เมืองแก้ว (2536 : 132-141) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 4 คน ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำคือสาเหตุจากตัวนักเรียน สาเหตุจากภูมิหลังทางครอบครัวและสาเหตุจากปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สาเหตุจากตัวนักเรียนที่พบได้แก่ บุคลิกภาพไม่เหมาะสม ขาดแรงจูงใจในการเรียน การมีนิสัยทางการเรียนไม่ถูกต้อง การมีทัศนคติไม่ดีต่อการศึกษา ปัญหาสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง และปัญหาการมีพื้นฐานการศึกษาต่ำ สาเหตุทางภูมิหลังครอบครัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ ระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาความสัมพันธ์ทางบ้านไม่ดี และปัญหา

สิ่งแวดล้อมทางบ้านไม่ดี ส่วนสาเหตุจากปัญหาการจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย สรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนมีดังต่อไปนี้

1. สาเหตุเกิดจากคุณลักษณะส่วนตัวของนักเรียนเอง
2. สาเหตุจากภูมิหลังทางครอบครัวของนักเรียน
3. สาเหตุมาจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ผลการวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ หรือเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งใช้เทคนิคการสำรวจเป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาหาสาเหตุที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำโดยใช้เทคนิคการศึกษารายกรณี ซึ่งสามารถหาข้อมูลโดยละเอียด กว้างขวางและลึกซึ้งมากกว่า อีกทั้งเมื่อพบสาเหตุที่แท้จริงแล้วยังสามารถนำมาเป็นแนวทางในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ
4. วิธีการศึกษารายกรณี
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 1.47

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 5 คน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 1.47 ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการคัดเลือกนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 สํารวจรายชื่อนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยคัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ตั้งแต่ 0.91 - 1.47 จำนวน 25 คน

2.2 ทดสอบเชาวน์ปัญญา โดยใช้แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญา Progressive Matrices มีเชาวน์ปัญญาระดับปกติ

2.3 เลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันดังนี้

2.3.1 อายุระหว่าง 13 – 14 ปี

2.3.2 แผนการเรียนภาษาอังกฤษเสริมพิเศษ

2.3.3 ระดับเชาวน์ปัญญาปกติ

2.4 สอบถามความสมัครใจและความพร้อมในการเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งนี้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสังเกตและบันทึกการสังเกต
2. แบบสัมภาษณ์และบันทึกการสัมภาษณ์
3. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน
4. อัดชีวประวัติ
5. บันทึกประจำวัน
6. แบบสอบถาม
 - 6.1 แบบสอบถามนิสัยในการเรียน
 - 6.2 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน
 - 6.3 แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์
7. ระเบียบสะสม

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
2. ผู้วิจัยสร้างแบบสังเกตและบันทึกการสังเกต แบบสัมภาษณ์และบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน แบบสอบถามนิสัยในการเรียน แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์ ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
3. สร้างเสร็จนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้น ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ราย

วิธีการศึกษารายกรณี

ในการศึกษารายกรณีครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาตามขั้นตอน 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน
2. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน

สมมติฐานของปัญหาเกิดขึ้นจาก

- 1.1 ลักษณะส่วนตัว
- 1.2 ลักษณะครอบครัว
- 1.3 การจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน และรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เพื่อศึกษาสาเหตุจากลักษณะส่วนตัว ลักษณะครอบครัว การจัดการศึกษาของโรงเรียน ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อเก็บข้อมูลไว้ประกอบการพิจารณาวินิจฉัยสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) กับบุคคลต่อไปนี้ คือ

1. นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. อาจารย์ประจำชั้น
3. อาจารย์แนะแนว
4. อาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ
5. ผู้ปกครอง

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อหาข้อมูลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ทักษะชีวิตที่มีต่อครอบครัว
2. ทักษะชีวิตที่มีต่อโรงเรียน

ในหัวข้อต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคนละ 4 ครั้ง ใช้ระยะเวลาห่างกันของการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง 2 สัปดาห์ และผู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียนผู้วิจัยสัมภาษณ์คนละ 2 ครั้ง ใช้ระยะเวลาห่างกันของการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง 1 เดือน

2.3 การเยี่ยมบ้าน

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทางบ้าน เพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับบิดามารดา และบุคคลอื่น ๆ ในบ้าน ตลอดจนขอความร่วมมือจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน ในการไปเยี่ยมบ้านผู้วิจัยปฏิบัติดังนี้

- ก. กำหนดจุดมุ่งหมายในการไปเยี่ยมบ้าน
- ข. นัดเวลาที่จะไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครอง
- ค. ไปเยี่ยมบ้านพร้อมทั้งสังเกตสิ่งแวดล้อมทางบ้านและสัมภาษณ์

ผู้ปกครอง รวมทั้งบุคคลภายในบ้าน ใช้เวลาประมาณ 30 – 60 นาที และไปเยี่ยมบ้านคนละ 1 ครั้ง

- ง. บันทึกการเยี่ยมบ้าน

2.4 การเขียนอัตชีวประวัติ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวและการเรียน ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้ทราบถึงกระบวนการเกิดพฤติกรรมของผู้รับการศึกษา โดยการกำหนดหัวข้อเรื่องครอบครัว และการเรียน

2.5 บันทึกประจำวัน

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อมูลในเรื่องการดำเนินชีวิตประจำวัน ความคิดเห็นที่มีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ความขัดแย้งและความสุขในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้รับการศึกษา โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ผู้รับการศึกษาก่อนการเขียนบันทึกประจำวัน และให้เขียนกันอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยมีหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ อายุ เพศ ของผู้บันทึก
2. วัน เดือน ปี ที่บันทึก
3. กิจกรรมที่ทำในวันนั้น

หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้อาจจากการบันทึกประจำวันมาวิเคราะห์

2.6 แบบสอบถาม

ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามต่าง ๆ ต่อไปนี้ เพื่อศึกษารายละเอียดข้อเท็จจริงบางประการที่เป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยสาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และช่วยเหลือนักเรียนต่อไป แบบสอบถามที่ใช้มีดังนี้

1. แบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของนักเรียน
2. แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน
3. แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์

2.7 ระเบียบสละสม

ผู้วิจัยใช้ระเบียบสละสมเพื่อหาข้อมูลของผู้รับการศึกษา เกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว ประวัติสุขภาพ ประวัติทางการศึกษา และรายงานพัฒนาการ ฯลฯ ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวินิจฉัยหาสาเหตุของปัญหา และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือ ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากแหล่งอื่น ๆ

ใช้ระเบียบสละสมเพื่อหาข้อมูลของผู้รับการศึกษา ซึ่งโรงเรียนได้รวบรวมไว้แล้ว โดยเก็บข้อมูลของนักเรียนที่ยังเรียนอยู่ รูปแบบของระเบียบสละสมมีลักษณะจัดเก็บในแฟ้มคอมพิวเตอร์

3. การวินิจฉัย

โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 มาเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อวินิจฉัยสาเหตุของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

ผู้วิจัยให้การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม โดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลแก่นักเรียนที่ได้รับการศึกษาทั้ง 5 คน ในการให้คำปรึกษาทุกครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เริ่มต้นให้คำปรึกษา โดยสร้างความคุ้นเคยให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง ไว้วางใจและกล้าที่จะระบายปัญหาให้ผู้วิจัยทราบ

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการให้คำปรึกษา โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การสะท้อนความรู้สึก การทำให้เกิดความกระตือรือร้น การเจียบ การฟัง การใช้คำถาม เพื่อให้เด็กนักเรียนเข้าใจตนเอง รู้จักตนเอง มองเห็นแนวทางในการที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเรื่องที่สนทนาตลอดจนแนวทางในการทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

5. การทำนายผล

ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้หากนักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดทั้งการวินิจฉัยปัญหา และการช่วยเหลือ เพื่อคาดการณ์เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นปัญหา

6. การติดตามผล

ผู้วิจัยทำการติดตามผลในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีทุกระยะ คือติดตามผลทุกครั้ง ที่ไปพบกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาหรือแต่ละครั้งที่ให้การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม เพื่อประเมินผลว่าสิ่งที่ทำไปแล้วได้ผลหรือไม่ และควรมีการปรับปรุงอย่างไร

7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยปฏิบัติดังนี้

7.1 สรุปผลทุกครั้งหลังทำการศึกษาแต่ละครั้ง ทำให้ทราบว่าทำอะไรไปแล้วบ้าง และให้ข้อเสนอแนะว่ามีการวางแผนทำอะไรในครั้งต่อไป

7.2 สรุปก่อนปิดทำการศึกษา โดยสรุปผลของการทำการศึกษาไว้ทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่จะศึกษานักเรียนทั้ง 5 คนต่อไป โดยเสนอแนะไว้ 3 ทางคือ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับการศึกษาเป็นรายกรณี
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษาเป็นรายกรณี
3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป

การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี

เป็นการประชุมเพื่อปรึกษาร่วมกัน หลังจากทำการศึกษารายกรณีแล้ว โดยมีจุดประสงค์ของการประชุมปรึกษาเป็นรายกรณีดังนี้

1. เพื่อพิจารณาปัญหาตามข้อเท็จจริงจากบุคคลทุกฝ่ายในที่ประชุม
2. เพื่อลดความโน้มเอียง หรือการมองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแง่ร้าย และทำให้ได้รับข้อเสนอแนะในการช่วยเหลือและแก้ปัญหาจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายในที่ประชุม

ในการประชุมปรึกษารายกรณีปฏิบัติดังนี้

1. การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี ใช้การประชุมกลุ่มเล็ก ซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้ คือ อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ประจำวิชา
2. การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี จะทำการประชุมรายละ 1 ครั้ง ใช้เวลาในการประชุมประมาณ 1 ชั่วโมง

3. ในการประชุมปรึกษาเป็นรายกรณีแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะเป็นผู้กล่าวรายงานและวิธีการต่าง ๆ ที่ศึกษาและมีบันทึกย่อแจกสมาชิกเพื่อประกอบรายงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ในลักษณะของการวิจัยเชิงความสัมพันธ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยละเอียดทุกขั้นตอนโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ในหัวข้อเรื่องเทคนิคที่ใช้ในการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล จึงเป็นการนำข้อมูลมาสรุปหาข้อเท็จจริง ดังนั้นการรายงานผลการวิจัย จึงเขียนสรุปเป็นรายบุคคลและโดยภาพรวมทั้ง 5 ราย ตั้งแต่ลักษณะของปัญหา ประวัติด้านต่าง ๆ โดยย่อ การวินิจฉัย การช่วยเหลือ การป้องกัน การส่งเสริม และการติดตามผลตลอดจนการสรุปผลและข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการศึกษาค้นคว้าดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่วันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 ถึง วันที่ 25 มีนาคม 2546 รวม 141 วัน ผลการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์โดยภาพรวมได้ดังนี้

กรณีศึกษารายที่ 1 เด็กชาย ก.

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน
 - 1.1 ปัญหาของเด็กชาย ก. คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีผลการเรียนเฉลี่ย 1.47
 - 1.2 สมมติฐานที่ทำให้เด็กชาย ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีดังนี้
 - 1.2.1 ลักษณะส่วนตัวของเด็กชาย ก
 - 1.2.2 ลักษณะครอบครัว
 - 1.2.3 การจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

ลักษณะทั่วไป เด็กชาย ก. เป็นเด็กชายไทยวัย 14 ปี รูปร่างสูงโปร่ง ผอม ผิวขาว นัยน์ตาสีน้ำตาล ตาสองชั้น สวมแว่นสายตา ใบหน้ารูปไข่ การแต่งกายสะอาด เรียบร้อย ท่าทาง ร่าเริงแจ่มใส สุขภาพอนามัยดี มีโรคประจำตัวคือ โรคภูมิแพ้

2.1 การสังเกตและบันทึกการสังเกต

จากการสังเกตโดยทั่วไปพบว่า เด็กชาย ก. ชอบพูดคุยและหยอกล้อกับเพื่อนในห้องเรียน ชอบร้องเพลง พูดคุยเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ อาจารย์ผู้สอนต้องว่ากล่าวตักเตือนอยู่เสมอๆ เมื่อครูถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน ส่วนใหญ่เด็กชาย ก. จะตอบไม่ได้ และเมื่อครูให้ทำแบบฝึกหัด ในห้องเรียนจะนั่งวาดรูป พูดเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน เมื่อว่างจากการเรียน เด็กชาย ก. และเพื่อนจะนั่งคุยกับเพื่อนเรื่องเสื้อผ้า การแต่งกาย โทรศัพท์มือถือ ละครโทรทัศน์ และร้องเพลงในห้องเรียน เด็กชาย ก. มีเพื่อนสนิทประมาณ 2 - 3 คน

2.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์เด็กชาย ก. และผู้เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดดังนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์เด็กชาย ก. รายงานว่า เด็กชาย ก. เป็นบุตรคนสุดท้องเกิดในครอบครัวค่อนข้างมีฐานะ มีบิดา มารดา พี่ชาย และพี่สาว 2 คน บิดามีอาชีพเป็นเจ้าของโรงพิมพ์ มารดาเป็นแม่บ้าน พี่ชายคนโตมีครอบครัวและแยกบ้านออกไปแล้ว ส่วนพี่สาวทำงานและแยกออกไปอยู่หอพัก และพี่สาวอีกคนเรียนมหาวิทยาลัยเอกชนชั้นปีที่ 3 อยู่หอพักของมหาวิทยาลัย เด็กชาย ก. จึงอยู่บ้านกับ บิดา มารดา เพียง 3 คน ตั้งแต่เด็ก บิดามักจะพาเด็กชาย ก. ไปเที่ยวนอกบ้านในช่วงวันหยุด ส่วนมารดาชอบพาไปกินข้าวนอกบ้าน แต่ปัจจุบันบิดาไม่ได้พาไปไหนเลย ส่วนมารดาจะทำอาหารให้กินเองที่บ้าน ส่วนพี่ชายจะคอยช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ะมาที่บ้านเป็นบางครั้ง ส่วนพี่สาวอีกสองคนติดงานและติดเรียนไม่ค่อยได้เจอกัน เมื่อพี่สาวกลับมาจะคอยช่วยเหลือในเรื่องการเรียนบ้างแต่ช่วยได้ไม่มากนัก เพราะไม่ค่อยได้เจอนักกัน เมื่อสอบตกบิดามารดาจะตำหนิบ้างเล็กน้อย ตอนเช้ามารดาจะตื่นมาทำกับข้าวให้กินแล้วก็ส่งขึ้นรถมาโรงเรียน บิดามักจะกลับบ้านดึกเพราะที่ทำงานอยู่ไกล บิดาชอบสูบบุหรี่ ซึ่งเด็กชาย ก. จะเกลียดมากและคอยห้ามบิดาไม่ให้สูบบุหรี่แต่บิดาก็ไม่ยอมฟัง ทำให้เด็กชาย ก. โกรธมาก ส่วนมารดาชอบไปนั่งคุยกับเพื่อนบ้าน บางครั้งดื่มเบียร์จนเมา ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ทะเลาะกัน

ทัศนคติที่มีต่อครอบครัว เด็กชาย ก. มีความรู้สึกต่อครอบครัวว่า ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวมีความเห็นแย้งกัน ขาดความอบอุ่น บางครั้งบิดามารดาทะเลาะกัน ทำให้เด็กชาย ก. รู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ ไม่อยากให้บิดามารดาทะเลาะกัน

ทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน เด็กชาย ก. คิดว่าอาจารย์บางคนสอนเข้าใจดีเป็นส่วนใหญ่ แต่อาจารย์บางท่านก็สอนไม่ค่อยเข้าใจในเนื้อหาบางเรื่อง เพื่อนในห้องชอบตะโกนเสียงดังน่ารำคาญในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ชอบเอาเปรียบ เห็นแก่ตัวเป็นส่วนใหญ่ ชอบทะเลาะกัน หน้าไหว้หลังหลอก บางคนก็ชอบใส่ร้ายนินทาผู้อื่น ดูถูกคนอื่น ไม่มีความกระตือรือร้นใน

การเรียน บรรยากาศในห้องดูเงียบ ๆ เพื่อนบางคนเรียนดีแต่นิสัยแย่ ในห้องดูสะอาด การจัดโต๊ะในห้องเรียนดูดีอัด นักเรียนแน่นเกินไป

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์แนะแนว ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ก. เป็นเด็กร่าเริงแจ่มใส คุยเก่ง มีปัญหาในเรื่องการเรียน คือ สอบตกในหลายวิชา ขณะเรียนชั้นประถมศึกษาเคยสอบตกซ้ำชั้น เวลาเรียนชอบคุยกับเพื่อน ชอบร้องเพลง และขาดเรียนบ่อย

2.2.3 การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาต่าง ๆ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ก. ไม่สนใจเรียนและไม่ทำงานส่ง ขณะที่เรียนจะคุยและเล่นกับเพื่อน ถ้าเพื่อนไม่คุยด้วยก็จะชอบนั่งร้องเพลง เมื่ออาจารย์สั่งงานให้ทำเป็นการบ้านจะไม่ทำส่งต้องให้อาจารย์คอยตามงานตลอดเวลาหรือถ้าเจออาจารย์ที่ดุและจะลงโทษถ้าไม่ส่งงาน เด็กชาย ก. ก็ขาดเรียนในวันนั้น

2.2.4 การสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ก. เป็นเด็กที่มีปัญหาในการเรียน สอบตกหลายวิชา และเมื่อสอบตกแล้วไม่สนใจมาสอบซ่อมเพื่อปรับคะแนน ต้องให้อาจารย์ประจำชั้นคอยตามตลอด ขาดความรับผิดชอบในการส่งงานในวิชาต่าง ๆ ถ้าวิชาใดอาจารย์เข้มงวด ดุ และทำงานส่งไม่ทันก็จะขาดเรียนเนื่องจากไม่มีงานส่ง ทำให้ขาดเรียนบ่อย เด็กชาย ก. ก็บอกว่าตนเองไม่สบาย อาจารย์ประจำชั้นจะต้องตามตัวให้มานั่งทำต่อหน้าให้เสร็จ งานจึงจะเสร็จเรียบร้อย ส่วนมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนในห้องเรียน เด็กชาย ก. จะเข้ากับเพื่อนไม่ค่อยได้

2.2.5 การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ทำให้ทราบข้อมูลว่า เด็กชาย ก. ในขณะที่อยู่บ้านจะไม่สนใจอ่านหนังสือและทำการบ้าน เวลาว่างชอบไปดูหนัง เล่นเกมส์ ใช้เงินเปลือง และไม่คอยกัลดักเตือนลูกทั้งในเรื่องการเรียนและการใช้จ่าย เพราะกลัวลูกเสียใจ จึงมักจะพูดคุยกับอาจารย์ประจำชั้นให้ช่วยดักเตือน

2.3 การเยี่ยมบ้าน

ผู้วิจัยไปเยี่ยมบ้านนักเรียน 1 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 40 นาที ได้สังเกตและสัมภาษณ์บุคคลในบ้านมีรายละเอียดดังนี้

จากการเยี่ยมบ้านสรุปได้ว่า บ้านที่เด็กชาย ก. พักอาศัยอยู่เป็นบ้านของตนเองลักษณะบ้านเป็นตึกแถว 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นโรงพิมพ์ มีจำนวนสมาชิก 3 คน ประกอบด้วยบิดามารดาและเด็กชาย ก. บิดามีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัวเป็นเจ้าของโรงพิมพ์ ส่วนมารดามีอาชีพแม่บ้าน บิดามีโรงพิมพ์ 2 แห่งทำให้กลับบ้านดึก เมื่อเวลาบิดากลับบ้านดึกทำให้ทะเลาะกับมารดา เพราะมารดาคิดว่าบิดาแอบไปมีครอบครัวใหม่และมารดาจึงไปนั่งคุยและดื่มเบียร์กับเพื่อนบ้าน ทำให้ทะเลาะกัน ส่วนพี่ชายที่แยกออกไปอยู่กับครอบครัวนาน ๆ จึงจะกลับมา พี่สาวคนโตที่ไปทำงานแยกไปอยู่ใกล้ที่ทำงาน พี่สาวคนรองอยู่หอพักของมหาวิทยาลัย ทำให้เด็ก ก. ค่อนข้างห่าง

เห็นจากพี่ มารดาจะตามใจเด็กชาย ก. เสมอ มารดาจะทำให้ทุกอย่างได้แก่ ล้างจาน ซักผ้า รีดผ้า เมื่อมีเวลาว่างเด็กชาย ก. จะเล่นคอมพิวเตอร์ไปเล่นบ้านเพื่อน ส่วนวันเสาร์-อาทิตย์ ส่วนใหญ่จะให้ไปอยู่บ้านญาติจะได้มีเพื่อน ด้านการเรียนจะตกเดือนเรื่องการเรียนให้พยายามทำผลการเรียนให้ดีขึ้นแต่มารดาไม่ค่อยยกย่องว่ามากนักกลัวลูกเสียใจทำให้เด็กชาย ก. ไม่ค่อยกระตือรือร้นเท่าที่ควรมารดาที่คอยบอกอาจารย์ให้ช่วยดูแลเรื่องการเรียนของเด็กชาย ก. เป็นพิเศษ

2.4 การเขียนอัตชีวประวัติ

จากการวิเคราะห์อัตชีวประวัติ พบว่า เด็กชาย ก. เป็นผู้ที่ไม่ได้รับความอบอุ่นอย่างเพียงพอในครอบครัว พี่ ๆ ไม่ค่อยได้กลับบ้านทำให้ห่างเหินกัน ไม่ค่อยสนิท ไม่มีที่ปรึกษา เมื่อตอนเด็กรู้สึกว้าวนอกบ้านที่และมารดาแต่พอโตขึ้นทุกคนไม่มีเวลาให้ มีแต่มารดาที่คอยเอาใจใส่ดูแลตลอดเวลา มารดาจะตามใจทุกอย่าง ในด้านการเรียน ไม่ค่อยตั้งใจเรียน ชอบคุยกับเพื่อน ไม่ค่อยรับผิดชอบงาน การบ้าน จนกระทั่งครูกล่าวว่า ไม่รับผิดชอบงาน ถ้างานที่ได้รับมอบหมายไม่เสร็จก็จะหยุดเรียนอยู่กับบ้านเพราะกลัวถูกทำโทษ

2.5 บ้านที่กประจำวัน

จากการวิเคราะห์บ้านที่กประจำวัน ทำให้ทราบว่ากิจกรรมในแต่ละวันของเด็กชาย ก. ทำแบบไม่มีจุดหมายที่แน่นอน ตื่นเข้าไปโรงเรียน ไม่เคยทำการบ้านส่งอาจารย์เพราะทำไม่ได้ไม่เข้าใจ ถ้าทำรายงานไม่เสร็จ ก็จะขาดเรียนในวันที่มีเรียนวิชานั้น ในตอนเย็นหลังจากกลับจากโรงเรียนจะออกไปเล่นกับเพื่อนบ้าน เล่นเกมส์ เล่นคอมพิวเตอร์ แล้วกลับบ้านมาดูรายการโทรทัศน์ต่อ แล้วก็เข้านอน ในแต่ละวันไม่มีการทบทวนบทเรียนที่เรียนมา

2.6 แบบสอบถาม

จากการทำแบบสอบถามปรากฏผลดังนี้

2.6.1 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของนักเรียน

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ก. สนใจในการเตรียมอุปกรณ์การเรียนมาพร้อม เมื่อครูให้ทำงานในห้องเรียนจะพยายามทำงานด้วยความตั้งใจ ส่วนการเรียนในห้อง ไม่ค่อยจะหมั่นทบทวนบทเรียน ไม่ค่อยตั้งใจเรียน ส่งงานที่ครูมอบหมายไม่ตรงเวลา ไม่ค่อยจะทำการบ้านด้วยตนเอง ก่อนการเรียนทุกครั้งไม่เคยอ่านหนังสือล่วงหน้า คิดว่าวิชาที่เรียนไม่ค่อยมีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ขณะที่ครูสอนมีการนั่งหลับหรือเหม่อลอยบ้าง เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนจะไม่ถามเพื่อนให้เข้าใจ มักจะขาดเรียนโดยไม่มีเหตุผล ไม่ค่อยเอาใจใส่การเรียน

2.6.2 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ก. มีความคิดเห็นด้านอาจารย์ผู้สอนว่า วิธีสอนของอาจารย์ทำให้เด็กชาย ก. เข้าใจบทเรียน อาจารย์มีวิธีการให้ข้อเสนอแนะทางการเรียนดีพยายามอธิบายเรื่องที่สอนให้นักเรียนเข้าใจดี ส่วนในการเรียนการสอนของอาจารย์ไม่ค่อยจะเปิดโอกาสให้เด็กชาย ก. แสดงความคิดเห็น มีวิธีการถ่ายทอดความรู้สึกที่น่าสนใจพอสมควร ความคิดเห็นของเด็กชาย ก. ด้านลักษณะของห้องเรียน ภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเหมาะสมมากมีอากาศถ่ายเทสะดวก และมีการจัดวางของภายในห้องเรียนเป็นระเบียบ เสียงรบกวนจากภายนอกก็ไม่มี ด้านสื่อการเรียนการสอน อาจารย์มีการทำเอกสารแจกและมีหนังสือแบบเรียน ห้องทดลองมีความทันสมัยเหมาะสมสำหรับฝึกภาคปฏิบัติ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนเหมาะสมกับบทเรียน แต่ไม่ค่อยจะเพียงพอกับจำนวนของนักเรียน กิจกรรมการเรียนน่าสนใจบ้าง

2.6.3 แบบเต็มประโยคให้สมบูรณ์

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ก. มีความคิดเห็นต่ออาจารย์ว่ารักและหวังดีต่อนักเรียน ขณะที่อาจารย์สอนมักจะคุยเล่นกับเพื่อนไปด้วยเรียนไปด้วย เด็กชาย ก. ชอบอาจารย์ที่ให้การบ้านน้อย ถ้าเยอะก็ต้องมีระยะเวลากำหนดพอสมควรเมื่ออาจารย์เรียกให้ตอบคำถามจะพยายามรีบคิดคำตอบที่ดีที่สุด สิ่งที่ไม่ชอบในการเรียนคือการบ้านให้เวลาในการทบทวนบทเรียนเป็นบางครั้ง การส่งรายงานไม่ตรงตามเวลา เมื่อไม่เข้าใจบทเรียนจะถามเพื่อน ถ้าตอบไม่ได้ก็ไปถามครูที่หลัง สิ่งที่เพื่อนช่วยเหลือในการเรียนคือให้กำลังใจช่วยอธิบายในบางครั้ง สิ่งที่ได้ดีในการเรียนคือการออกไปพูดหน้าชั้น

2.7 ระเบียบวาระ

จากการศึกษาระเบียบวาระของเด็กชาย ก. ทำให้ทราบว่าผลการเรียนของเด็กชาย ก. ที่สอบตก ได้แก่ วิชาภาษาไทย ประเทศของเรา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ส่วนวิชาที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง คือ วิชาจริยธรรมกับบุคคล วิทยาศาสตร์กับการแก้ปัญหา ส่วนวิชาที่เด็กชาย ก. ทำได้ดี คือ วิชาศิลปะกับชีวิต สุขศึกษา ภาษาอังกฤษฟัง-พูด ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำชั้น คือควรปรับปรุงในเรื่องการเรียน ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครองคืออยากให้อาจารย์ช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการเรียน

3. การวินิจฉัย

จากการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า เด็กชาย ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพราะสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากลักษณะส่วนตัว เด็กชาย ก.

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อดีตชีวประวัติ และแบบสอบถาม มีผลสอดคล้องกันว่า เด็กชาย ก. เป็นคนที่ไม่ค่อยมีความกระตือรือร้น มีความต้องการความสำเร็จค่อนข้างต่ำ ไม่ค่อยมีความพยายามที่จะทำงานยาก ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ต้องการให้ผู้อื่นให้กำลังใจตน ทั้งนี้สาเหตุมาจากการอบรมเลี้ยงดู เนื่องจากเด็กชาย ก. เป็นบุตรคนสุดท้อง ประกอบกับได้รับการเลี้ยงดูแบบถูกตามใจมากเกินไป และไม่ได้รับการส่งเสริมจากบิดามารดาในเรื่องการศึกษา เด็กชาย ก. มาเรียนหนังสือโดยไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่มีความพยายาม เกิดความท้อแท้ จนทำให้เบื่อหน่ายในการเรียน มีพฤติกรรมการเรียนไม่ถูกต้อง ไม่มีสมาธิในการเรียน ขาดการเตรียมตัวในการเรียน หลังจากเรียนแล้วไม่ทบทวนบทเรียน รวมทั้งไม่ได้ทำการบ้านที่อาจารย์สั่งให้ทำ ขาดความพยายามในการทำการบ้าน ทำให้เป็นปัญหาต่อเนื่องไปถึงการเบื่อการเรียน ไม่มีความสุขในการเรียนในแต่ละวัน ขณะที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา มีผลการเรียนต่ำ เคยสอบตกซ้ำชั้น จึงส่งผลมาถึงการเรียนในระดับมัธยมศึกษา ทำให้เข้าใจบทเรียนได้ยากขึ้น เนื่องจากเนื้อหาวิชาในระดับมัธยมศึกษาย่อมมีความละเอียดซับซ้อนและยากกว่าในระดับประถมศึกษา ฉะนั้นเมื่อเรียนในระดับประถมศึกษาไม่เข้าใจในการเรียน ในระดับมัธยมศึกษาจึงต้องใช้ความพยายามเพิ่มมากขึ้น ถ้าหากไม่มีความพยายามหรือหมดกำลังใจจะทำให้ไม่เข้าใจบทเรียนในระดับมัธยมศึกษา และเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนในที่สุด

2. สาเหตุจากลักษณะครอบครัว

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อดีตชีวประวัติ ทำให้สรุปได้ว่าลักษณะครอบครัวเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาย ก. ความสัมพันธ์ในครอบครัวค่อนข้างห่างเหินกัน ทุกคนในครอบครัวไม่ค่อยมีเวลา สภาพครอบครัวของเด็กชาย ก. บิดามารดาทะเลาะกันบ่อย จนบางครั้งต้องไปอยู่บ้านญาติ ทำให้เด็กชาย ก. ไม่ค่อยมีความอบอุ่นจากครอบครัว ประกอบกับ พี่ๆ ไม่ค่อยได้กลับบ้าน

3. สาเหตุจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ทำให้สามารถสรุปได้ว่า จำนวนนักเรียนในห้องเรียนมีมากเกินไปทำให้มีการดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง นักเรียนอยากให้ครูให้ความสนใจมากกว่าเดิม

4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 ให้คำปรึกษาแก่เด็กชาย ก. โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง เพื่อเด็กชาย ก. พยายามพัฒนาตนเอง มีการตั้งเป้าหมายชีวิตที่ถูกต้องและในขณะที่ให้คำปรึกษาผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาและอาชีพเพื่อให้เด็กชาย ก. ได้เห็นคุณค่าการศึกษาและอาชีพเพื่อพัฒนาแรงจูงใจ อันมีผลถึงความพยายามพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

1.2 แนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง การสร้างสมาธิในการเรียน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทักษะวิธีการอ่านหนังสือให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมในบทเรียนที่เด็กชาย ก. ไม่เข้าใจ

1.3 เพิ่มแรงจูงใจในการเรียน โดยการให้ข้อมูลในการศึกษาและอาชีพ เพื่อให้เด็กชาย ก. มีเป้าหมายในการเรียน มีความพยายาม ความมุ่งมั่นในการเรียนและมีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ถูกต้อง

1.4 ให้ความสนใจและเอาใจใส่เด็กชาย ก. อย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยเหลือและให้กำลังใจซึ่งจะทำให้เด็กชาย ก. เกิดความรู้สึกมั่นใจจนจะทำให้สามารถพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

1.5 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์แนะแนว อาจารย์ ผู้สอน เพื่อขอความช่วยเหลือเอาใจใส่ ให้กำลังใจและเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น ช่วยกันแก้ปัญหา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กชาย ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีบุคลิกภาพที่ดี และมีแนวคิดที่ถูกต้องในเรื่องการเรียน

1.6 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับบิดา มารดา เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กชาย ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหของเด็กชาย ก.

2. การให้ความช่วยเหลือทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference) 1 ครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยอาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ อาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อขอความร่วมมือในการให้กำลังใจ เอาใจใส่ และเข้าใจพฤติกรรมกรเรียนที่เกิดขึ้นช่วยกันแก้ไขเพื่อให้ เด็กชาย ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข ผลจากการประชุมปรึกษารายกรณี อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ อาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ความร่วมมือในการดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเด็กชาย ก. มากขึ้น

5. การทำนายผล

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของเด็กชาย ก. พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีสาเหตุเนื่องมาจากลักษณะส่วนตัว ลักษณะครอบครัว การจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสาเหตุดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ ถ้าหากเด็กชาย ก. ให้ความร่วมมือ รวมทั้ง บิดามารดาและบุคลากรในโรงเรียนมีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาได้อย่างจริงจัง ผู้วิจัยทำนายผลว่า สาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงมากนัก ถ้าหากเด็กชาย ก. ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างแท้จริง ก็สามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนี้เด็กชาย ก. ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเป็นอย่างดีแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาย ก. ก็น่าจะสูงขึ้น

6. การติดตามผล

หลังจากได้ให้การช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ได้ปรากฏผลดังนี้

1. จากการสังเกตและการสัมภาษณ์เด็กชาย ก. สรุปได้ว่า เด็กชาย ก. มีพฤติกรรมในการเรียน นิสัยทางการเรียน เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น เช่น ขาดเรียนน้อยลง มีความสนใจเรียนมากขึ้น มีพฤติกรรม การเรียนที่ถูกต้อง

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ผู้สอนวิชาต่าง ๆ สรุปได้ว่า เด็กชาย ก. มีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น

3. จากรายงานผลการเรียน เด็กชาย ก. มีผลการเรียนสูงขึ้น จากเดิมเคยได้ผลการเรียนเฉลี่ย 1.47 แต่ปัจจุบันมีผลการเรียนเฉลี่ย 1.50 นับว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

7. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเด็กชาย ก. มีดังนี้

เด็กชาย ก. ควรเข้าใจตนเองและรู้จักตนเองมากขึ้น มีการตั้งเป้าหมายสำหรับอนาคตของตนเอง และมีความพยายามมุ่งมั่น อดทนทำในสิ่งที่ตนเองได้ตั้งเป้าหมายไว้ให้ประสบความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

2.1 บิดามารดาควรตระหนักถึงบทบาทของตนในการให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ คอยให้กำลังใจและการให้ความอบอุ่นใจแก่เด็ก

2.2 อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ฝ่ายแนะแนว และอาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ อาจารย์

ผู้เกี่ยวข้องดังกล่าว ควรให้ความสนใจติดตามและเอาใจใส่เด็กชาย ก. รวมทั้งให้การเสริมแรงในพฤติกรรมที่ดีเกี่ยวกับการเรียน

กรณีศึกษารายที่ 2 เด็กชาย ข.

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน

1.1 ปัญหาของเด็กชาย ก. คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีผลการเรียนเฉลี่ย 1.38

1.2 สมมติฐานที่ทำให้เด็กชาย ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีดังนี้

1.2.1 ลักษณะส่วนตัวของเด็กชาย ก.

1.2.2 ลักษณะครอบครัว

1.2.3 การจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ลักษณะทั่วไป เด็กชาย ข. เป็นเด็กชายไทย อายุ 13 ปี รูปร่างสูง ผิวขาว นัยน์ตาสีดำ ตาสองชั้น ใบหน้ารูปยาว สุขภาพอนามัยดี

2.1 การสังเกตและบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของเด็กชาย ข. ทั้งในและนอกชั้นเรียนโดยทั่วไปพบว่า เด็กชาย ข. เป็นคนร่าเริง พูดเก่ง เสียงดังฟังชัดเจน ขณะอยู่ในห้องเรียนจะชอบพูดคุยกับเพื่อนขณะที่ครูสอน ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน เมื่อครูให้ทำงานในห้องก็จะทำไม่เสร็จ เพราะมัวแต่เล่นและคุยกับเพื่อน เมื่ออยู่นอกห้องเรียนเด็กชาย ข. มีเพื่อนสนิทประมาณ 4-5 คน ซึ่งเป็นเพื่อนที่เรียนในชั้นเดียวกัน เมื่อว่างจากการเรียนหนังสือ เด็กชาย ข. และเพื่อนจะนั่งคุยกัน เล่นฟุตบอล วิ่งเล่น และเดินเที่ยวภายในบริเวณโรงเรียน

2. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์เด็กชาย ข. และผู้เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์เด็กชาย ข. ทราบว่า เด็กชาย ข. เกิดในครอบครัวที่ค่อนข้างมีฐานะ ประกอบด้วยปู่ ย่า บิดา มารดา พี่ชาย 2 คน และพี่สาว 1 คน เด็กชาย ข. เป็นลูกคนสุดท้าย

ทัศนคติที่มีต่อครอบครัว เด็กชาย ข. มีทัศนคติที่ดีต่อครอบครัว รู้สึกมีความอบอุ่นใจที่อยู่กับมารดาเพราะมารดาเป็นคนที่ใจดี เข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ส่วนบิดาจะดุมาก ถ้าทำอะไรไม่

ถูกต้องหรือไม่ดี เด็กชาย ก. จะถูกทำโทษ ส่วนพี่ ๆ ก็จะไม่ค่อยสนใจอะไรมากนักเพราะถือว่าโตแล้ว ส่วนปู่ กับย่า จะใจดีและตามใจมาก

ทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน เด็กชาย ข. คิดว่าอาจารย์ในโรงเรียนยังให้ความอบอุ่นและดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง เนื้อหาที่เรียนมีเนื้อหายากเกินไป อาจารย์บางท่านมักจะทำโทษ หรือให้ออกไปนอกห้องเรียน จำนวนนักเรียนในห้องเรียนมีมากเกินไป ทำให้อาจารย์ควบคุมไม่ทั่วถึง โรงเรียนมีกฎระเบียบมากเกินไปทำให้นักเรียนเครียด

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์แนะแนว ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ข. เป็นนักเรียนที่มีปัญหาในเรื่องการเรียน มีความสนใจในกิจกรรมมากกว่าการเรียนด้านวิชาการ

2.2.3 การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ข. เป็นนักเรียนที่ไม่สนใจเรียนและไม่ทำงานส่ง ขณะที่กำลังเรียนจะคุยกับเพื่อนและเล่นกัน เวลาเรียนชอบนั่งเก้ออืดแถมเกือบหลังสุด ค่อนข้างตื้อ คุยเก่ง ชอบแกล้งเพื่อน เวลาอาจารย์ว่ากล่าวตักเตือนจะไม่ยอมรับมักจะเถียงตลอดเวลา ขาดความรับผิดชอบ เวลาเรียนเล่นตลอดเวลา ชอบขว้างกระดาสใส่เพื่อนขณะเรียน

2.2.4 การสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงความคิดเห็นว่า ภาคเรียนที่ผ่านมา เด็กชาย ข. สอบตกในหลายรายวิชา และเมื่อสอบตกแล้วไม่สนใจมาสอบแก้ตัว ต้องให้อาจารย์ประจำชั้นติดตามเพื่อสอบแก้ตัว และมีอาจารย์ผู้สอนวิชาต่าง ๆ หลายท่านบอกว่าเด็กชาย ข. ไม่สนใจเรียน ไม่ทำการบ้านและรายงานต่าง ๆ ส่ง ต้องคอยให้อาจารย์ประจำชั้นกระตุ้นเตือนตลอดเวลา ขาดความรับผิดชอบ

2.2.5 การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ทำให้ทราบข้อมูลว่า เด็กชาย ข. ในขณะที่อยู่ที่บ้านจะไม่สนใจอ่านหนังสือและทำการบ้าน มีนิสัยชอบเล่น โดยเฉพาะเกมคอมพิวเตอร์จะเล่นทุกวันจนไม่มีเวลาทำอย่างอื่น จะช่วยทำงานบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ส่วนเวลาที่เหลือจะเล่นแต่เกม ถ้ามารดาบอกจะไม่ค่อยเชื่อฟัง เด็กชาย ก. จะค่อนข้างกลัวบิดามากกว่า เพราะจะทำโทษถ้าไม่เชื่อฟัง เมื่อผลการเรียนออกมาไม่ดีก็จะพยายามบังคับให้อ่านหนังสือ

2.3 การเยี่ยมบ้าน

ผู้วิจัยไปเยี่ยมบ้านนักเรียน 1 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 30 นาที ได้สังเกตและสัมภาษณ์บุคคลในบ้านมีรายละเอียดดังนี้

จากการเยี่ยมบ้าน สรุปได้ว่า สภาพบ้านเป็นบ้านทาวเฮาส์ 3 ชั้น บ้านสะอาดและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย จำนวนสมาชิกในครอบครัวมี 8 คน คือ ปู่ ย่า บิดา มารดา พี่ชาย 2 คน และพี่สาว 1 คน เด็กชาย ข. เป็นลูกคนสุดท้อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวดี

เด็กชาย ข. ช่วยเหลืองานบ้านดี แต่เด็กชาย ข. จะกลัวบิดามากเพราะบิดาเป็นคนโมโหง่าย และถ้าโมโหแล้วจะทำโทษรุนแรงมาก ส่วนมารดาจะอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจมาโดยตลอด

2.4 การเขียนอัตชีวประวัติ

จากการวิเคราะห์อัตชีวประวัติ พบว่า เด็กชาย ข. เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้เด็กชาย ข. เป็นเด็กที่มีผลการเรียนไม่ค่อยดีตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา เมื่อเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาทำให้พื้นฐานการเรียนไม่ดี แต่ชอบทำกิจกรรมช่วยงานโรงเรียน โดยเป็นลูกเสือกองร้อยพิเศษ เวลาอยู่บ้านจะช่วยมารดาทำงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างจาน เสร็จจากงานบ้านก็จะเล่นเกมคอมพิวเตอร์จนกว่าจะเข้านอน ส่วนปู่ ย่า บิดา และพี่ชายคนโต จะออกจากบ้านไปทำงานที่ร้านของครอบครัว กลับบ้านประมาณหกโมงเย็นทุกวัน พี่ชายคนรองและพี่สาวก็ไปเรียนกลับบ้านตอนเย็น ในด้านการเรียนปู่กับย่าจะให้กำลังใจตลอดเวลา มักจะบอกกับเด็กชาย ข. เสมอว่าให้ตั้งใจเรียนจะได้รู้คนอื่นได้ ส่วนมารดาจะใจดีแต่ถ้าทราบว่าสอบตกก็จะให้อ่านหนังสือทันที ส่วนบิดาจะทำโทษโดยการตี ถ้าสอบตกหลายวิชา จะโมโหมากแล้วบิดาจะใช้เข็มขัดตีอย่างรุนแรง ทำให้เด็กชาย ข. ค่อนข้างกลัวบิดามาก

2.5 บันทึกประจำวัน

จากการเขียนบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่ากิจวัตรประจำวันของเด็กชาย ข. จะคล้ายคลึงกันทุก ๆ วัน คือตื่นนอนไปเรียนหนังสือ กลับบ้านมาเล่นเกมคอมพิวเตอร์จนกว่าจะเข้านอนทุกวัน มีเวลาในการอ่านหนังสือเพียงพอแต่ไม่ชอบอ่าน และไม่ชอบทำการบ้าน เพราะว่าทำไม่ได้ ไม่ค่อยมีความพยายามในการทำงานให้เสร็จ ส่วนวันหยุดเด็กชาย ข. จะเรียนพิเศษวันเสาร์ ส่วนเวลาที่เหลือจะเล่นแต่เกมคอมพิวเตอร์ทั้งวัน และช่วยมารดาทำงานบ้านบ้าง

2.6 แบบสอบถาม

จากการทำแบบสอบถามปรากฏผลดังนี้

2.6.1 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของนักเรียน

จากการตอบแบบสอบถามทำให้ทราบว่า เด็กชาย ข. ไม่ค่อยมีความสนใจในการเรียน ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เคยอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนเรียน ไม่จัดทำตารางเวลาเรียน เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจเกี่ยวกับบทเรียนจะไม่กล้าซักถามครูให้เข้าใจ ไม่ค่อยจะเตรียมอุปกรณ์การเรียนมาให้พร้อม ไม่หมั่นทบทวนบทเรียน ส่งงานที่ครูมอบหมายไม่ตรงเวลา เมื่อครูให้ทำงานใน

ห้องเรียนไม่ค่อยจะตั้งใจทำ คิดว่าวิชาที่เรียนมีประโยชน์ในชีวิตประจำวันพอสมควร ชอบนั่งหลับ หรือนั่งเหม่อลอยขณะที่ครูสอนเป็นบางครั้ง

2.6.2 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

จากการตอบแบบสอบถามทำให้ทราบว่าเด็กชาย ข. มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน คือ อาจารย์ไม่ค่อยมีวิธีการให้ข้อเสนอแนะทางการเรียน ในการเรียนการสอน อาจารย์ไม่ค่อยจะเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะมีวิธีถ่ายทอดความรู้ให้น่าสนใจ วิธีสอนของอาจารย์ทำให้เข้าใจบทเรียนบ้าง ด้านลักษณะของห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเหมาะสม ห้องเรียนจัดเป็นระเบียบ ส่วนด้านสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนบางครั้งไม่เหมาะสมกับบทเรียน อุปกรณ์ที่ใช้มีจำนวนไม่เพียงพอ กับจำนวนนักเรียน ห้องทดลองค่อนข้างมีความทันสมัยเหมาะสมสำหรับฝึกภาคปฏิบัติ

2.6.3 แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์

จากการตอบแบบสอบถามทำให้ทราบว่าเด็กชาย ข. มีความคิดเห็นว่าอาจารย์ส่วนใหญ่จะอารมณ์ดี ขณะที่ครูสอนเด็กชาย ข. จะคุยกับเพื่อน เมื่อครูให้การบ้านจะทำบ้างไม่ทำบ้าง เมื่อครูเรียกให้ตอบคำถาม เด็กชาย ข. ตอบได้บ้าง ไม่ค่อยทบทวนบทเรียน เมื่อไม่เข้าใจบทเรียนจะถามเพื่อน สิ่งที่เพื่อนช่วยเหลือในการเรียนคือช่วยทำรายงาน วิชาที่ชอบเรียนได้แก่ ภาษาไทย คอมพิวเตอร์ และพลานามัย เด็กชาย ข. ชอบครูที่ใจดีและใจเย็น เมื่อใกล้สอบจะพยายามอ่านหนังสือ และในขณะที่ทำข้อสอบจะรู้สึกเครียด บิดามารดาพูดเกี่ยวกับการเรียนของเด็กชาย ข. ว่าไม่ดี

2.7 ระเบียบสะสม

จากการศึกษาระเบียบสะสม พบว่าเด็กชาย ข. มีผลการเรียนที่สอบตกคือ ภาษาไทย ประเทศของเรา คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ เสริมทักษะคณิตศาสตร์ และวิชาที่มีผลการเรียนอ่อนต้องปรับปรุง ได้แก่ วิชาจริยธรรมกับบุคคล การจัดการในบ้าน ส่วนรายวิชาที่เด็กชาย ข. ทำได้ดีคือ สุขศึกษา ความคิดเห็นของครูประจำชั้นที่มีต่อเด็กชาย ข. คือ เป็นเด็กที่ร่าเริง มนุษย์สัมพันธ์ดี ควรปรับปรุงในรายวิชาที่สอบตกดังกล่าว ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครองคือ เด็กชาย ข. ช่วยทำงานบ้านสม่ำเสมอ แต่มีนิสัยที่ชอบเล่นเกมคอมพิวเตอร์ ไม่รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

3. การวินิจฉัย

จากการรวบรวมข้อมูลที่ดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่าเด็กชาย ข. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพราะสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากลักษณะส่วนตัวเด็กชาย ข.

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อดีตชีวประวัติ บันทึกประจำวัน แบบสอบถาม มีผลสอดคล้องกันว่า เด็กชาย ข. ไม่มีความพยายามในการทำงานหรือทำการบ้านให้ประสบความสำเร็จ ชอบทำตามใจตัวเอง ทั้งนี้เนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว มีความคาดหวังในเรื่องการเรียนต่ำ ขาดความพยายาม เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่มีการเตรียมตัวก่อนที่จะมีการเรียน และเมื่อเรียนจบในแต่ละวันไม่มีการทบทวนบทเรียน รวมทั้งไม่ทำการบ้านส่งอาจารย์ แสดงว่าเด็กชาย ข. มีพฤติกรรมการเรียนไม่ถูกต้อง

2. สาเหตุจากลักษณะครอบครัว

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อดีตชีวประวัติ การเยี่ยมบ้าน ทำให้สรุปได้ว่า ลักษณะครอบครัวเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาย ข. คือการอบรมเลี้ยงดู เนื่องจากเด็กชาย ข. ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย บิดามารดาขาดการเอาใจใส่ในเรื่องการเรียน เพราะว่าไม่ค่อยมีเวลาดูแล นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูแบบลูกคนสุดท้าย คือบิดามารดามักจะตามใจไม่เคี่ยวเข็ญให้ลูกตั้งใจเรียน จะทำโทษเมื่อผลสอบออกมาไม่ดีซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ

3. สาเหตุจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ทำให้ทราบว่า สาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพราะจำนวนนักเรียนในแต่ละห้องเรียนมากเกินไป ทำให้อาจารย์ผู้สอนไม่สามารถให้ความสนใจและควบคุมนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 การให้คำปรึกษาแก่เด็กชาย ข. โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง เพื่อให้เด็กชาย ข. มีแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองอย่างมีเป้าหมาย โดยใช้เทคนิคการให้กำลังใจ

1.2 ให้คำแนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง ฝึกการรู้จักแบ่งเวลา การสร้างสมาธิในการเรียน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมในบทเรียนที่เด็กชาย ข. ไม่เข้าใจ

1.3 สร้างแรงจูงใจ โดยการให้ข้อเสนอแนะ ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพ เพื่อให้เด็กชาย ข. สร้างเป้าหมายในชีวิต มีแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

1.4 ให้ความสนใจและเอาใจใส่เด็กชาย ข. อย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยให้เด็กชาย ข. เกิดความรู้สึกมั่นคงทางจิตใจ และมีความเชื่อมั่นในการที่จะฟันฝ่าอุปสรรค เพื่อจะได้พัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

1.5 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ผู้สอนวิชาต่าง ๆ และอาจารย์แนะแนว เพื่อขอความช่วยเหลือในการดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและช่วยแก้ปัญหา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กชาย ข. มีพฤติกรรมการเรียนรู้ดีขึ้น

1.6 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหามาของเด็กชาย ข. เพื่อให้ลดการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ลง และให้มีเวลาเกี่ยวกับการเรียน

2. การให้ความช่วยเหลือทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference) 1 ครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยอาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ อาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อขอความร่วมมือในการให้กำลังใจ เอาใจใส่ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ช่วยกันแก้ไขเพื่อให้ เด็กชาย ข. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข ผลจากการประชุมปรึกษารายกรณี อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ อาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ความร่วมมือในการดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเด็กชาย ข. มากขึ้น

5. การทำนายผล

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของเด็กชาย ข. พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีสาเหตุเนื่องมาจากลักษณะส่วนตัว ลักษณะครอบครัว การจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสาเหตุดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ ถ้าหากเด็กชาย ข. ให้ความร่วมมือ รวมทั้งบิดามารดาและบุคลากรในโรงเรียนมีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหานี้อย่างจริงจัง ผู้วิจัยทำนายผลว่าสาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงมากนัก ถ้าหากเด็กชาย ข. ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างแท้จริง ก็สามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนี้เด็กชาย ข. ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเป็นอย่างดีแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาย ข. ก็น่าจะสูงขึ้น

6. การติดตามผล

หลังจากให้การช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ปรากฏผลดังนี้

1. จากการสังเกต การสัมภาษณ์ เด็กชาย ข. สรุปได้ว่าเด็กชาย ข. มีพฤติกรรมในการเรียนและมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น มีแนวคิดเกี่ยวกับตนเองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และสามารถแบ่งเวลาในการทำงานได้ถูกต้องมากขึ้น
2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ประจำวิชา ทราบว่าเด็กชาย ข. มีพฤติกรรมการเรียน และมีความสนใจในการเรียนดีขึ้น
3. จากการรายงานผลการเรียน เด็กชาย ข. มีผลการเรียนดีขึ้น จากเดิมเคยได้ผลการเรียนเฉลี่ย 1.38 แต่ปัจจุบันมีผลการเรียนเฉลี่ย 1.41 นับว่ามีผลการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

7. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเด็กชาย ข. มีดังนี้
 - เด็กชาย ข. ควรมีความอดทนพยายาม และมีความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหาของตนเอง ปรับปรุงวิธีการเรียน มีความพยายามในเรื่องการเรียนเพิ่มขึ้น จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมาย คือมีผลการเรียนสูงขึ้น
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 บิดามารดา ควรให้กำลังใจให้ความอบอุ่นด้านจิตใจ ให้ความสนใจเอาใจใส่ และเข้าใจแนวทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งให้เวลาและโอกาสแก่เด็กชาย ข. ได้ใช้เวลาเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ให้มากขึ้น
 - 2.2 อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ ควรให้ความสนใจเอาใจใส่เด็กชาย ข. อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นกำลังใจให้เด็กชาย ข. สามารถแก้ไขปัญหของตนเองและช่วยกระตุ้นให้เด็กชาย ข. สนใจในการเรียนมากขึ้น และเป็นที่ปรึกษาช่วยแก้ไขปัญหที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา

กรณีศึกษารายที่ 3 เด็กชาย ค.

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน

- 1.1 ปัญหาของเด็กชาย ค. คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีผลการเรียนเฉลี่ย 1.09
- 1.2 สมมติฐานที่ทำให้เด็กชาย ค. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีดังนี้
 - 1.2.1 ลักษณะส่วนตัวของเด็กชาย ค.
 - 1.2.2 ลักษณะครอบครัว
 - 1.2.3 การจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ลักษณะทั่วไป เด็กชาย ค. เป็นเด็กไทยวัย 13 ปี รูปร่างอ้วน เตี้ย ผิวคล้ำ นัยน์ตาสีน้ำตาล ตาสองชั้น ใบหน้ากลม สุขภาพอนามัยดี

2.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการเรียนของเด็กชาย ค. ทั้งในและนอกชั้นเรียนโดยทั่ว ๆ ไป พบว่าเด็กชาย ค. เป็นคนพูดมาก ชอบพูดคุยกับเพื่อนในขณะที่เรียน ชอบย้ายที่นั่งในเวลาเรียน อาจารย์ผู้สอนต้องวักล่าวตักเตือนอยู่เสมอ เมื่อครูถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน เด็กชาย ค. จะตอบว่าไม่ทราบบ่อยมาก เมื่อว่างจากการเรียน เด็กชาย ค. และเพื่อน ๆ จะ นั่งคุยกันและมักจะไปไหนมาไหนกับเพื่อนตลอดเวลาที่อยู่นอกห้องเรียน มีกลุ่มเพื่อนที่สนิทกันมาอยู่ประมาณ 4-5 คน

2.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์เด็กชาย ค. และผู้เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์ เด็กชาย ค. เกิดในครอบครัวที่ค่อนข้างมีฐานะ เป็นบุตรคนโต และมีน้องชาย 1 คน บิดาประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์ ส่วนมารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวค้าส่งน้ำมัน บิดาทำงานเป็นมัคคุเทศก์ส่วนใหญ่จะอยู่ต่างประเทศ จะกลับบ้านเดือนละ 1 ครั้ง เด็กชาย ค. มีหน้าที่เรียนเพียงอย่างเดียว งานบ้านก็ไม่ต้องช่วยทำเพราะมีพี่เลี้ยงคอยทำให้อยู่แล้ว

ทัศนคติที่มีต่อครอบครัว เด็กชาย ค. มีความรู้สึกต่อครอบครัวว่า สมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันดี และเด็กชาย ค. อยากให้บิดากลับบ้านบ่อยมากขึ้น เพราะบิดาต้องทำงานอยู่ในต่างประเทศ เด็กชาย ค. พยายามเข้าใจบิดาว่าต้องไปทำงาน แต่มีความต้องการให้บิดามารดาอยู่ร่วมกันเหมือนกับครอบครัวของคนอื่น ๆ

ทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน เด็กชาย ค. มีความรู้สึกว่าบรรยากาศในโรงเรียนยังขาดความอบอุ่น อาจารย์ในโรงเรียนไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึงเพราะห้องเรียนมีจำนวนนักเรียนมากเกินไป อีกทั้งเนื้อหาวิชาที่เรียนมีความยากมากขึ้นและเนื้อหาเยอะทำให้เวลาเรียนตามไม่ค่อยจะทันเพื่อน ๆ

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์แนะแนว ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ค. เป็นนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียน เรียนไม่ทันเพื่อน สอบตกในหลายวิชา สนใจในการทำกิจกรรมมากกว่าการเรียน

2.2.3 การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ค. ในเวลาเรียนชอบลุกจากที่นั่งของตนเองไปนั่งคุยกับเพื่อนที่ตนเองสนิท ไม่เคยส่งงาน ไม่ส่งการบ้าน สมุดแบบ

ฝึกหัดที่ใช้เรียนก็ไม่เคยมี อุปกรณ์การเรียนไม่ครบ เวลาถามคำถามจะตอบไม่ได้ และเมื่ออาจารย์ว่ากล่าวตักเตือนจะทำเป็นไม่รับรู้ไม่สนใจ คอยแกล้ง ขาดความรับผิดชอบ

2.2.4 การสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ค. เป็นเด็กที่มีปัญหาในการเรียน สอบตกหลายวิชา ขาดความรับผิดชอบในการส่งงานวิชาต่าง ๆ ในเวลาเรียนชอบย้ายที่นั่งไปคุยกับกลุ่มเพื่อนที่สนิท คอยแกล้ง เมื่ออาจารย์ตามงานที่ไม่ส่งก็จะรับปากว่าจะส่งแต่เมื่อถึงเวลาก็ทำไม่ได้ ทำให้อาจารย์ประจำชั้นต้องติดตามอยู่เสมอ ๆ

2.2.5 การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ทำให้ทราบข้อมูลว่า เด็กชาย ค. ในขณะที่อยู่บ้าน มารดาจะให้เรียนพิเศษที่บ้านในวันเสาร์ทั้งวัน และในช่วงใกล้สอบทุกครั้งจะให้อาจารย์พิเศษมาสอนพิเศษที่บ้านประมาณ 1 สัปดาห์ก่อนสอบทุกครั้ง แต่เด็กชาย ค. ก็ยังทำคะแนนได้ไม่ดีและมารดาไม่ค่อยมีเวลาดูแล ส่วนใหญ่เด็กชาย ค. จะอยู่บ้านกับคุณตาและพี่เลี้ยง ส่วนบิดาจะทำงานในต่างประเทศจะกลับบ้านเดือนละ 1 ครั้ง

2.3 การเยี่ยมบ้าน

ผู้วิจัยไปเยี่ยมบ้านนักเรียน 1 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 50 นาที ได้สังเกตและสัมภาษณ์บุคคลในบ้านมีรายละเอียดดังนี้

จากการเยี่ยมบ้าน สรุปได้ว่า เด็กชาย ค. อาศัยอยู่บ้านของตนเอง ลักษณะบ้านเป็นบ้านเดี่ยว 3 ชั้น มีจำนวนสมาชิก 5 คน คือ ตา บิดา มารดา และน้องชาย บิดาทำงานเป็นภาคพิเศษในต่างประเทศ จะกลับบ้านเดือนละหนึ่งครั้ง มารดาทำธุรกิจส่วนตัวค้าส่งน้ำมัน คุณตามีอาชีพเป็นหมอดูทำงานที่บ้าน ส่วนน้องชายอายุ 9 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ความสัมพันธ์ในครอบครัวทุกคนสามารถเข้าด้วยกันได้ดี บิดาจะเป็นคนที่อารมณ์ร้อน ค่อนข้างดุ มารดาเป็นคนใจดี ค่อนข้างจะตามใจลูก ส่วนคุณตาเป็นคนใจดีและตาใจหลาน ๆ มาก ส่วนใหญ่เด็กชาย ค. ใช้เวลาอยู่กับบ้านกับคุณตา และน้อง ส่วนบิดามารดาไม่ค่อยมีเวลาเพราะต้องทำงาน

2.4 การเขียนอัตชีวประวัติ

จากการวิเคราะห์อัตชีวประวัติ พบว่า เด็กชาย ค. เป็นคนที่ไม่ค่อยมีความอบอุ่น เพราะบิดามารดาไม่ค่อยมีเวลาให้ อยากให้บิดามารดาอยู่ด้วยกันมากขึ้น ให้บิดากลับบ้านบ่อย ๆ และใจดีมากกว่าเดิม ความรู้สึกของเด็กชาย ค. รู้สึกว่าขณะที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาเป็นคนที่มีผลการเรียนไม่ค่อยดี ส่วนในปัจจุบันผลการเรียนก็ยังไม่ดีเพราะเนื้อหาเยอะและค่อนข้างยากมากด้วย ความคาดหวังในอนาคตยังไม่ได้คิดแต่ในตอนนี้จะพยายามเรียนให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ มารดาจะติดต่ออาจารย์มาสอนพิเศษที่บ้านในช่วงใกล้สอบตัวก่อนสอบประมาณ 1 สัปดาห์ ช่วงใกล้สอบมารดาจะเข้มงวดให้อ่านหนังสือมากเป็นพิเศษ อยู่ที่บ้านไม่

ต้องรับผิดชอบอะไรมีหน้าที่คือเรียนหนังสือเพียงอย่างเดียว ในเวลาว่างเมื่ออยู่บ้านคนเดียวเด็กชาย ค. จะชอบฟังเพลงดูภาพยนตร์ เล่นเกมคอมพิวเตอร์ และเล่นกีฬา

2.5 บันทึกประจำวัน

จากการเขียนบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ค. มีกิจกรรมในชีวิตประจำวันที่คล้ายคลึงกัน คือตื่นเข้าไปโรงเรียน เมื่อกลับถึงบ้านจะทำการบ้าน เสร็จแล้วจะเล่นเกมคอมพิวเตอร์ ดูโทรทัศน์ แล้วเข้านอน วันเสาร์จะเรียนพิเศษที่บ้านทั้งวัน ใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ไปกับการเล่นเกม เล่นคอมพิวเตอร์

2.6 แบบสอบถาม

จากการทำแบบสอบถามปรากฏผลดังนี้

2.6.1 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของนักเรียน

จากการตอบแบบสอบถามทำให้ทราบว่าเด็กชาย ค. จัดทำตารางเวลาเรียนและปฏิบัติตามเป็นกิจวัตร มีการเตรียมอุปกรณ์การเรียนมา เมื่อครูไม่สอนจะรู้สึกดีใจมากจะทบทวนบทเรียนบ้าง ตั้งใจเรียนเป็นบางครั้ง ทำการบ้านบ้าง เตรียมตัวอ่านหนังสือก่อนสอบบ้าง เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจเกี่ยวกับบทเรียนจะไม่ค่อยกล้าซักถามครูให้เข้าใจ ชอบชวนเพื่อนคุยในขณะที่เรียนเป็นบางครั้ง ขณะที่กำลังเรียนเมื่อครูถามจะตอบไม่ได้ คิดว่าวิชาที่เรียนไม่ค่อยมีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ไม่เคยจดบันทึกหรือนัดย่อขณะที่ครูสอน เมื่อครูให้ทำงานในห้องเรียนจะไม่ค่อยตั้งใจทำงาน ก่อนเรียนจะไม่ค่อยอ่านหนังสือมาล่วงหน้างานที่ครูมอบหมายจะส่งไม่ตรงเวลา หลังเลิกเรียนถ้าไม่เข้าใจบทเรียนจะไม่ถามเพื่อนให้เข้าใจ

2.6.2 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

จากการสอบถามแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ค. มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านครูผู้สอนว่า ในการเรียนการสอนครูไม่ค่อยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น วิธีสอนของครูทำให้ไม่ค่อยเข้าใจบทเรียน ครูไม่ค่อยมีวิธีการให้ข้อเสนอแนะทางการเรียน แต่ครูส่วนใหญ่มีวิธีถ่ายทอดความรู้ที่น่าสนใจและพยายามอธิบายเรื่องที่สอนให้นักเรียนเข้าใจ ด้านลักษณะห้องเรียน มีอากาศถ่ายเทสะดวก จัดวางเป็นระเบียบ ห้องเรียนสะอาดน่าเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนไม่น่าสนใจ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนไม่ค่อยเหมาะสมกับการเรียน ห้องทดลองไม่ค่อยมีความทันสมัยเหมาะสมสำหรับฝึกปฏิบัติ

2.6.3 แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ค. มีความคิดเห็นต่ออาจารย์ผู้สอนว่าดีต่อนักเรียน ชอบครูที่สอนและให้ความเข้าใจแก่นักเรียน ชอบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ขณะที่ครูสอนมักจะคุยกับเพื่อน เมื่อครูให้การบ้านจะไม่ค่อยทำส่ง ครูเรียกให้ตอบคำถามจะตอบไม่ได้ สิ่งที่ไม่ชอบในการเรียนคือการบ้าน การส่งรายงานจะส่งเป็นบางครั้ง เมื่อใกล้สอบจะทบทวนบทเรียนก่อนสอบ 10 วัน แบบติวเข้ม เมื่อไม่เข้าใจบทเรียนจะถามเพื่อน ในขณะที่ทำข้อสอบจะรู้สึกว่าตัวเองทำไม่ค่อยได้ เด็กชาย ค. คิดว่าตัวเองจะมีความสุขมากถ้ามีผลการเรียนที่ดี สิ่งที่ต้องการมากที่สุดในชีวิตคือการเรียนและกิจกรรมควบคู่กันไป บิดามารดาพูดเกี่ยวกับการเรียนว่าไม่ค่อยดี สอบครั้งหน้าให้ตั้งใจทำใหม่

2.7 ระเบียบสะสม

จากการศึกษาระเบียบสะสมของเด็กชาย ค. ทำให้ทราบว่าผลการเรียนของเด็กชาย ค. ที่สอบตกได้แก่ วิชาประเทศของเรา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ จริยธรรมกับบุคคล วิทยาศาสตร์กับการแก้ปัญหา พระพุทธศาสนา ส่วนวิชาที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง คือ วิชาภาษาไทย พละนาฏศิลป์ พลศึกษา ภาษาอังกฤษฟัง-พูด ส่วนวิชาที่เด็กชาย ค. ทำได้ดีคือวิชาศิลปะกับชีวิต ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำชั้น คือควรปรับปรุงในเรื่องการเรียน ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครองอยากให้อาจารย์ช่วยดูแลเรื่องการเรียนรู้ให้ด้วย

3. การวินิจฉัย

จากการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่าเด็กชาย ค. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพราะ สาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากลักษณะส่วนตัว เด็กชาย ค.

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อดีตชีวประวัติ บ้านที่กประจำวัน และแบบสอบถาม มีผลสอดคล้องกันว่า เด็กชาย ค. เป็นคนที่ไม่ค่อยมีความกระตือรือร้น ไม่ค่อยมีความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาไม่มีความพยายามในการทำงานให้สำเร็จ มีพฤติกรรมเรียนที่ไม่ถูกต้องขาดความเข้าใจในวิธีการเรียนที่ถูกต้อง มีนิสัยในการเรียนไม่ดี เช่น ขาดการเตรียมตัวก่อนที่จะมีการเรียนการสอน ขณะนั่งเรียนในห้องเด็กชาย ค. ไม่มีสมาธิในการเรียนในการเรียน ย้ายที่นั่งในห้องเรียนบ่อยมาก และไม่มีการทบทวนบทเรียนเมื่อเรียนจบในแต่ละวัน รวมทั้งไม่ทำการบ้านหรืองานที่อาจารย์สั่งอีกด้วย จึงเป็นสาเหตุให้เด็กชาย ค. เรียนหนังสือไม่เข้าใจ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2. สาเหตุจากลักษณะครอบครัว

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัตชีวประวัติ ทำให้สรุปได้ว่า ลักษณะครอบครัวเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาย ค. คือบิดามารดาไม่ค่อยมีเวลาในการดูแล เพราะต้องทำงาน ประกอบกับมารดาเป็นผู้ดูแลเพียงคนเดียว ส่วนบิดาทำงานในต่างประเทศ

3. สาเหตุจากการจัดการเรียนการศึกษาในโรงเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถามทำให้สามารถ สรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ จำนวนนักเรียนมากเกินไปทำให้อาจารย์ไม่สามารถควบคุมดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง ดังนี้

1.1 ให้คำปรึกษา โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง เพื่อให้เด็กชาย ค. มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นและเพื่อให้รู้สึกว่าคุณค่ามากขึ้นโดยใช้เทคนิคการให้กำลังใจ ทำให้มีผลถึงความพยายามพัฒนาตนเอง เพื่อเด็กชาย ค. จะได้พัฒนาตนเองได้อย่างมีเป้าหมาย

1.2 ให้คำแนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง ฝึกการรู้จักการแบ่งเวลา การสร้างสมาธิในการเรียน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมในบทเรียนที่เด็กชาย ค. ไม่เข้าใจ

1.3 การสร้างแรงจูงใจ โดยให้ข้อเสนอแนะ ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพ เพื่อให้เด็กชาย ค. สร้างเป้าหมายในชีวิต มีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น

1.4 ให้ความสนใจและเอาใจใส่เด็กชาย ค. อย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยให้เด็กชาย ค. รู้สึกมั่นคงทางจิตใจ และมีความเชื่อมั่นในการที่จฟันฝ่าอุปสรรค เพื่อจะได้พัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

1.5 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ เพื่อขอความช่วยเหลือเอาใจใส่ ให้กำลังใจและเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นและช่วยกันแก้ปัญหาเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กชาย ค. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีบุคลิกภาพที่ดี และมีแนวคิดที่ถูกต้องในเรื่องการเรียน

1.6 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับบิดา มารดา เพื่อให้ความเข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กชาย ค. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของเด็กชาย ค.

2. การให้ความช่วยเหลือทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference) 1 ครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยอาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ อาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อขอความร่วมมือในการให้กำลังใจ เอาใจใส่ และเข้าใจ พฤติกรรม การเรียนที่เกิดขึ้น ช่วยกันแก้ไขเพื่อให้ เด็กชาย ค. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข ผลจากการประชุมปรึกษารายกรณี อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ อาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ความร่วมมือในการดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเด็กชาย ค. มากขึ้น

5. การทำนายผล

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของเด็กชาย ค. พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีสาเหตุเนื่องมาจากลักษณะส่วนตัว ลักษณะครอบครัว การจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสาเหตุดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ ถ้าหากเด็กชาย ค. ให้ความร่วมมือ รวมทั้ง บิดามารดาและบุคลากรในโรงเรียนมีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ผู้วิจัยทำนายผลว่า สาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงมากนัก ถ้าหากเด็กชาย ค. ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างแท้จริง ก็สามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนี้เด็กชาย ค. ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเป็นอย่างดีแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาย ค. ก็น่าจะสูงขึ้น

6. การติดตามผล

หลังจากได้ให้การช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ได้ปรากฏผลดังนี้

1. จากการสังเกต และการสัมภาษณ์เด็กชาย ค. มีพฤติกรรมในการเรียน นิยสียงการเรียน เปลี่ยนไปในทางที่ดี เช่น มีความสนใจในการเรียนดีขึ้น
2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กชาย ค. อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ประจำวิชาสรุปได้ว่า เด็กชาย ค. มีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น
3. จากการรายงานผลการเรียนเด็กชาย ค. มีผลการเรียนสูงขึ้น จากเดิมเคยได้ผลการเรียนเฉลี่ย 1.09 แต่ปัจจุบันมีผลการเรียนเฉลี่ย 1.20 นับว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

7. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเด็กชาย ค. มีดังนี้

เด็กชาย ค. ควรเข้าใจตัวเอง มีความพยายามเพิ่มขึ้น มีความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหาของตนเอง และแก้ไขความบกพร่องของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

2.1 บิดามารดา ควรตระหนักถึงบทบาทของตนเอง ในการสนับสนุนบุตรในเรื่องการศึกษา ให้กำลังใจ ให้ความสนใจในเรื่องการเรียน

2.2 อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา ควรให้กำลังใจ และให้ความสนใจรวมทั้งให้การเสริมแรงในพฤติกรรมที่ดีเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ เพื่อให้มีพฤติกรรมดังกล่าวคงทนถาวร

กรณีศึกษาครั้งที่ 4 เด็กชาย ง.

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน

1.1 ปัญหาของเด็กชาย ง. คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีผลการเรียนเฉลี่ย 1.44

1.2 สมมติฐานที่ทำให้เด็กชาย ง. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีดังนี้

1.2.1 ลักษณะส่วนตัวของเด็กชาย ง.

1.2.2 ลักษณะครอบครัว

1.2.3 การจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ลักษณะทั่วไปเด็กชาย ง. เป็นเด็กชายไทยวัย 13 ปี รูปร่างสูงโปร่ง ผอม ผิวขาว นัยน์ตาสีน้ำตาล ตาสองชั้น ใบหน้ารูปไข่ การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ทำทางครุ่นคิดตลอดเวลา สุขภาพดี

2.1 การสังเกตและบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการเรียนของเด็กชาย ง. ทั้งในและนอกชั้นเรียนโดยทั่วไปพบว่า เด็กชาย ง. เป็นคนพูดน้อยแต่เสียงดังชัดเจน เป็นคนขี้อายขณะอยู่ในห้องเรียนไม่ค่อยพูดคุยกับผู้อื่น ขอบก้มหน้าหรือหลบสายตาครู เมื่อครูถามจะตอบไม่ได้และนั่งเงียบคิดนาน ในขณะที่อยู่กับเพื่อนเด็กชาย ง. จะพูดน้อย ทำทางสุขุมในขณะที่เดียวกันเพื่อนจะเป็นฝ่ายพูดมากกว่า มีเพื่อนที่สนิทสนมประมาณ 2-3 คน

2.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์เด็กชาย ง. และผู้เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ง. เป็นบุตรคนโต ครอบครัวค่อนข้างมีฐานะโดยบิดามีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัวค้าขายพลอย ส่วนมารดามีอาชีพเป็นแม่บ้าน ในครอบครัวมีทั้งหมด 4 คน ประกอบด้วย บิดา มารดา และน้องชาย เด็กชาย ง. มีบ้าน 2 หลังในวันจันทร์ถึงวันศุกร์จะอยู่บ้านที่ใกล้โรงเรียน ส่วนวันเสาร์และวันอาทิตย์จะอยู่บ้านอีกหลังที่ไกลโรงเรียน เด็กชาย ง. ไม่ค่อยชอบบ้านที่อยู่ใกล้โรงเรียนเพราะว่าอยู่ติดถนนทำให้ได้ยินเสียงรถวิ่ง เสียงดังมาก เด็กชาย ง. เป็นคนที่ชอบความสงบ อยู่เงียบ ๆ คนเดียว

ทัศนคติที่มีต่อครอบครัว เด็กชาย ง. มีความรู้สึกต่อครอบครัวว่า ภายในครอบครัวทุกคนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ถึงแม้บางครั้งจะมีทะเลาะกับน้องบ้าง บิดาค่อนข้างเข้มงวดแต่ก็ไม่ค่อยมีเวลาดูแลมากนักเนื่องจากต้องทำงานหนักเป็นธุรกิจส่วนตัว ต้องติดต่อลูกค้าบ่อย ๆ ส่วนมารดาจะเป็นคนใจดี

ทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน เด็กชาย ง. คิดว่าโรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนที่ดี อาจารย์มีทั้งใจดี เข้าใจนักเรียน และบางครั้งก็ดูแบบไม่มีเหตุผล ส่วนเพื่อนในห้องชอบล้อจายา ล้อชื่อบิดามารดา ทำให้เด็กชาย ง. รู้สึกหงุดหงิดรำคาญเมื่อถูกเพื่อนล้อ อาจารย์ในโรงเรียนยังให้ความอบอุ่นและดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง มีอาจารย์ควบคุมดูแลน้อยไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน เนื้อหาที่เรียนมีเนื้อหายากเกินไป

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์แนะแนว ได้แสดงความเห็นว่าเด็กชาย ง. เป็นเด็กที่ไม่ค่อยพูดเงียบขรึม มีปัญหาในเรื่องการเรียนรู้ คือ สอบตกในหลายวิชา เวลาเรียนจะนั่งเงียบ เมื่อครูเรียกให้ตอบคำถามจะตอบไม่ได้

2.2.3 การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นว่าเด็กชาย ง. มักจะเขียนหนังสือไม่ค่อยถูก เขียนผิดเยอะมาก เวลาเรียนคุยกับเพื่อนบ้าง โดยส่วนใหญ่ไม่ค่อยพูด ค่อนข้างเงียบ เชื้อฟังคำสอนของอาจารย์ เมื่ออาจารย์เรียกให้ตอบคำถามจะตอบไม่ได้ ใช้เวลาในการคิดนานจะนั่งเงียบ เมื่อไม่เข้าใจในสิ่งที่สอนไม่กล้าซักถามอาจารย์ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ให้โจทย์ง่าย ๆ จะทำได้แต่ถ้าประยุกต์โจทย์จะทำไม่ได้ ไม่ค่อยส่งงานต้องให้อาจารย์ประจำวิชาตามเก็บงานตลอด

2.2.4 การสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย ง. เป็นเด็กที่มีปัญหาในการเรียน สอบตกหลายวิชา ขาดความรับผิดชอบในการส่งงานในวิชาต่าง ๆ ต้องให้อาจารย์ประจำชั้นคอยกระตุ้นเตือนตลอด

2.2.5 การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ทำให้ทราบข้อมูลว่า เด็กชาย ง. ในขณะที่อยู่บ้านจะไม่ค่อยพูดคุย จะเงียบ หลังจากกลับจากโรงเรียนก็ทำการบ้านบ้าง ไม่ค่อยมีเวลาในการติดตามดู

ผลเรื่องการเรียนมากนักจึงทำให้ผลการเรียนที่ออกมาไม่ดีสอบตกหลายวิชา มีการว่ากล่าว ตักเตือนบ้างแต่ไม่ได้เข้มงวดมากนักอีกทั้งยังให้เด็กชาย ง. เรียนพิเศษอีกด้วย

2.3 การเยี่ยมบ้าน

จากการเยี่ยมบ้านสรุปได้ว่า เด็กชาย ง. อาศัยอยู่กับบิดามารดาเป็นบ้านของตนเอง บ้านที่พักอาศัยมี 2 หลัง หลังแรกบ้านจะใกล้โรงเรียนเป็นบ้านตึกแถว 3 ชั้นอยู่ติดถนนใหญ่ ด้านล่างเป็นที่ทำงานของบิดา ส่วนชั้น 2 และ 3 เป็นที่พักอาศัย จะอยู่บ้านนี้ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เด็กชาย ง. ไม่ค่อยชอบบ้านนี้เพราะว่าไม่ชอบเสียงรบกวนจากภายนอกทำให้ในเวลาอ่านหนังสือไม่ค่อยมีสมาธิ และนอนไม่ค่อยหลับ ส่วนบ้านที่อยู่ไกลจากโรงเรียนจะกลับมาเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์ เด็กชาย ง. จะชอบบ้านหลังนี้มากเพราะเป็นบ้านเดี่ยว 3 ชั้น มีบริเวณรอบบ้าน และเงียบสงบ ในบ้านได้รับการตกแต่งดี ของใช้ต่าง ๆ จัดเป็นระเบียบ สะอาด จากการพูดคุยกับมารดาของเด็กชาย ง. ทำให้ทราบว่าเด็กที่เชื่อฟังคำสอนของบิดามารดา กลับจากโรงเรียนก็มีการอ่านหนังสือบ้างแล้วก็เล่นเกม มีการให้เรียนพิเศษเพื่อจะได้มีผลการเรียนที่ดี แต่สุดท้ายผลการเรียนที่ออกมา也不好 สอบตกในหลายวิชา บางครั้งมารดาก็ไม่ค่อยมีเวลาดูแลเรื่องการเรียนมากนัก เพราะคิดว่าให้เรียนพิเศษแล้วน่าจะรับผิดชอบเรื่องการเรียนได้ด้วยตนเอง

2.4 การเขียนอัตชีวประวัติ

จากการวิเคราะห์อัตชีวประวัติ พบว่า เด็กชาย ง. เป็นคนที่ขี้บอด ไม่สมาธิในการอ่านหนังสือ สังเกตได้ว่าเมื่อกลับจากโรงเรียนจะอ่านหนังสือทบทวนทุกวัน แต่ผลการสอบยังไม่ดีขึ้น สอบตกหลายวิชา และเด็กชาย ง. รู้สึกว่าสิ่งแวดล้อมที่บ้านเสียงดังรบกวนสมาธิในการอ่านหนังสือ ในครอบครัวประกอบด้วยบิดา มารดา น้องชายบิดาจะเป็นคนที่เข้มงวดแต่ไม่ค่อยมีเวลามาดูแลมากนักเพราะต้องทำงาน มารดาเป็นคนที่ใจดีมากจะมักตามใจอยู่เสมอ และน้องชายอายุ 9 ปี ศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีทะเลาะกันบ้างเล็กน้อย สนุกกับน้องพอสมควร ส่วนมากจะชอบอยู่คนเดียวตามลำพัง เวลาว่างจะชอบประกอบหุ่นยนต์ และเล่นเกม

2.5 บันทึกประจำวัน

จากการเขียนบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ง. มีกิจวัตรประจำวันในแต่ละวันคล้ายคลึงกัน ตื่นเข้าไปโรงเรียนเมื่อกลับจากโรงเรียนก็จะจัดตารางสอน ทำการบ้านอ่านหนังสือเพื่อทบทวนบทเรียนในแต่ละวัน ส่วนวันเสาร์จะเรียนพิเศษทั้งวัน เด็กชาย ง. จะมีวันอาทิตย์ที่ว่างเพียงวันเดียว ซึ่งจะเป็นวันพักผ่อนจะเล่นเกม ดูโทรทัศน์ และ อ่านหนังสือทบทวนบทเรียนก่อน

นอน ในแต่ละวันเด็กชาย ง. จะต้องทบทวนบทเรียนก่อนเข้านอนทุกครั้ง เด็กชาย ง. มักไม่มีงานส่งอาจารย์เนื่องจากทำไม่ได้เพราะว่ายากเกินไปกว่าที่เขาจะสามารถทำได้

2.6 แบบสอบถาม

จากการทำแบบสอบถามปรากฏผลดังนี้

2.6.1 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของนักเรียน

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ง. เตรียมอุปกรณ์การเรียนมาพร้อม ทำการบ้านด้วยตนเอง เมื่อครูให้ทำงานในห้องเรียนจะพยายามทำด้วยความตั้งใจ มีการจัดทำตารางเวลาเรียนและปฏิบัติตามเป็นกิจวัตร หลังเลิกเรียนถ้าไม่เข้าใจบทเรียนจะถามเพื่อนจนเข้าใจ เอาใจใส่การเรียนพอสมควร เด็กชาย ง. หมั่นทบทวนบทเรียน มีความตั้งใจเรียนพอสมควร ส่งงานที่ครูมอบหมายตรงเวลาและไม่ตรงเวลาบ้าง ไม่ค่อยจะอ่านหนังสือเรียนล่วงหน้า มีการเตรียมตัวอ่านหนังสือก่อนการสอบพอสมควร มีการจดบันทึกโน้ตย่อขณะที่ครูสอนหรือเมื่อสอนเสร็จบ้าง เด็กชาย ง. คิดว่าวิชาที่เรียนไม่ค่อยจะมีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจเกี่ยวกับบทเรียนจะไม่ค่อยกล้าซักถามครูให้เข้าใจ ขณะที่กำลังเรียนเมื่อครูถามจะตอบไม่ค่อยได้

2.6.2 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ง. มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านอาจารย์ผู้สอน ในการเรียนการสอนครูไม่ค่อยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น วิธีสอนของครูทำให้เข้าใจบทเรียนดีครูมีวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่น่าสนใจ มีวิธีการให้ข้อเสนอแนะทางการเรียน และพยายามอธิบายเรื่องที่สอนให้นักเรียนเข้าใจดี ด้านลักษณะของห้องเรียน มีการจัดวางของเป็นระเบียบ อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเหมาะสม ด้านสื่อการสอน ห้องทดลองไม่ค่อยมีความทันสมัยในการฝึกปฏิบัติ อุปกรณ์ที่ใช้มีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และอุปกรณ์ไม่ค่อยจะเหมาะสมกับบทเรียน

2.6.3 แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์

จากการตอบแบบสอบถามทำให้ทราบว่าเด็กชาย ง. มีความรู้สึกที่อาจารย์ใจดี วิชาที่ชอบเรียนคือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขณะที่อาจารย์อธิบายพยายามจะจดโน้ตในสมุดด้วยตนเอง พยายามทำการบ้านให้เสร็จ วิชาที่ไม่ชอบเรียนคือคณิตศาสตร์ เวลากลับบ้านจะทบทวนบทเรียนเมื่อครูสั่งให้ทำรายงานจะส่งไม่ตรงเวลา ในขณะที่ทำข้อสอบจะรู้สึกตื่นเต้น เมื่อใกล้สอบจะอ่านหนังสือและทบทวนเอกสารต่าง ๆ ที่เรียนมา สิ่งที่เป็นห่วงช่วยเหลือในการเรียนคือเมื่อจดงานไม่ทันเพื่อนจะให้ยืมสมุด เมื่อไม่เข้าใจบทเรียนจะถามพ่อแม่เพื่อนและครูที่สอนพิเศษ

2.7 ระเบียบสะสม

จากการศึกษาระเบียบสะสมของเด็กชาย ง. ทำให้ทราบว่าผลการเรียนของเด็กชาย ง. ที่สอบตก ได้แก่ วิชาประเทศของเรา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ส่วนวิชาที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุงคือวิชา เสริมทักษะคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์กับการแก้ปัญหา ส่วนวิชาที่ทำได้ดี คือ ศิลปะกับชีวิต พลศึกษา ภาษาอังกฤษฟัง-พูด ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำชั้น คือ ไม่ค่อยพูด เงียบ เรียบร้อย แต่ขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบในการเรียน ควรปรับปรุงในเรื่องการเรียน ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครอง คือ อยากให้อาจารย์ช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการเรียน

3. การวินิจฉัย

จากการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า เด็กชาย ง. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากลักษณะส่วนตัว เด็กชาย ง.

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อัดชีวประวัติ บันทึกประจำวัน และแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่าเด็กชาย ง. มีปัญหาในเรื่องการเรียน โดยมีสาเหตุมาจากเรียนไม่ทันเพื่อน ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่มีการเตรียมตัวก่อนที่จะมีการเรียน ไม่กล้าซักถามขณะเรียน แสดงให้เห็นว่าเด็กชาย ง. มีพฤติกรรมในการเรียนไม่ถูกต้อง

2. สาเหตุจากลักษณะครอบครัว

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัดชีวประวัติ ทำให้สรุปได้ว่าลักษณะครอบครัวเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาย ง. คือ บิดามารดาไม่ค่อยมีเวลาในการดูแลมากนักเพราะต้องทำงาน ประกอบกับเด็กชาย ง. เป็นคนที่ไม่ค่อยพูด ชอบอยู่คนเดียว ชอบอยู่เงียบ ๆ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว เนื่องจากครอบครัวของเด็กชาย ง. อยู่ในแหล่งชุมชน ทำให้เด็กชาย ง. ไม่ค่อยชอบ เพราะมีเสียงรบกวนมาก ๆ ให้เหตุผลว่าทำลายสมาธิในการอ่านหนังสือ

3. สาเหตุจากการจัดการศึกษาในโรงเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และแบบสอบถามทำให้สามารถสรุปได้ว่าจำนวนนักเรียนในแต่ละห้องมีการเกินไปทำให้อาจารย์ดูแลได้อย่างทั่วถึง นักเรียนอยากให้อาจารย์ให้ความสนใจมากขึ้น

4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง ปฏิบัติดังนี้

1.1 ให้คำปรึกษาแก่เด็กชาย ง. โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง เพื่อให้เด็กชาย ง. มีความเข้าใจตนเองตรงตามความเป็นจริง ทำให้เป็นคนยอมรับความจริง มีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามากขึ้น มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น โดยใช้เทคนิคการให้กำลังใจ ทำให้มีผลถึงความพยายามพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นการเพิ่มแรงจูงใจให้เด็กชาย ง. ได้พัฒนาตนเองอย่างมีเป้าหมาย

1.2 ให้คำแนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง ฝึกการสร้างสมาธิในการเรียน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมในบทเรียนที่เด็กชาย ง. ไม่เข้าใจ

1.3 ให้ความสนใจและเอาใจใส่เด็กชาย ง. อย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยให้เด็กชาย ง. เกิดความรู้สึกมั่นคงทางจิตใจ และมีความเชื่อมั่นในการที่จะฟันฝ่าอุปสรรค เพื่อจะได้พัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

1.4 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์แนะแนว เพื่อขอความช่วยเหลือในการเอาใจใส่ให้กำลังใจและเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและช่วยแก้ปัญหา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กชาย ง. มีพฤติกรรมในเรื่องการเรียนดีขึ้น

1.5 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหามาของเด็กราย ง. เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. การช่วยเหลือทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference) 1 ครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยอาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ อาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อขอความร่วมมือในการให้กำลังใจ เอาใจใส่ และเข้าใจพฤติกรรมที่เรียนที่เกิดขึ้น ช่วยกันแก้ไขเพื่อให้ เด็กชาย ง. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข ผลจากการประชุมปรึกษารายกรณี อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ อาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ความร่วมมือในการดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเด็กชาย ง. มากขึ้น

5. การทำนายผล

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของเด็กชาย ง. พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีสาเหตุเนื่องมาจากลักษณะส่วนตัว ลักษณะครอบครัว การจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสาเหตุดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ ถ้าหากเด็กชาย ง. ให้ความร่วมมือ รวมทั้ง

บิดามารดาและบุคลากรในโรงเรียนมีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ผู้วิจัยทำนายผลว่าสาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงมากนัก ถ้าหากเด็กชาย ง. ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างแท้จริง ก็สามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนี้เด็กชาย ง. ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเป็นอย่างดีแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาย ง. ก็น่าจะสูงขึ้น

6. การติดตามผล

หลังจากให้การช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ปรากฏผลดังนี้

1. จากการสังเกต การสัมภาษณ์ เด็กชาย ง. สรุปว่าเด็กชาย ง. มีพฤติกรรมในเรื่องการเรียนและความสนใจในการเรียน ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น กล่าวคือ มีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น และสามารถแบ่งเวลาในการทำงานได้ถูกต้องมากขึ้น

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ประจำวิชาทราบว่าเด็กชาย ง. มีพฤติกรรมในการเรียน และมีความสนใจในการเรียนดีขึ้น

3. จากการรายงานผลการเรียนเด็กชาย ง. มีผลการเรียนดีขึ้น จากเดิมเคยได้ผลการเรียนเฉลี่ย 1.44 แต่ปัจจุบันมีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 นับว่ามีผลการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

7. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเด็กชาย ง. มีดังนี้

เด็กชาย ง. ควรเข้าใจในตนเอง มีความพยายามเพิ่มขึ้น มีความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหาของตนเอง ปรับปรุงวิธีการเรียน มีความพยายามในเรื่องการเรียนเพิ่มขึ้น จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายคือมีผลการเรียนสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

2.1 บิดามารดา ควรให้กำลังใจ ให้ความสนใจและเข้าใจ แนวทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งให้เวลาและโอกาสแก่เด็กชาย ง.

2.2 อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ ควรให้ความสนใจ เอาใจใส่เด็กชาย ง. อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นกำลังใจให้เด็กชาย ง. สามารถแก้ปัญหของตนเอง และช่วยกระตุ้นให้เด็กชาย ง. สนใจการเรียนมากขึ้นและเป็นที่ปรึกษาช่วยแก้ไขปัญหาก่อนที่จะเกิดขึ้นตามมา

กรณีศึกษารายที่ 5 เด็กชาย จ.

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน

1.1 ปัญหาของเด็กชาย จ. คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีผลการเรียนเฉลี่ย 1.19

1.2 สมมติฐานที่ทำให้เด็กชาย จ. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีดังนี้

1.2.1 ลักษณะส่วนตัวของเด็กชาย จ.

1.2.2 ลักษณะครอบครัว

1.2.3 การจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ลักษณะทั่วไป เด็กชาย จ. เป็นเด็กชายไทยวัย 13 ปี รูปร่างผอม สูง ผิวดำ นัยน์ตาสีน้ำตาล ตาสองชั้น ใบหน้ากลม สุขภาพอนามัยดี

2.1 การสังเกตและบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการเรียนของเด็กชาย จ. ทั้งในและนอกชั้นเรียนโดยทั่วไปพบว่าเด็กชาย จ. เป็นคนพูดน้อย ไม่กล้าแสดงออก เวลาพูดไม่ค่อยกล้าสบตา ชอบก้มหน้าขณะที่ถูกคุย ในขณะที่เรียนเมื่อมีปัญหาสงสัยไม่เข้าใจจะไม่กล้าซักถามอาจารย์ เมื่อเรียกให้ตอบคำถามจะตอบไม่ได้ ทำงานส่งช้า มีเพื่อนสนิทประมาณ 2-3 คน เมื่อว่างจากการเรียน เด็กชาย จ. และเพื่อนจะนั่งคุยกัน แต่โดยส่วนใหญ่จะนั่งเฝ้าฟังเพื่อนมากกว่า ไม่ค่อยพูด

2.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์เด็กชาย จ. และผู้เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์ทราบว่า เด็กชาย จ. เป็นบุตรคนโต เกิดในครอบครัวค่อนข้างมีฐานะ มีมารดาดูแล บิดาเสียชีวิตตอนที่เด็กชาย จ. อายุ 7 ปี มารดาทำธุรกิจส่วนตัว มีสมาชิกภายในครอบครัว 3 คน ได้แก่มารดา และน้องสาว น้องสาวอายุ 11 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เด็กชาย จ. จะรักมารดา เพราะมารดาคอยดูแลช่วยเหลือเอาใจใส่ตลอดเวลา ส่วนน้องสาวก็สนิทกันมาก มีความรักน้องมาก

ทัศนคติที่มีต่อครอบครัว เด็กชาย จ. มีความรู้สึกต่อครอบครัวว่า ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันดี มีความอบอุ่นตลอดเวลา แต่บางครั้งก็รู้สึกว่ามีบิดาอยู่ด้วยคงจะเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์กว่านี้ แต่เป็นไปไม่ได้ แต่มารดาก็ดูแลเอาใจใส่ เป็นทั้งเพื่อนและที่ปรึกษาที่ดี ส่วนน้องสาวจะมีความรักน้องมาก เวลาอยู่บ้านก็จะเล่นกับน้อง น้องจะเชื่อฟัง ให้ความร่วมมือในการขอความช่วยเหลือต่างๆ

ทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน เด็กชาย จ. มีความรู้สึกว่าจะเรียนในห้องเรียน เพื่อนๆคุยกันมาก ทำให้อาจารย์ต้องคอยดูว่าเพื่อน ทำให้เสียเวลาในการเรียน ขาดสมาธิในการเรียน และอาจารย์มักจะให้งานเยอะทำให้ทำงานส่งไม่ทัน

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์แนะแนว ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย จ. เป็นเด็กที่เกียจ ไม่ค่อยพูด เวลาพูดไม่กล้าสบตา ไม่ค่อยมีความกระตือรือร้นในการส่งงาน มีปัญหาในเรื่องการเรียน คือ สอบตกในหลายวิชา เวลาเรียนไม่ค่อยมีสมาธิ มักจะนั่งฟังเพื่อนคุยกันในขณะเรียนทำให้ไม่มีสมาธิ

2.2.3 การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย จ. เป็นเด็กที่เรียนอ่อน คิดช้า ไม่ค่อยส่งงาน ขาดความรับผิดชอบ พูดน้อย เวลาครูตอบคำถามมักจะตอบไม่ได้

2.2.4 การสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชาย จ. เป็นเด็กที่มีปัญหาในการเรียน สอบตกหลายวิชา ขาดความรับผิดชอบในการส่งงานวิชาต่างๆ ต้องให้อาจารย์คอยตามงานตลอด ขณะเรียนในห้องจะไม่ค่อยพูด เป็นคนเกียจขี้มึน ไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียน

2.2.5 การสัมภาษณ์ผู้ปกครองทำให้ทราบข้อมูลว่า เด็กชาย จ. ในขณะที่อยู่ที่บ้านจะไม่ค่อยอ่านหนังสือเรียนทบทวนเท่าที่ควร ทำการบ้านบ้าง เวลาว่างจะชอบเล่นกับน้อง เป็นเด็กที่พูดบ้างแต่ไม่ใช่เด็กช่างคุย มารดาไม่ค่อยมีเวลาตรวจการบ้านหรือการทำงานส่งไม่ค่อยได้ตรวจดูมากนัก ปลอมใจให้เด็กชาย จ. รับผิดชอบเองบ้าง เพราะเห็นว่าเป็นลูกคนโตแล้วก็สามารถดูแลน้องได้ จึงค่อนข้างไวใจในเรื่องการเรียน แต่ผลการเรียนก็ไม่ดี อีกทั้งเหนื่อยจากการทำงานก็ไม่ค่อยได้กวาดขันมากนัก ส่วนใหญ่จะดูแลเรื่องการกินอยู่มากกว่า ประกอบกับเด็กไม่มีบิดาจึงค่อนข้างทะนุถนอมดูแลมาก ไม่เคยดุตำว่ากล่าวให้เสียใจ

2.3 การเยี่ยมบ้าน

จากการเยี่ยมบ้าน สรุปได้ว่า บ้านที่เด็กชาย จ. พักอาศัยอยู่เป็นบ้านของตนเอง เป็นบ้านทาวเฮาส์ 3 ชั้น มีจำนวนสมาชิกในบ้าน 3 คน ประกอบด้วย มารดา และน้องสาว มารดามีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว ส่วนบิดาเสียชีวิตไปแล้วตั้งแต่เด็กชาย จ. อายุ 7 ปี มีมารดาคอยเลี้ยงดูเพียงผู้เดียว ภายในบ้านมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด เด็กชาย จ. มีความสุขมากเมื่ออยู่บ้าน มารดาเป็นคนใจดี รักและตามใจตลอดเวลา ส่วนน้องสาวก็สนิทสนมกันดี เด็กชาย จ. ขณะที่อยู่ที่บ้านจะช่วยทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้แก่ กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างจาน

2.4 การเขียนอัตชีวประวัติ

จากการวิเคราะห์อัตชีวประวัติ พบว่าในครอบครัวเป็นครอบครัวที่อบอุ่นพอสมควร ความสัมพันธ์ในบ้านดี แต่บางครั้งเด็กชาย จ. ก็คิดว่าถ้ามีบิดาอยู่ด้วยก็คงจะดีกว่านี้ คงเป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่นมาก มารดาให้ความสนใจเอาใจใส่ในเรื่องต่างๆ ถ้ามีปัญหา ก็จะปรึกษากับมารดา มารดาจะตามใจให้ความรักอย่างเต็มที่ ในด้านการเรียน ขณะเรียนในห้องจะไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียน เนื่องจาก เพื่อนคุยเสียงดังทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน เวลาอาจารย์ให้ทำงานในห้องจะไม่ค่อยทัน เพื่อนทำให้ทำงานไม่ค่อยเสร็จและส่งงานช้า งานอดิเรก สะสมแสตมป์และโปสการ์ด

2.5 บันทึกประจำวัน

จากการเขียนบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่ากิจกรรมในแต่ละวันของเด็กชาย จ. ทำคล้ายคลึงกันเกือบทุกวัน ตื่นเช้า ไปโรงเรียน มารดาจะไปส่งและรับกลับทุกวัน ถ้าเป็นวันศุกร์และเสาร์จะดูโทรทัศน์ก่อนนอน

2.6 แบบสอบถาม

จากการทำแบบสอบถามปรากฏผลดังนี้

6.1 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่าเด็กชาย จ. ค่อนข้างจะเตรียมอุปกรณ์การเรียนมาบ้าง ไม่ค่อยทบทวนบทเรียน ไม่ค่อยตั้งใจเรียน ส่งงานที่ครูมอบหมายไม่ตรงตามเวลา ไม่ค่อยจะอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนการเรียน ไม่ค่อยตั้งใจทำงานเมื่ออาจารย์สั่งให้ทำงานในห้องเรียน เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจเกี่ยวกับบทเรียน จะไม่กล้าซักถามอาจารย์ให้เข้าใจ ขณะเรียนชวนเพื่อนคุยบ้างเป็นบางครั้ง เอาใจใส่ในการเรียนพอสมควร

6.2 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่า เด็กชาย จ. มีความคิดเห็นด้านอาจารย์ผู้สอนว่า วิธีสอนของอาจารย์ทำให้เด็กชาย จ. ไม่ค่อยเข้าใจในบทเรียน และวิธีถ่ายทอดส่วนใหญ่ไม่น่าสนใจ อาจารย์ไม่มีข้อเสนอแนะทางการเรียน ด้านลักษณะของห้องเรียน ห้องเรียนอากาศถ่ายเทไม่สะดวก การจัดวางของไม่ค่อยเป็นระเบียบ ด้านสื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนไม่ค่อยจะน่าสนใจ

6.3 แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์

จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบว่าเด็กชาย จ. มีความคิดเห็นว่าอาจารย์มักจะใจดี และเป็นคนที่ชอบอาจารย์ใจดี ขณะที่อาจารย์สอนจะตั้งใจฟัง มารดามักพูดเกี่ยวกับการเรียนว่า ให้ขยันเรียนเพื่ออนาคตจะได้สบาย เมื่ออาจารย์ให้การบ้านจะทำเป็นบางครั้ง เมื่อ

ถูกเรียกให้ตอบคำถาม ถ้าเข้าใจก็จะตอบได้ วิชาที่ชอบเรียน คือ ศิลปะ สิ่งที่ทำได้ดีในการเรียน คือ วาดภาพ สิ่งที่ไม่ชอบในการเรียน คือ ให้การบ้านเยอะ และให้ส่งพร้อมกันหลายวิชา ไม่ค่อยได้ทบทวนบทเรียน ในขณะที่ทำข้อสอบมีความวิตกกังวลว่าจะทำข้อสอบได้หรือเปล่า เด็กชาย จ. จะมีความสุขถ้าได้เรียนในวิชาที่ชอบและได้เรียนกับอาจารย์ใจดี เมื่อใกล้สอบจึงจะอ่านหนังสือ เมื่อไม่เข้าใจบทเรียนจะถามเพื่อน สิ่งที่คุณช่วยเหลือในการเรียนคือเป็นที่ปรึกษา

2.7 ระเบียบนสะสม

จากการศึกษาระเบียบนสะสมของเด็กชาย จ. ทำให้ทราบว่าผลการเรียนของเด็กชาย จ. ที่สอบตก ได้แก่วิชา ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ส่วนวิชาที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง คือ วิชาประเทศของเรา การจัดการในบ้าน ส่วนวิชาที่เด็กชาย จ. ทำได้ดี คือ วิชาพลศึกษา ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำชั้น คือ ทำงานช้า ไม่ค่อยพูด ขาดความรับผิดชอบในการทำงานส่ง ควรปรับปรุงในเรื่องการเรียน ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครอง คือ อยากให้อาจารย์ช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการเรียน

3. การวินิจฉัย

จากการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า เด็กชาย จ. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพราะสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากลักษณะส่วนตัว เด็กชาย จ.

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ อดีตชีวประวัติ บ้านที่กประจำวัน และแบบสอบถาม มีผลสอดคล้องกันว่า เด็กชาย จ. เป็นคนที่ไม่ค่อยมีความกระตือรือร้น เฉื่อยชา มีความต้องการความสำเร็จค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการอบรมเลี้ยงดู เนื่องจากเด็กชาย จ. ขาดบิดา ทำให้มารดาเลี้ยงดูแบบตามใจ และไม่ได้กวดขันในเรื่องการศึกษา มีพฤติกรรมการเรียนไม่ถูกต้อง ไม่มีสมาธิในการเรียน ขาดการเตรียมตัวในการเรียน หลังจากเรียนเสร็จในแต่ละวันไม่มีการทบทวน

2. สาเหตุจากลักษณะครอบครัว

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อดีตชีวประวัติ ทำให้สรุปได้ว่าลักษณะครอบครัวเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาย จ. ซึ่งได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ เนื่องจากบิดาเสียชีวิต มีมารดาเลี้ยงดูเพียงคนเดียว ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการดูแลทุกเรื่องมากนัก โดยเฉพาะเรื่องการเรียนรู้

3. สาเหตุจากการจัดการศึกษาในโรงเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถามทำให้สามารถสรุปได้ว่า จำนวนนักเรียนมากเกินไปทำให้อาจารย์ดูแลนักเรียนไม่ค่อยทั่วถึง นักเรียนอยากให้อาจารย์ให้ความสนใจนักเรียนมากขึ้น

4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. การให้การช่วยเหลือโดยตรง ปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ให้คำปรึกษาแก่เด็กชาย จ. โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทางเพื่อให้เด็กชาย จ. พยายามพัฒนาตนเอง มีการตั้งเป้าหมายชีวิต และในขณะที่ให้คำปรึกษา ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาและอาชีพ เพื่อให้เด็กชาย จ. ได้เห็นคุณค่าของการศึกษาและอาชีพเพื่อพัฒนาแรงจูงใจ อันจะมีผลถึงความพยายามพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

1.2 แนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง การสร้างสมาธิในการเรียน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทักษะวิธีการอ่านหนังสือให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมในบทเรียนที่เด็กชาย จ. ไม่เข้าใจ

1.3 เพิ่มแรงจูงใจในการเรียน โดยการให้ข้อมูลการศึกษาและอาชีพ เพื่อให้เด็กชาย จ. มีเป้าหมายในการเรียน มีความพยายาม ความมุ่งมั่นในการเรียน และมีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ถูกต้อง

1.4 ให้ความสนใจและเอาใจใส่เด็กชาย จ. อย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยเหลือและให้กำลังใจ ซึ่งจะทำให้เด็กชาย จ. เกิดความรู้สึกมั่นใจ ซึ่งจะทำให้สามารถพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

1.5 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์แนะแนว อาจารย์ผู้สอนเพื่อขอความช่วยเหลือเอาใจใส่ ให้กำลังใจ และเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น ช่วยกันแก้ไขปัญหาเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กชาย จ. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีบุคลิกภาพที่ดี

1.6 ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับมารดา เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กชาย จ. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของเด็กชาย จ.

2. การให้ความช่วยเหลือทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference) 1 ครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยอาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ อาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อขอความร่วมมือในการให้กำลังใจ เอาใจใส่ และเข้าใจ

พฤติกรรมการณ์เรียนที่เกิดขึ้น ช่วยกันแก้ไขเพื่อให้ เด็กชาย จ. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข ผลจากการประชุมปรึกษารายกรณี อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ อาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ความร่วมมือในการดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเด็กชาย จ. มากขึ้น

5. การทำนายผล

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของเด็กชาย จ. พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีสาเหตุเนื่องมาจากลักษณะส่วนตัว ลักษณะครอบครัว การจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสาเหตุดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ ถ้าหากเด็กชาย จ. ให้ความร่วมมือ รวมทั้งบิดามารดาและบุคลากรในโรงเรียนมีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ผู้วิจัยทำนายผลว่าสาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงมากนัก ถ้าหากเด็กชาย จ. ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างแท้จริง ก็สามารถช่วยเหลือได้ นอกจากนี้เด็กชาย จ. ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเป็นอย่างดีแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาย จ. ก็น่าจะสูงขึ้น

6. การติดตามผล

หลังจากได้ให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะๆ ได้ปรากฏผลดังนี้

1. จากการสังเกตและการสัมภาษณ์เด็กชาย จ. สรุปได้ว่า เด็กชาย จ. มีพฤติกรรมในการเรียน นิสัยทางการเรียน เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น เช่น มีสมาธิในการเรียน มีความสนใจเรียนมากขึ้น มีพฤติกรรมการณ์เรียนที่ถูกต้อง
2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ผู้สอน สรุปได้ว่า เด็กชาย จ. มีพฤติกรรมการณ์เรียนที่ดีขึ้น
3. จากรายงานผลการเรียน เด็กชาย จ. มีผลการเรียนสูงขึ้น จากเดิมเคยได้ผลการเรียนเฉลี่ย 1.19 แต่ปัจจุบันมีผลการเรียนเฉลี่ย 1.22 นับว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

7. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเด็กชาย จ. มีดังนี้

เด็กชาย จ. ควรเข้าใจตนเองและรู้จักตนเองมากขึ้น มีการตั้งเป้าหมายสำหรับอนาคตของตนเอง และมีความพยายามมุ่งมั่น อดทนทำในสิ่งที่ตนเองได้ตั้งเป้าหมายไว้ให้ประสบความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

2.1 มารดาควรให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ คอยให้กำลังใจ และให้ความอบอุ่นแก่เด็ก

2.2 อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ฝ่ายแนะแนว และอาจารย์ประจำวิชาต่างๆ อาจารย์ผู้เกี่ยวข้องดังกล่าว ควรให้ความสนใจติดตามและเอาใจใส่เด็กชาย จ. รวมทั้งให้การเสริมแรงในพฤติกรรมที่ดีในการเรียน เพื่อให้พฤติกรรมดังกล่าว คงทนถาวร

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และแนวทางในการดำเนินการช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม โดยศึกษาเป็นรายกรณี

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 1.47

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 5 คน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 1.47 ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตและบันทึกการสังเกต
2. แบบสัมภาษณ์และบันทึกการสัมภาษณ์
3. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน
4. อัดชีวประวัติ
5. บันทึกประจำวัน
6. แบบสอบถาม
 - 6.1 แบบสอบถามนิสัยในการเรียน
 - 6.2 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน
 - 6.3 แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์
7. ระเบียนสะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง 5 คน เป็นรายกรณี โดยใช้กระบวนการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน
2. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. กรณีศึกษารายที่ 1 เด็กชาย ก.

1.1 ประวัติ

เด็กชาย ก. เป็นบุตรคนสุดท้องในจำนวน 4 คน ของครอบครัวฐานะทางเศรษฐกิจจัดอยู่ในประเภทค่อนข้างมีฐานะ โดยบิดาประกอบอาชีพทำธุรกิจส่วนตัวเป็นเจ้าของโรงพิมพ์ ส่วนมารดาเป็นแม่บ้าน พี่ชายคนโตมีครอบครัวและแยกบ้านออกไป ส่วนพี่สาวที่ทำงานแล้วก็ย้ายไปอยู่หอพักใกล้ที่ทำงาน พี่สาวอีกคนอยู่หอพักของมหาวิทยาลัย เด็กชาย ก. จึงอยู่บ้านกับบิดามารดาเพียง 3 คน บิดาจะกลับบ้านดึกทำให้มารดาโกรธและชวนทะเลาะมารดาดื่มเบียร์กับเพื่อนบ้านเป็นประจำ ทำให้เมาแล้วทะเลาะกับบิดาบ่อยมาก ถ้าทะเลาะกันรุนแรง มารดาจะให้เด็กชาย ก. ไปอยู่บ้านญาติ ผลการเรียนของเด็กชาย ก. ในระดับประถมศึกษาจัดอยู่ในระดับต่ำ เคยสอบตกและซ้ำชั้น ปัจจุบันเด็กชาย ก. มีอายุ 14 ปี เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ มีสุขภาพอนามัยดี รูปร่างสูง ผิวดำ อบอุ่นใจแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีบุคลิกภาพแบบมีความต้องการความสำเร็จน้อย ขาดความคาดหวังในเรื่องของการเรียน

1.2 ปัญหา

จากการศึกษา พบว่า เด็กชาย ก. มีปัญหาในเรื่องการเรียน คือ ขาดความสนใจในการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สอบตกหลายวิชา โดยมีส่วนสาเหตุจากพื้นฐานความรู้เดิมไม่ดี ขาดความอบอุ่นในครอบครัว มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม รู้สึกท้อแท้ต่อการเรียน มีพฤติกรรมในการเรียนไม่ถูกต้อง ขาดเรียนบ่อย

1.3 การช่วยเหลือ

ให้การช่วยเหลือเด็กชาย ก. โดยการให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง เพื่อให้เด็กชาย ก. เกิดตระหนักถึงผลดีของการศึกษา เข้าใจตนเอง เข้าใจสภาพปัญหาของตนเอง ซึ่งเป็นการนำไปสู่การยอมรับตนเองและพยายามพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนโดยการให้ข้อมูลการศึกษาต่อและอาชีพ อีกทั้งการแนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง

1.4 สรุปและติดตามผล

หลังจากให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำแล้ว ปรากฏว่า เด็กชาย ก. มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ขาดเรียนน้อยลง มีแนวความคิดเกี่ยวกับการศึกษาเปลี่ยนไป เข้าใจตนเองมากขึ้น มีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น รวมทั้งมีผลการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

2. กรณีศึกษารายที่ 2 เด็กชาย ข.

2.1 ประวัติ

เด็กชาย ข. เป็นบุตรคนสุดท้องในจำนวน 4 คน ของครอบครัวฐานะทางเศรษฐกิจดี อยู่กับบิดามารดา ปู่ ย่า พี่ชาย 2 คน และพี่สาว 1 คน บิดาประกอบอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว ส่วนมารดาเป็นแม่บ้าน บิดาเป็นคนอารมณ์ร้อน โมโหง่าย เมื่อลูกได้ผลการเรียนต่ำจะลงโทษรุนแรง แต่มารดาจะเป็นคนใจดี คอยดูแลทุกอย่างในบ้าน เด็กชาย ข. จะสนิทกับมารดา มากกว่าบิดา ในเวลาว่างเด็กชาย ข. จะเล่นเกมคอมพิวเตอร์มาก ซึ่งมารดาจะคอยเตือนแต่ก็ไม่เชื่อฟัง ปัจจุบันเด็กชาย ข. มีอายุ 13 ปี เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีสุขภาพแข็งแรง รูปร่างสูง ผิวดำ พูดเก่ง เสียงดังฟังชัด ขาดความรับผิดชอบในการเรียน ไม่มีความกระตือรือร้น มีความต้องการความสำเร็จน้อย เมื่อการเรียน ขาดความหวังในเรื่องการเรียน

2.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า เด็กชาย ข. มีปัญหาลักษณะส่วนตัวและปัญหาในเรื่องการเรียน คือ สอบตกหลายวิชา ซึ่งอาจเนื่องมาจากปัญหาทางครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู เพราะเด็กชาย ข. อยู่กับ ปู่ ย่า และมารดา ซึ่งมีการเลี้ยงดูแบบตามใจ จนทำให้เด็กชาย ข. เป็นคนที่ชอบทำอะไรตามใจตนเอง ขาดความพยายามและเกียจคร้านในเรื่องการเรียน เด็กชาย ข. มีปัญหาในเรื่องการเรียน คือ เรียนไม่เข้าใจ ขาดความตั้งใจจริง และไม่มีสมาธิในการเรียน เมื่อหน่ายในการเรียน มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษา รวมทั้งมีพฤติกรรมในการเรียนไม่ถูกต้อง จากปัญหาเหล่านี้ทำให้เด็กชาย ข. ขาดความหวังในเรื่องการเรียน เกิดความท้อแท้และทำให้ผลการเรียนต่ำในที่สุด

2.3 การช่วยเหลือ

การให้การช่วยเหลือเด็กชาย ข. คือ การให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง เพื่อให้เด็กชาย ข. ได้เข้าใจตนเองและความต้องการของตนเอง นอกจากนี้ยังให้คำแนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กชาย ข. ได้เข้าใจ และได้ใช้ความสามารถที่ตนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน อีกทั้งให้ข้อมูลของการศึกษาต่อและอาชีพ เพื่อให้เด็กชาย ข. มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และมีโลกทัศน์กว้างขวาง

2.4 สรุปและติดตามผล

หลังจากให้คำปรึกษาและคำแนะนำแล้ว เด็กชาย ข. มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนมากขึ้น เข้าใจตนเอง มีพฤติกรรมการเรียนที่ดี และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. กรณีศึกษารายที่ 3 เด็กชาย ค.

3.1 ประวัติ

เด็กชาย ค. เป็นบุตรคนแรกในจำนวน 2 คน ของครอบครัว ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี บิดาประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ ส่วนมารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวค้าขายน้ำมัน บิดาทำงานในต่างประเทศจะกลับบ้านเดือนละ 1 ครั้ง เด็กชาย ข. ต้องอยู่กับมารดา มีมารดาคอยดูแล แต่ก็ไม่ค่อยมีเวลาให้เด็กชาย ค. มากนักเพราะต้องทำงานหนักเหมือนกัน ความสัมพันธ์กับบิดาค่อนข้างห่างเหินกัน ในครอบครัวมีคุณปู่อยู่ด้วยซึ่งเลี้ยงดูแบบตามใจหลานมาก ปัจจุบันเด็กชาย ค. มีอายุ 13 ปี เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกมัธยม กรุงเทพมหานคร มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ มีสุขภาพอนามัยดี รูปร่างเล็ก ผิวคล้ำ อุปนิสัยร่าเริง แจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ดี พูดเก่ง ขาดความคาดหวังในเรื่องการเรียน เบื่อการเรียน ไม่มีความกระตือรือร้น มีความต้องการความสำเร็จต่ำ ขาดความพยายาม

3.2 ปัญหา

จากการศึกษา พบว่า เด็กชาย ค. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากลักษณะส่วนตัว ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่มีความพยายามในเรื่องการเรียน เรียนไม่เข้าใจแล้วไม่กล้าซักถาม เบื่อหน่ายการเรียน ไม่มีสมาธิในการเรียน ขอบย่ายที่นั่งขณะเรียน นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมในการเรียนไม่ถูกต้อง เกียจคร้านในเรื่องการเรียน ขาดความรับผิดชอบในการเรียน

3.3 การช่วยเหลือ

การให้การช่วยเหลือเด็กชาย ค. คือ การให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง เพื่อให้เด็กชาย ค. ได้เข้าใจตนเองและความต้องการของตนเอง ให้คำแนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กชาย ค. ได้เข้าใจวิธีการเรียนที่ดี และให้ข้อมูลของการศึกษาและอาชีพ เพื่อให้

เด็กชาย ค. เกิดแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น มีความคาดหวังทางการเรียน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กชาย ค. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3.4 สรุปผลและติดตามผล

หลังจากให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำแล้ว ปรากฏว่าเด็กชาย ค. มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น เล่นเกมคอมพิวเตอร์น้อยลง รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน มีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น ทำการบ้านส่งครู มีความพยายามมากขึ้น มีทัศนคติที่มีต่อการศึกษา มีผลการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

4. กรณีศึกษารายที่ 4 เด็กชาย ง.

4.1 ประวัติ

เด็กชาย ง. เป็นบุตรคนแรก ในจำนวน 2 คน ฐานะทางเศรษฐกิจดี บิดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวค้าขายพลอย ส่วนมารดาอาชีพแม่บ้าน ภายในครอบครัวทุกคนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน บิดาเป็นคนเข้มงวด ระเบียบ แต่ไม่ค่อยมีเวลาดูแลบุตรมากนักเพราะต้องทำงานหนักเป็นธุรกิจของตนเอง ติดต่อกับลูกบ้างน้อยๆ ส่วนมารดาใจดี คอยดูแลตลอดเวลา มีเวลาให้กับลูก แต่ในเรื่องการเรียนไม่ได้เข้มงวดกวดขันมากนัก ปัจจุบันเด็กชาย ง. มีอายุ 13 ปี เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกมัธยม กรุงเทพมหานคร มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ มีสุขภาพอนามัยดี รูปร่างสูงโปร่ง ผอม ผิวขาว อุปนิสัยเย็บ ไม่ค่อยพูด ทำทางครุ่นคิดตลอดเวลา

4.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า เด็กชาย ง. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากลักษณะส่วนตัวคือ เป็นคนที่ไม่ค่อยพูด ไม่กล้าซักถามขณะที่เรียน ไม่มีความรับผิดชอบในการทำการบ้านส่ง ไม่มีความพยายามในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ไม่มีสมาธิในการเรียน และลักษณะครอบครัว บิดามารดาไม่มีเวลาในการดูแลในเรื่องการเรียน สภาพแวดล้อมที่บ้านเป็นแหล่งชุมชนเสียงดังทำให้ไม่มีสมาธิในการทบทวนบทเรียน และการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีจำนวนนักเรียนในห้องมากเกินไปทำให้ไม่ได้รับการเอาใจใส่อย่างทั่วถึง

4.3 การช่วยเหลือ

ให้การช่วยเหลือเด็กชาย ง. โดยการให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง เพื่อให้เด็กชาย ง. ได้เข้าใจปัญหาของตนเอง รู้จักตนเองมากขึ้น ตระหนักถึงสาเหตุของปัญหา และพยายามปรับปรุงตนเอง นอกจากนี้ยังได้แนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียน อีกทั้งให้ข้อมูล และข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อและอาชีพ เพื่อให้เด็กชาย ง. เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

4.4 สรุปผลและติดตามผล

หลังจากให้คำปรึกษา เด็กชาย จ. มีความคิดเกี่ยวกับตนเองดีขึ้น มีพฤติกรรมในการเรียนและมีแรงจูงใจในการเรียนดีขึ้น มีสมาธิในการเรียน อีกทั้งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

5.กรณีศึกษารายที่ 5 เด็กชาย จ.

5.1 ประวัติ

เด็กชาย จ. เป็นบุตรคนแรก ในจำนวน 2 คน ของครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจดี มารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีสมาชิกภายในบ้าน 3 คน คือ มารดา และน้องสาว ส่วนบิดาได้เสียชีวิตไปตั้งแต่อายุ 7 ปี มารดาดูแลบุตรด้วยตนเองตลอดมา ให้ความรักความเอาใจใส่และความอบอุ่น แต่ในด้านการเรียนไม่ได้เข้มงวดกวดขันเรื่องการเรียนมากนัก เพราะต้องทำงานนอกบ้านและดูแลความเป็นอยู่ของบุตร ส่วนกับน้องสาวก็เข้ากันได้ดี ปัจจุบันเด็กชาย จ. มีอายุ 13 ปี เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ มีสุขภาพอนามัยดี รูปร่าง ผอม สูง ผิวขาว อุปนิสัยเป็นคนพูดน้อย เวลาพูดไม่กล้าสบตา ชอบก้มหน้าขณะที่พูดคุย ไม่กล้าแสดงออก ขาดความกระตือรือร้นในการทำงานหรือทำการบ้าน ขาดความรับผิดชอบ มีบุคลิกภาพแบบมีความต้องการความสำเร็จน้อย

5.2 ปัญหา

จากการศึกษา พบว่าเด็กชาย จ. มีปัญหาในเรื่องการเรียน คือ ขาดความสนใจในการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน สอบตกหลายวิชา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยมีสาเหตุมาจากมีพฤติกรรมการเรียนไม่ถูกต้อง ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ขาดความรับผิดชอบในการเรียน มีบุคลิกภาพแบบเฉื่อยชืด ทำให้ในเวลาเรียนไม่กล้าซักถามเมื่อเกิดปัญหาไม่เข้าใจในบทเรียน

5.3 การช่วยเหลือ

ให้การช่วยเหลือเด็กชาย จ. โดยการให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง เพื่อให้เด็กชาย จ. เกิดตระหนักถึงผลดีของการศึกษา เข้าใจตนเอง เข้าใจสภาพปัญหาของตนเอง ซึ่งเป็นการนำไปสู่การยอมรับตนเอง และพยายามพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่ดีขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน โดยการให้ข้อมูลการศึกษาต่อและอาชีพ อีกทั้งการแนะแนววิธีการเรียนที่ถูกต้อง

5.4 สรุปและติดตามผล

หลังจากให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำแล้ว ปรากฏว่าเด็กชาย จ. มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น มีพฤติกรรมในการเรียน นิสัยทางการเรียน เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น มีสมาธิในการเรียน รวมทั้งมีผลการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

การวินิจฉัย

จากการศึกษากรณีผู้รับการศึกษาทั้ง 5 ราย ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สามารถวินิจฉัยได้ดังนี้

1. เด็กชาย ก. จากการศึกษาพบว่า เด็กชาย ก. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเนื่องจากจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียน คือ ขาดความสนใจในการเรียน ไม่มีความกระตือรือร้น ไม่มีความพยายามในการทำงานที่ยาก ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ขาดการเตรียมตัวในการเรียน หลังจากรียนแล้วไม่ทบทวนบทเรียน ขาดเรียนบ่อย และเกิดจากลักษณะครอบครัว คือ บิดามารดาทะเลาะกันบ่อย ๆ ทำให้ขาดความอบอุ่นในครอบครัว บิดามารดาทำงานจนไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการเรียน

2. เด็กชาย ข. จากการศึกษาพบว่า เด็กชาย ข. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเนื่องจากจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียน คือ ไม่มีความสนใจในการเรียน ไม่มีความกระตือรือร้น ไม่มีความพยายามในการทำงานให้สำเร็จ เวลาเรียนในห้องไม่มีสมาธิในการเรียน ชอบคุยกับเพื่อนในห้อง ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่กล้าซักถามครู หลังจากรียนแล้วไม่ทบทวนบทเรียน ใช้เวลาว่างไม่เป็นประโยชน์ มักจะเล่นเกมคอมพิวเตอร์ และเกิดจากลักษณะครอบครัวคือ บิดามารดาไม่ค่อยมีเวลาในการเข้มงวดในอ่านหนังสือ และได้รับการเลี้ยงดูแบบตามใจ

3. เด็กชาย ค. จากการศึกษาพบว่า เด็กชาย ค. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเนื่องจากจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียนคือ ไม่มีความกระตือรือร้น ไม่มีความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหา ไม่มีความพยายามในการทำงานที่ยากให้ประสบความสำเร็จ ขณะเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน ย้ายที่นั่งในห้องเรียนบ่อย ไม่มีการทบทวนบทเรียน ไม่ทำการบ้านส่ง และเกิดจากลักษณะครอบครัว คือ บิดามารดาไม่ค่อยมีเวลาในการดูแลและเอาใจใส่ในเรื่องการเรียนและได้รับการเลี้ยงดูแบบตามใจ

4. เด็กชาย ง. จากการศึกษาพบว่า เด็กชาย ง. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเนื่องจากจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียน คือ เป็นคนที่ไม่ค่อยพูด เมื่อเรียนแล้วไม่เข้าใจทำให้ไม่กล้าซักถามครู เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่มีสมาธิในการเรียน

5. เด็กชาย จ. จากการศึกษาพบว่า เด็กชาย จ. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเนื่องจากจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียน คือ เป็นคนที่เฉื่อยชา ทำงานต่างๆ ช้า ไม่ค่อยมีความกระตือรือร้นไม่ทำการบ้านส่ง ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่มีการทบทวนบทเรียน ไม่มีการเตรียมตัวก่อนเรียน ไม่กล้าซักถามขณะเรียน และเกิดจากลักษณะครอบครัว คือ บิดาเสียชีวิตตั้งแต่เด็ก

สรุปการวินิจฉัยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 คน พบว่า ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีสาเหตุดังต่อไปนี้

1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง คือ

1.1 ลักษณะส่วนตัวไม่เหมาะสม จากการศึกษาทั้ง 5 ราย พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดความสนใจในการเรียน ขาดความกระตือรือร้น ไม่มีความรับผิดชอบ ขาดความพยายามในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ไม่รู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์

1.2 พื้นฐานทางการเรียนเดิม จากการศึกษาทั้ง 5 ราย พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีพื้นฐานทางการเรียนในระดับประถมศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร

1.3 นิสัยในการเรียน จากการศึกษาทั้ง 5 ราย พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่ส่งงานหรือการบ้านที่ครูสั่ง ขาดเรียนบ่อย ขณะเรียนเมื่อไม่เข้าใจในบทเรียนไม่กล้าซักถามครู คอยในเวลาเรียนทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่ทบทวนบทเรียนเมื่อเรียนเสร็จในแต่ละวัน ไม่มีการเตรียมตัวอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนเรียน ไม่มีสมาธิในการเรียน

1.4 การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษา จากการศึกษาทั้ง 5 ราย พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่ชอบวิชาที่ให้การบ้านเยอะ เมื่อครูถามแล้วตอบไม่ได้ทำให้ไม่อยากเรียน วิชาที่เรียนไม่เข้าใจและทำการบ้านไม่ได้จะไม่อยากเรียน

2. สาเหตุจากลักษณะครอบครัวของนักเรียน คือ

2.1 บิดามารดาไม่มีเวลาดูแลเกี่ยวกับเรื่องการเรียน เนื่องจากต้องทำงาน

2.2 ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ ซึ่งส่งผลต่อปัญหาวินัยในการเรียน

2.3 ความสัมพันธ์กับบิดามารดาไม่ดี

3. สาเหตุจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน คือ ขนาดของห้องเรียนไม่เหมาะสม จำนวนนักเรียนในแต่ละห้องมีมากเกินไปทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนไม่น่าเรียน ครูดูแลไม่ทั่วถึง

การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริมกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ราย โดยการปฏิบัติดังนี้

1. การให้คำปรึกษา โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบนำทางและไม่นำทาง การให้ความสนใจ การเอาใจใส่ ยอมรับและเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่น เกิดความมั่นใจในตนเองพร้อมที่จะแก้ไขปัญหา

2. ให้นักเรียนตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียน ว่าเมื่อจบการศึกษาแล้วจะศึกษาต่อทางด้านใด เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน

3. แนะนำวิธีการเรียน วิธีการสร้างสมาธิในการเรียน วิธีการอ่านหนังสือให้มีประสิทธิภาพ ให้ข้อมูลทางการศึกษาและอาชีพ

4. การประชุมปรึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาที่นักเรียนประสบอยู่ และหาแนวทางแก้ไข รวมทั้งร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหา

การทำนายผล

จากการศึกษารายกรณีทั้ง 5 ราย พบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีสาเหตุมาจาก ตัวนักเรียนเอง ภูมิหลังทางครอบครัว และการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งปัญหาดังกล่าวไม่รุนแรงมากนัก สามารถแก้ไขได้ ถ้าหากได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างยังให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างดี จึงคาดว่าปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้

การติดตามผล

จากการติดตามผล ผู้วิจัยได้ติดตามผลดังนี้

1. จากการสังเกต การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา มีความสนใจเรียนมากขึ้น และมีแนวคิดเกี่ยวกับตนเองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และอาจารย์ผู้สอน ทราบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น มีความตั้งใจเรียนมากขึ้น

3. จากผลการสอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้รับการศึกษา ปรากฏว่า ผู้รับการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นดังนี้

กรณีศึกษารายที่ 1 เด็กชาย ก. มีผลการเรียน 1.47 หลังได้รับการศึกษา มีผลการเรียน 1.50
กรณีศึกษารายที่ 2 เด็กชาย ข. มีผลการเรียน 1.38 หลังได้รับการศึกษา มีผลการเรียน 1.41
กรณีศึกษารายที่ 3 เด็กชาย ค. มีผลการเรียน 1.09 หลังได้รับการศึกษา มีผลการเรียน 1.20
กรณีศึกษารายที่ 4 เด็กชาย ง. มีผลการเรียน 1.44 หลังได้รับการศึกษา มีผลการเรียน 2.00
กรณีศึกษารายที่ 5 เด็กชาย จ. มีผลการเรียน 1.19 หลังได้รับการศึกษา มีผลการเรียน 1.22

การอภิปรายผล

จากการวินิจฉัยนักเรียนทั้ง 5 คน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลจากการศึกษารายกรณีสรุปได้ว่า ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียน เกิดจากสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง คือ

1.1 ลักษณะส่วนตัวไม่เหมาะสม จากการศึกษารายกรณีทั้ง 5 ราย พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดความสนใจในการเรียน ขาดความกระตือรือร้น ไม่มีความรับผิดชอบ ขาดความพยายามในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ไม่รู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ซึ่งสอดคล้องกับสุรตน์ อังกรวิโรจน์ (2532 : 4 – 6) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบ ย่อมจะช่วยให้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบที่ผลักดันให้บุคคลต้องการความสำเร็จสูงขึ้น กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ก้าวหน้าขึ้น ความสนใจเป็นการแสดงออกซึ่งความชอบพอเป็นแรงผลักดันให้บุคคลกระทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อความสำเร็จในการเรียน

1.2 พื้นฐานทางการเรียนเดิม จากการศึกษาทั้ง 5 ราย พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีพื้นฐานทางการเรียนในระดับประถมศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญในการเรียน เพราะเนื้อหาวิชาในการเรียนต่อเนื่องกัน คือผู้ที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ดี จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานดีมาจากชั้นประถมศึกษาด้วย ซึ่งในระดับมัธยมศึกษาจะมีเนื้อหาซับซ้อนมากขึ้น และมีความยากมากขึ้น นักเรียนที่มีความอดทนและความพยายามจะสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้ดี แต่ถ้าไม่มีความพยายาม ขาดความสนใจในการเรียนจะทำให้เรียนไม่เข้าใจ และเกิดความเบื่อหน่ายในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับประจิม เมืองแก้ว (2536 : 132 - 141) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 4 คน ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือ การมีพื้นฐานการเรียนขณะที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาไม่ผลการเรียนต่ำ จึงส่งผลมาถึงการเรียนในระดับมัธยมศึกษา ทำให้เข้าใจบทเรียนได้ยากขึ้น เนื่องจากเนื้อหาวิชาในระดับมัศึกษาย่อมมีความละเอียดและยากกว่าในระดับประถมศึกษา ฉะนั้นเมื่อเรียนในระดับประถมศึกษาไม่เข้าใจการเรียนในระดับมัธยมศึกษาจึงต้องใช้ความพยายามเพิ่มมากขึ้น

1.3 นิสัยในการเรียน พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่ส่งงานหรือการบ้านที่ครูสั่ง ขาดเรียนบ่อย ขณะเรียนเมื่อไม่เข้าใจในบทเรียนไม่กล้าซักถามครู คอยในเวลาเรียนทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่ทบทวนบทเรียนเมื่อเรียนเสร็จในแต่ละวัน ไม่มีการเตรียมตัวอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนเรียน ไม่มีสมาธิในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีระพร จันทโนทก (2538 : 20) กล่าวว่า นิสัยในการเรียน ทักษะคิดในการเรียน และการปรับตัว มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัยในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

1.4 การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษา พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่ชอบวิชาที่ให้การบ้านเยอะ เมื่อครูถามแล้วตอบไม่ได้ทำให้ไม่อยากเรียน วิชาที่เรียนไม่เข้าใจ และทำการบ้านไม่ได้จะไม่อยากเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุรัตน์ อังกูรวิโรจน์ (2532 : 4 – 6) กล่าวว่า ทัศนคติทางการเรียน มีอิทธิพลโดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อครู วิธีการสอนของครู โรงเรียน และกระบวนการเรียนการสอน ยอมรับ วัตถุประสงค์และคุณค่าของการศึกษาแล้วย่อมก่อให้เกิดแรงจูงใจ กำลังใจอันที่จะมีความขยัน เอาใจใส่ มานะพยายามตั้งใจเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ แต่หากว่านักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนแล้วย่อมเป็นเหตุให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้เบื่อหน่าย หหมดกำลังใจเรียน ซึ่งทำให้ผลการเรียนตกต่ำด้วย

2. สาเหตุจากลักษณะครอบครัวของนักเรียน คือ

2.1 บิดามารดาไม่มีเวลา เป็นปัจจัยสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะบิดามารดาที่มีความพร้อมย่อมเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้ และความอบอุ่นแก่นักเรียนได้ดี จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากบิดามารดาไม่มีเวลาในการดูแลเอาใจใส่ในการทำการบ้าน และการหาความรู้ของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของสัมภาษณ์ ฉัตรบุปผา (2529 : 52) ได้ศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ จากผลการวิจัยพบว่า ความเอาใจใส่ของผู้ปกครองมีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะว่าเมื่อผู้ปกครองให้ความเอาใจใส่ต่อนักเรียนก็จะเป็นแรงกระตุ้นหรือส่งเสริมให้นักเรียนมีความพยายามในการเรียนมากขึ้น ซึ่งตรงข้ามกับเด็กที่ผู้ปกครองไม่สนใจ ขาดความเอาใจใส่ ก็จะทำให้เด็กขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ผลที่ตามมาคือไม่สามารถที่จะเรียนได้ดีตามความต้องการ

2.2 ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจของบิดามารดา ส่งผลต่อปัญหาด้านระเบียบวินัยในการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับอัจนรา สุขารมณ์ และอรพินทร์ ชูชม (2530 : 11 – 40) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือองค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา แบ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของฮิลเลียด และรอธ (Hillard and Roth. 1969 : 428) ได้ศึกษาทัศนคติของมารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พบว่ามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมากกว่ามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

2.3 ความสัมพันธ์กับบิดามารดาไม่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา ศิริตันติกร (2514 : 27 – 31) ได้สำรวจสภาพแวดล้อมทางบ้านที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าสภาพบ้านที่ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนดี ได้แก่ การมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลภายในบ้านและนักเรียน ส่วนสภาวะครอบครัวที่เป็นผลเสียต่อการเรียนของนักเรียน ได้แก่ บิดามารดามีความรู้น้อย มีรายได้น้อย มีสภาพแวดล้อมทางบ้านไม่ดี

3. สาเหตุจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน คือ ขนาดของห้องเรียนไม่เหมาะสมจำนวนนักเรียนในแต่ละห้องมีมากเกินไปทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนไม่น่าเรียน ครูดูแลไม่ทั่วถึง การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 37 – 39) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในด้านโรงเรียนว่า โรงเรียนและการจัดการศึกษาในโรงเรียนมีความสำคัญมากต่อสภาพการเรียนการสอน อันมีผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถของนักเรียน เพราะนักเรียนจะมีความสุขต่อการเรียนการสอนหรือไม่ขึ้นอยู่กับการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดอาคารสถานที่ในโรงเรียน อัตราเฉลี่ยของครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

จากการศึกษารายกรณีทั้ง 5 ราย นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น มีทัศนคติต่อการศึกษามีความสนใจเรียนมากขึ้น และมีแนวคิดในการปรับเปลี่ยนตนเองไปในทางที่ดีขึ้น และจากผลการสอบนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้
 - 1.1 ควรปรึกษาครูเมื่อไม่เข้าใจในบทเรียน
 - 1.2 ควรทบทวนบทเรียนหลังเรียนเสร็จในแต่ละวัน
 - 1.3 ควรอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนเรียน
 - 1.4 ควรพยายามทำการบ้านและงานให้เสร็จทันเวลาที่ครูกำหนด
 - 1.5 ควรจัดทำตารางเรียนให้เหมาะสมกับตนเองและปฏิบัติตามตารางที่จัดไว้
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้
 - 2.1 บิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ควรดูแล

พฤติกรรมนักเรียน ควรถามนักเรียนเกี่ยวกับการเรียน ควรดูแลการทำการบ้านและการส่งงานที่ครูสั่ง

2.2 อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่เกี่ยวข้อง
ควรจัดการสอนเสริมให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ควรจัดกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
ควรจัดโครงการพัฒนานักเรียนที่เรียนอ่อน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษารายกรณีในพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอื่น ๆ เช่น พฤติกรรม
เบี่ยงเบนทางเพศ พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน การปรับตัวกับเพื่อน

3.2 การศึกษารายกรณีควรใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 6 เดือน และศึกษาอย่างต่อเนื่อง
เนื่องจะทำให้ทราบผลของการพัฒนาพฤติกรรมและสาเหตุของปัญหาชัดเจนยิ่งขึ้น

3.3 ควรจะต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดี เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกไว้วางใจ เกิดความ
เชื่อมั่น กล้าที่จะระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมาซึ่งจะทำให้การแก้ไขและการวางแผนทางใน
การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ถูกต้อง อีกทั้งผู้ศึกษาจะต้องมีเวลาในการศึกษาอย่าง
เต็มที่และต่อเนื่อง และควรศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในอนาคตหลังจากให้ความช่วยเหลือไป
แล้ว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์. (2529). การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. (2528, มิถุนายน - ตุลาคม). "แนวความคิดการศึกษาไทย," วารสารมิตรครู. 70(5) : 84.
- คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2520). รายงานการวิจัยประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา : องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ห.จ.ก. เอราวัณการพิมพ์.
- คมเพชร จันทรศุกถ. (2529). การแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- จินตนา ช้างจิตวิสุทธิ. (2529). การวิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและสูงกว่าระดับความสามารถ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จำเนียร ช่างโชติ. (2527). เทคนิคการแนะแนว. นนทบุรี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- ดวงกมล วงษ์ศรีหัส. (2541). การศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวในครอบครัวระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนวัดบางขัน อำเภอกลองหลวง ปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เดโช สวานานนท์. (2512). ปทานุกรมจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียน.
- ธวัชรธร พิมพ์งาม. (2538). การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ลพบุรี. : วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ. (2542). การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ. : วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์. (2530). การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- นันทิกา แยมสรวล. (2529). การศึกษาเฉพาะกรณี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและ
การแนะแนว. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุหงา วชิระศักดิ์มงคล. (2523). การแนะแนวเบื้องต้น. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- ✓ ประจิม เมืองแก้ว. (2536). การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอบึงสามพัน จังหวัดกำแพงเพชร.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : บัณฑิตการพิมพ์.
- ประยุทธ์ วัชรประดิษฐ์. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและระดับความมุ่งมั่นในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยม
สาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)
กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคนอื่น ๆ. (2520). การศึกษาเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ต่ำกว่าระดับความสามารถ. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ✓ พนม ลิ้มอารีย์. (2538). การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. มหาสารคาม : ภาควิชาการแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ✓ พรหมธิดา แสนคำเครือ. (2531). สุขภาพจิตในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2522). จิตวิทยาการแนะแนว. คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- ✓ รุ่งทิพย์ ยอดประดู่. (2537). การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มี
พฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน โรงเรียนนาหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ วราภรณ์ ตระกูลสฤณี. (2543). จิตวิทยาการปรับตัว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริม
วิชาการ.
- วัชรภรณ์ อภิวัชรางกูร. (2535). การศึกษารายกรณีของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล
สุราษฎร์ธานีที่มีแนวโน้มกระทำอัตวินิบาตกรรม. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการ
ศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ วัชร ทรัพย์มี. (2531). การแนะแนวในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

วัฒนา พุ่มเล็ก. (2513). การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สมพร สุทัศน์ย์. (2541). จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัมภาษณ์ ฉัตรบุผา (2529). การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สุภาพรณ โคตรจรัส. (2528). ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมาลี สังข์ศรี. (2520). ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อารี ดันท์เจริญรัตน์. (2526). การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

Anastasi, Ann. (1950, January). Intelligence and Family size," *Psychological Bulletin*. 53 (2) : 187 – 209.

Coffee, James M. (1968, April). "A study of Factors Related to Academic Success in a Selected, Population of Seventh Grade Students," *Dissertation Abstracts International*. 29(5) : 52 – 56.

Duarte, Penelope Maria. (1990). *Gifted Adults' Perceptions of Influential factors in their Achievements and Adjustment : A Case Study of Selected Participants of the Major Work Program in Cleveland, Ohio*. Dissertation Ph.D. (Psychology). Ohio : Graduate School, Kent State University. Photocopied.

Havighurst. Robert J. (1963). "Condition Productive of Superior Children," *Studies in Adolescence*. 506. New York: The Macmillan Company.

Mehrens, William A. (1973). *Measurement and Evaluation in Education and Psychology*. New York : Holt, Rinehart and Winston.

- Morrow, W.R. and Wilson. (1965,March). "Family Relations of Bright Hight – Achievement and Under – Achievement Hight School Boy," *Child Development*. 32(3) : 495.
- Prescott, Danial A. (1961). "A report of Conference on Child Study," *Education Bulletin*. P. 17 – 46 Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Sutherland, Babara K. (1952,April). "Case Studies in Educational Failure During Adolescence," *Journal of Consulting Psychology*. 11(2) : 353 – 358.

ภาคผนวก

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

การบันทึกการสังเกตครั้งที่.....

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....อายุ.....ปี เพศ.....

วันเวลาที่สังเกต.....

สถานที่.....

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น(บรรยายพฤติกรรมพร้อมกับความคิดเห็น).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

ตำแหน่ง.....

แบบบันทึกการสัมภาษณ์พฤติกรรมการเรียนรู้

การสัมภาษณ์ครั้งที่

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....
สถานที่.....

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์.....

.....

สรุปผลจากการสัมภาษณ์.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็น.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไปวันที่.....เวลา.....

สถานที่.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง.....

แบบบันทึกการสัมภาษณ์ทัศนคติที่มีต่อครอบครัว

การสัมภาษณ์ครั้งที่

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....
สถานที่.....

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์.....

.....

สรุปผลจากการสัมภาษณ์.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็น.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไป วันที่.....เวลา.....

สถานที่.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง.....

แบบบันทึกการสัมภาษณ์ทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน

การสัมภาษณ์ครั้งที่

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....
สถานที่.....

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์.....

สรุปผลจากการสัมภาษณ์.....
.....
.....
.....
.....

ความคิดเห็น.....

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....
.....
.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไปวันที่.....เวลา.....

สถานที่.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
ตำแหน่ง.....

แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ชื่อครูที่ไปเยี่ยม.....

ชื่อนักเรียน.....อายุ.....ปี ชั้น.....

ชื่อครูประจำชั้น.....

ชื่อบิดา.....ชื่อมารดา.....

ที่อยู่.....

วันที่ไปเยี่ยม.....เวลา.....ถึงเวลา.....

1.บรรยายรูปร่างลักษณะภายนอกตัวบ้านและบริเวณสนามหญ้า.....

.....

2.บรรยายลักษณะภายในบ้าน.....

.....

3.บรรยายลักษณะของบิดามารดา.....

.....

4.บรรยายเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน.....

.....

5.บรรยายเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อสถาบันการศึกษา.....

.....

6.บรรยายสถานการณ์การทำงานและโอกาสที่นักเรียนได้ทำการบ้านที่บ้าน.....

.....

7. บันทึกถ้อยคำของผู้ปกครองที่ท่านคิดว่าสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น.....

.....

8. บันทึกข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง เกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือนักเรียนและปรับปรุง
สถาบันการศึกษาให้ดีขึ้น.....

แบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของนักเรียน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละเครื่องหมายเดียว ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 อันดับ ได้แก่

5	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
4	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
3	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและไม่ตรงบ้าง
2	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
1	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
1	ข้าพเจ้าเตรียมอุปกรณ์การเรียนมาพร้อม					
2	ข้าพเจ้าหมั่นทบทวนบทเรียนเสมอ					
3	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน					
4	ข้าพเจ้าส่งงานที่ครูมอบหมายตรงเวลา					
5	ข้าพเจ้าทำการบ้านด้วยตนเอง					
6	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนเรียนทุกครั้ง					
7	ข้าพเจ้าเตรียมตัวอ่านหนังสือก่อนการสอบทุกครั้ง					
8	เมื่อครูให้ทำงานในห้องเรียน ข้าพเจ้าทำงานด้วยความตั้งใจ					
9	ข้าพเจ้าจดบันทึกหรือโน้ตย่อเสมอขณะที่ครูสอนหรือเมื่อสอนเสร็จ					
10	ข้าพเจ้าจัดทำตารางเวลาเรียนและปฏิบัติตามเป็นกิจวัตร					
11	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชาที่เรียนไม่มีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน					
12	ข้าพเจ้านั่งหลับหรือเหม่อลอยขณะที่ครูสอน					
13	ข้าพเจ้าหนีเรียนวิชาที่ไม่ชอบ					
14	ข้าพเจ้าดีใจเมื่อครูไม่สอน					
15	เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจเกี่ยวกับบทเรียน จะซักถามครูให้เข้าใจ					
16	ข้าพเจ้าชอบชวนเพื่อนคุยในขณะที่เรียน					
17	ขณะที่กำลังเรียน เมื่อครูถามข้าพเจ้าตอบได้					
18	หลังเลิกเรียน ถ้าข้าพเจ้าไม่เข้าใจบทเรียน จะถามเพื่อนจนเข้าใจ					
19	ข้าพเจ้าไม่เคยขาดเรียนโดยไม่มีเหตุผล					
20	ข้าพเจ้าเอาใจใส่การเรียน					

แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละเครื่องหมายเดียว ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 อันดับ ได้แก่

5	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
4	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
3	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างและไม่ตรงบ้าง
2	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
1	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
<u>ด้านครู</u>						
1	ในการเรียนการสอนครูไม่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็น					
2	วิธีสอนของครูทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจบทเรียนได้ดี					
3	ครูส่วนใหญ่มีวิธีถ่ายทอดความรู้ทำให้ข้าพเจ้าสนใจ					
4	ครูมีวิธีการให้ข้อเสนอแนะทางการเรียน					
5	ครูพยายามอธิบายเรื่องที่สอนให้นักเรียนเข้าใจ					
<u>ด้านลักษณะของห้องเรียน</u>						
6	ขณะที่ครูสอนมีเสียงดังจากภายนอกรบกวนทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง					
7	ห้องเรียนมีของวางจัดเป็นระเบียบ					
8	ห้องเรียนสกปรก รกรุงรัง ไม่น่าเรียน					
9	ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก					
10	ห้องเรียนมีแสงสว่างเหมาะสม					
<u>ด้านสื่อการเรียนการสอน</u>						
11	อุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนเหมาะสมกับบทเรียน					
12	อุปกรณ์ที่ใช้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
13	ห้องทดลองมีความทันสมัยเหมาะสมสำหรับฝึกภาคปฏิบัติ					
14	ครูทำเอกสารแจกหรือมีหนังสือแบบเรียน					
15	กิจกรรมการเรียนน่าสนใจ					

แบบเติมประโยคให้สมบูรณ์

ชื่อ – นามสกุล.....
 วัน เดือน ปี ที่ทำแบบทดสอบ (Date Tested).....
 วัน เดือน ปี เกิด (Date of Birth).....

วิธีตอบแบบทดสอบ

จงเติมประโยคหรือข้อความต่อไปนี้ให้สมบูรณ์ โดยอ่านแต่ละประโยคหรือแต่ละข้อความแล้วเติมสิ่งแรกที่ผ่านสมองของท่านเพื่อให้ได้ประโยคสมบูรณ์ โปรดทำให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถ้าไม่ทราบว่าจะเติมอะไรให้เขียนวงกลมหมายเลขของข้อนั้น ๆ และพยายามเติมประโยคหรือข้อความนั้นในภายหลัง

1. ฉันคิดว่าครูของฉัน.....
2. ขณะที่ครูสอนฉันมักจะ.....
3. พ่อแม่พูดเกี่ยวกับการเรียนของฉันว่า.....
4. ฉันชอบครูที่.....
5. เมื่อครูให้การบ้าน.....
6. เมื่อครูเรียกให้ตอบคำถาม.....
7. วิชาที่ฉันชอบเรียน.....
8. สิ่งที่ไม่ชอบการเรียน.....
9. ฉันใช้เวลาในการทบทวนบทเรียน.....
10. ในขณะที่ทำข้อสอบฉันรู้สึก.....
11. การส่งรายงานของฉัน.....
12. สิ่งที่ดีที่สุดในการเรียน.....
13. ฉันคงมีความสุข ถ้า.....
14. สิ่งที่ต้องถามมากที่สุดในชีวิต.....
15. เมื่อใกล้สอบฉันจะ.....
16. เมื่อฉันไม่เข้าใจบทเรียนฉันจะ.....
17. สิ่งที่คุณช่วยเหลือในการเรียนของฉัน.....

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาว กรวิกา สุวรรณกุล
วันเดือนปีเกิด	15 พฤศจิกายน 2515
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	196 ถ.วุฒากาศ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2533	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนอัมมาตย์พานิชนุกูล จังหวัดกระบี่
พ.ศ. 2540	ศษ.บ. (จิตวิทยาและการแนะแนว) จาก มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2546	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ